มูลนิธิ
ตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

โครงการพัฒนาองค์ความรู้ ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์

ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กรุงเทพมหานคร
๒๕๕๖

ชื่อหนังสือ : โครงการพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์
ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.-- กรุงเทพฯ : สมาคมฯ, 2556.
136 หน้า : ภาพประกอบ.-- (โครงการพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์)

1. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย - ประวัติ. I. ชื่อเรื่อง

025
ISBN 978-974-7963-43-4

ลิขสิทธิ์ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
และมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จัดพิมพ์เผยแพร่ : ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2556 จำนวน 700 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
1436 ถนนอาคารสงเคราะห์ 5 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กทม. 10240
พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
สี่แยกซั้งฮี้ ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. 10300
โทร. 0 2243 0611 โทรสาร 0 2243 0616

คำนำ

โครงการ “การจัดการองค์ความรู้ : ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์” (Library & Librarian Professional : Knowledge Management) ตามโครงการ “ เชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม ประจำปี 2555 ” โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ ประกอบด้วยงานบริหารและดำเนินงานห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด งานบริการและกิจกรรมห้องสมุด งานเทคโนโลยีห้องสมุด และแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับห้องสมุด ตลอดจนประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กล่าวถึงผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมห้องสมุดฯ ได้แก่ ศ.คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ผู้อุทิศตนอย่างแท้จริงในการก่อร่างสร้างสมาคมห้องสมุดฯ อันเป็นการถอดประสบการณ์ของท่าน เพื่อเป็นบุคคลต้นแบบสำหรับวงการวิชาชีพบรรณารักษ์ รวมทั้งเรื่องราวการเติบโตของสมาคมห้องสมุดฯ และทำเนียบนายกสมาคมฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 - 2557

ผู้จัดทำหวังอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประวัติศาสตร์สำหรับวงการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในการจุดประกายและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่สังคมไทยต่อไป

คณะผู้จัดทำ

3 ธันวาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
มงคลศรีนพรัตน์... 9 ทศวรรษ ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต	1
เส้นทางกำเนิด	3
เส้นทางการศึกษา	4
เส้นทางการสร้างชีวิตครอบครัว	8
เส้นทางสู่อาชีพรับราชการ	8
เส้นทางก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ	14
เส้นทางแผนงานเอกสารภูมิปัญญาแห่งโลก	23
เส้นทางประธานสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน	28
เส้นทางถนนนักเขียน	30
เส้นทางสู่การอุทิศตนเพื่อสังคม	35
เส้นทางสู่เกียรติยศ	37
พระมหากรุณาธิคุณปกเกล้าฯ	38
6 ทศวรรษ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ	42
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับความร่วมมือภายในประเทศ	57
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับความร่วมมือระหว่างประเทศ	68
โครงการสำคัญของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ	87
สถานะทางการเงินของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ	99
ทำเนียบนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ	111

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบที่ 1 ว่าที่อำมาตย์ตรี ขุนพิทักษ์ประชารมย์ (อัศว์ ลีละหุต) บิดา 3

ภาพประกอบที่ 2 นางสาวแม้นมาส ลีละหุต ขณะสำเร็จปริญญาตรี 5

ภาพประกอบที่ 3 นางสาวแม้นมาส ลีละหุต และคุณพ่อ ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง 6

ภาพประกอบที่ 4 นางแม้นมาส ชวลิต วิทยากรอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ 7

ภาพประกอบที่ 5 นางแม้นมาส และนายชาย ชวลิต ขณะเดินทางไปศึกษาต่อ 8

ภาพประกอบที่ 6 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ถวายการแนะนำหนังสือ 9

ภาพประกอบที่ 7 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ขณะดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์เอก 10

ภาพประกอบที่ 8 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ขณะปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศปากีสถาน 10

ภาพประกอบที่ 9 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ร่วมประชุมของยูเนสโก 11

ภาพประกอบที่ 10 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับตราสัญลักษณ์สิงคโปร์ 11

ภาพประกอบที่ 11 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง 12

ภาพประกอบที่ 12 อาคารสำนักหอสมุดแห่งชาติ 12

ภาพประกอบที่ 13 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ทูลเกล้าฯ ถวายของที่ระลึก 13

ภาพประกอบที่ 14 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต คารวะ ฯพณฯ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ 14

ภาพประกอบที่ 15 อาคารพาณิชย์ สำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ยุคแรก 15

ภาพประกอบที่ 16 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพิธีเปิด 16

ภาพประกอบที่ 17 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ถวายรายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ 17

ภาพประกอบที่ 18 อาคารสำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคที่สาม 18

ภาพประกอบที่ 19 โครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร่วมกับสโมสรโรตารี่ 20

ภาพประกอบที่ 20 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดระบบงานห้องสมุด 20

ภาพประกอบที่ 21 อาคารสำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคปัจจุบัน 21

ภาพประกอบที่ 22 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับรางวัล ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 22

ภาพประกอบที่ 23 ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง 23

ภาพประกอบที่ 24 แสดงหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช 24

ภาพประกอบที่ 25 แสดงเอกสารการปฏิรูปราชการแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5 26

ภาพประกอบที่ 26 แสดงภาพตามผนัง เสาพระระเบียงรอบพระอุโบสถ 28
ภาพประกอบที่ 27 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต มอบโล่ “รางวัลสุรินทราชา” 29
ภาพประกอบที่ 28 แสดงผลงานการเขียนของศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 33
ภาพประกอบที่ 29 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับโล่เชิดชูเกียรติ 38
ภาพประกอบที่ 30 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นิสิตรุ่นที่ 8 (2482 - 2485) 38
ภาพประกอบที่ 31 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ 39
ภาพประกอบที่ 32 แจกันพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 40
ภาพประกอบที่ 33 การจัดกิจกรรมงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ 47
ภาพประกอบที่ 34 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กล่าวเปิดการประชุมสามัญประจำปี 49
ภาพประกอบที่ 35 การประชุมคณะกรรมการบริหาร CONSAL ครั้งที่ 16 55
ภาพประกอบที่ 36 การส่งมอบอาคารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 59
ภาพประกอบที่ 37 ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 60
ภาพประกอบที่ 38 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับรางวัล ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 61
ภาพประกอบที่ 39 การลงนามความร่วมมือระหว่าง TCDC 61
ภาพประกอบที่ 40 การลงนามความร่วมมือส่งเสริมการอ่าน 62
ภาพประกอบที่ 41 การลงนามความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 63
ภาพประกอบที่ 42 การลงนามความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย 63
ภาพประกอบที่ 43 สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมลงนามระหว่างกรุงเทพมหานคร 65
ภาพประกอบที่ 44 การส่งมอบห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง 65
ภาพประกอบที่ 45 การลงนามความร่วมมือระหว่างบริษัทปิยภูมิ โซลูชั่น จำกัด 66
ภาพประกอบที่ 46 ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานพิธีเปิดการประชุม 71
ภาพประกอบที่ 47 ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลียร่วมประชุมคอนซาลครั้งที่ 9 72
ภาพประกอบที่ 48 ศ.คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เข้าร่วมประชุม ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน 75
ภาพประกอบที่ 49 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เข้าเยี่ยม นายอภิพงศ์ ชัยนาม 76
ภาพประกอบที่ 50 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และกรรมการสหพันธ์ 77
ภาพประกอบที่ 51 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี 81
ภาพประกอบที่ 52 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ เขตปกครองพิเศษฮ่องกง 81
ภาพประกอบที่ 53 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ ประเทศออสเตรเลีย 82

ภาพประกอบที่ 54 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ ประเทศสหราชอาณาจักร 82
ภาพประกอบที่ 55 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ ประเทศมาเลเซีย 83
ภาพประกอบที่ 56 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ ประเทศอินโดนีเซีย 83
ภาพประกอบที่ 57 สมาคมห้องสมุดฯ รับธงคอนซาล ครั้งที่ 16 85
ภาพประกอบที่ 58 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต งานประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2510 88
ภาพประกอบที่ 59 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2520 89
ภาพประกอบที่ 60 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา พ.ศ.2524 90
ภาพประกอบที่ 61 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2525 91
ภาพประกอบที่ 62 ฯพณฯ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร พ.ศ. 2545 95
ภาพประกอบที่ 63 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมฯ และกรรมการบริหาร 98
ภาพประกอบที่ 64 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต และคณะกรรมการ IFLA 98
ภาพประกอบที่ 65 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มอบเงินสนับสนุน 106
ภาพประกอบที่ 66 มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มอบเงินสนับสนุน 107

มงคลศรีนพรัตน์... 9 ทศวรรษ
ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต

นางสาวสุจิตร สุวภาพ

ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ผู้อำนวยการ หอสมุดแห่งชาติคนแรก และต่อมาดำรงตำแหน่งรองอธิบดี กรมศิลปากร เป็นบุคคลผู้บุกเบิกวงการห้องสมุด และวิชาชีพบรรณารักษ์ เป็นผู้ริเริ่มหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี ในชีวิตราชการ ได้อุทิศตนทำงานทั้งด้านสังคมและสมาคมฯ ต่าง ๆ อีกมากมาย บทบาทที่เป็นที่ประจักษ์และยอมรับในทุกวงการคือ หนึ่งในผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เมื่อพ.ศ. 2497 โดยเป็นนายกสมาคมคนแรก และยังคงดำรงตำแหน่งนายกสมาคม จนถึงปัจจุบัน ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต อายุย่าง 93 ปี ยังได้คงรับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ด้วยความเป็นมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น เสียสละ อุทิศตน เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และในการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ โดยนำอิทธิบาท 4 มาใช้ในการดำเนินงานและบริหารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

การจัดทำองค์ความรู้ : ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ ในครั้งนี้ เป็นการถอดบทเรียน อันล้ำค่าของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต กว่า 90 ปี ที่ได้หล่อหลอมความเป็นผู้นำ ผู้เสียสละ อุทิศตนทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุด และวิชาชีพบรรณารักษ์ ในฐานะผู้สร้าง ผู้ส่งเสริม ผู้ผลักดันกิจการห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้นำด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพการประชุม IFLA ครั้งที่ 72 เมื่อพ.ศ. 2542 ในการประชุมฯ นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นองค์อุปถัมภ์การประชุมฯ ดังกล่าว โดยมีบรรณารักษ์จากประเทศต่าง ๆ เข้ามาประชุมฯ กว่า 2,500 คน จาก 150 ประเทศ อีกทั้งยังได้ผลักดันให้ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ CONSAL จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 4 เมื่อพ.ศ. 2521 ครั้งที่ 9 พ.ศ.2536 และ ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2558 ในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจริญพระชนมายุ 60 พรรษา ในพ.ศ. 2558

การถอดบทเรียนองค์ความรู้ครั้งนี้ เป็นการถอดความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่มีรากฐานมาจากการกระทำและประสบการณ์ เป็นทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต อันเป็นอัตวิสัย (Subjective) ที่มีการปฏิบัติ เป็นความชำนาญ เป็นลักษณะส่วนบุคคล ที่มีบริบทเฉพาะ (Context-specific) จากประสบการณ์อันชำนาญการเพื่อใช้เป็นคู่มือ แบบแผน วิธีการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหาร จัดการ การริเริ่ม การถ่ายทอด การเผยแพร่ ซึ่งมาจากจิตวิญญาณบรรณารักษ์รุ่นแรก สู่บรรณารักษ์รุ่นต่อ ๆ ไป

เพื่อให้อนุชนบรรณารักษ์รุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องทั้งวงการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ วรรณกรรม ภาษา มาตรฐานและจริยธรรมวิชาชีพ ใช้เป็นบทเรียน ประกอบการศึกษา ค้นคว้าในเชิงลึกต่อไป

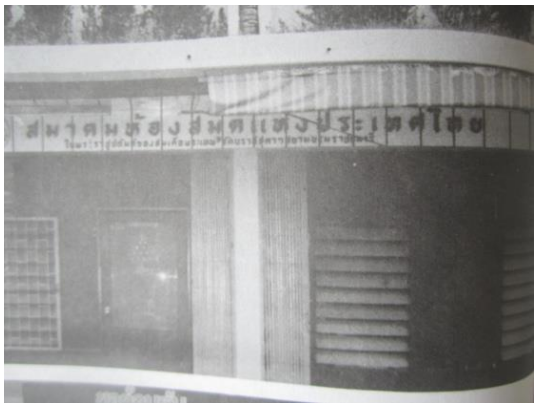

อาคารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคแรก พ.ศ. 2519 – 2536

อาคารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคที่สอง พ.ศ.2537 – 2549

อาคารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ.2549 – ปัจจุบัน

เส้นทางถือกำเนิด

ด.ญ.แม้น ลีละหตุ ถือกำเนิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2465 ณ ตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นธิดาคนที่ 6 ของ **ว่าตรีอำมาตย์ตรี ขุนพิทักษ์ประชารมย์** (อัสว์ ลีละหุต) กับ **นางพิทักษประชารมย์** มีพี่น้องรวม 10 คน ด.ญ. เลื่อน ด.ญ.ล้อม ด.ญ.น้อม ด.ช.แนบ ด.ญ.มุล ด.ญ. แม้น ด.ญ.ม่อม ด.ช.สมเกียรติ์ ด.ญ.นิตยา และ ด.ช.เล็ก ลีละหุต

ทั้งนี้ในสมัยก่อนนิยมใช้ชื่อพยางค์เดียวทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้กำหนดให้สตรีมีชื่อ 2 พยางค์ ดังนั้น ด.ญ.แม้น จึงมีชื่อว่า แม้นมาส และเหตุที่ใช้พยัญชนะ ส สะกด เพราะพยัญชนะ ศ และ ษ ถูกตัดออกจากพยัญชนะไทยในสมัยนั้น เพื่อให้เขียนได้ง่ายขึ้น

นามสกุล ลีละหุต เป็นนามสกุลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานเลขที่ 3922 อักษรโรมัน Lilahuta สืบมาจากรองอำมาตย์ตรีกาว ปลัดขวาอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช บิดาเป็นคนจีนชื่อ หลีซ่ายฮู่

คุณพ่อ รับราชการในกระทรวงมหาดไทย เป็นคนชอบออกกำลังกายเป็นประจำ ส่งผลให้บุตรธิดาต้องเดินออกกำลังกายทุกเช้าก่อนไปโรงเรียน โดยเริ่มเดินจากบ้านไปถึงสถานีรถไฟนครศรีธรรมราช รวมเป็นระยะทางกว่า 2 กิโลเมตร ก่อนที่จะกลับบ้านและรับประทานอาหารเช้า ซึ่งคุณแม่และพี่ ๆ เป็นผู้ประกอบอาหารเช้าและรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างครอบครัว คุณพ่อจะห้ามซื้ออาหารปรุงสำเร็จจากตลาด เพราะเห็นว่าไม่สะอาด อาหารเช้าที่ลูก ๆ ชอบ ได้แก่ ปาท่องโก๋ที่มีขนาดใหญ่เท่าแขน ข้าวมันหุงพร้อมเครื่องเทศ แกงเผ็ดกุ้งข้น ๆ กินพร้อมผักเหนาะ (ผักที่รับประทานกับแกงเผ็ด ได้แก่ แตงกวา กะหล่ำปลี ถั่วฝักยาว มะเขือ สะตอ และลูกเนียง อาหารพวกนี้ต้องแอบรับประทาน เมื่อคุณพ่อออกจากบ้านไปที่ทำงาน

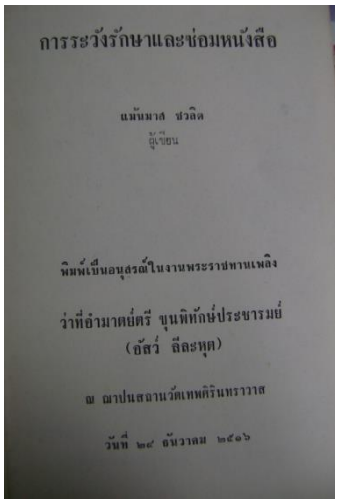

ภาพประกอบที่ 1 ว่าที่อำมาตย์ตรี ขุนพิทักษ์ประชารมย์ (อัศว์ ลีละหุต) บิดา

คุณพ่อ ผู้ชอบศึกษาและแสวงหาความรู้ตลอดเวลา เป็นผู้นำและปลูกฝังการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย ในบ้านจะมีหนังสือสองตู้ใหญ่ มีหนังสือวิชาการที่มีในสมัยนั้น เช่น หนังสือชุดประวัติศาสตร์สากล และชุดประวัติศาสตร์ไทย ของ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ หนังสือพระนิพนธ์ ของ น.ม.ส. (พระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารัชนีแจ่มจรัส กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์) เรื่องสามกรุง หนังสือพิมพ์ และวารสาร คือ ประมวญวัน ประมวญมารค ประมวญสาร นอกจากนี้ยังมีหนังสืออื่น เช่น ตำราลูกคิด ด.ญ.แม้น ชอบอ่านหนังสือทุกประเภทในบ้าน หลังจากคุณพ่อเกษียณอายุราชการ ได้อุทิศตนอาสาสมัครช่วยงานสภาตำบล โดยช่วยงานสภาตำบลมาตลอดจวบจนอายุ 99 ปี

คุณยาย และ **คุณแม่** ผู้สอนหนังสือลูก ๆ ภายในบ้าน โดยสอนให้อ่านหนังสือ แต่ไม่นิยมให้เขียน เนื่องจากคนสมัยก่อนกลัวว่าลูกสาวจะเขียนเพลงยาว (เขียนจดหมายโต้ตอบกับชายหนุ่ม)

นอกจากนี้ยังมีผู้เปิดโลกการอ่านที่สำคัญท่านหนึ่ง คือ นายเซ่ง ซึ่งเป็นคนขับรถสามล้อรับส่งนักเรียนไปโรงเรียน นายเซ่งเป็นคนรักการอ่านหนังสือ หลังจากนายเซ่งอ่านหนังสือแล้ว ทุกเช้าระหว่างขับรถไปโรงเรียนนายเซ่งจะนำเรื่องที่ได้อ่าน มาเล่าให้ฟัง รวมทั้งให้ยืมไปอ่านต่อ โดยเฉพาะวารสารของวัฒนาวิทยาลัย ในกรุงเทพฯ นับเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก

เนื่องจาก ด.ญ.แม้น เป็นคนเรียนหนังสือเก่ง จึงได้รับการให้เรียนข้ามชั้นเรียนจากประถมศึกษาปีที่ 1 ข้ามไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเรียนร่วมชั้นกับพี่สาว นอกจากนี้ยังไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน เนื่องจากรัฐบาลสมัยนั้นมีนโยบายสนับสนุนการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง โดยลูกคนที่ 4 ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

การเสริมคำ “มาส” ต่อท้าย “แม้น” เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาล จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดให้สตรีที่มีชื่อพยางค์เดียว เปลี่ยนชื่อเป็นสองพยางค์ ดังนั้นด.ญ.แม้น ลีละหุต จึงเปลี่ยนชื่อเป็น ด.ญ.แม้นมาส ลีละหุต

เหตุที่เขียน “มาส” ซึ่งหมายถึงเดือนตามปฏิทิน ไม่มีความหมายแต่อย่างไร ตั้งใจจะให้เป็นคำ “มาศ” ซึ่งแปลว่า “ทองคำ” แต่ในสมัยจอมพลแปลก ซึ่งอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยถูกบังคับโดยไม่ทันรู้ตัว ให้เข้าร่วมกับประเทศญี่ปุ่น และเยอรมัน ญี่ปุ่นประสงค์จะให้คนไทยเรียนภาษาญี่ปุ่น เพื่อเพิ่มวงศ์ไพบูลย์ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ชี้แจงแก่ญี่ปุ่นว่า คนไทยยังไม่พร้อมจะเรียนภาษาอื่น เพราะแม้แต่ภาษาไทยก็ยังยาก จึงต้องมีการปรับปรุงการเขียนภาษาไทยให้ง่ายกว่าเดิม โดยตัดตัวอักษรที่มีเสียงซ้ำกัน ให้เหลือเพียงตัวเดียวที่มีการใช้มาก โดยเฉพาะ ศ และ ษ ให้เหลือเพียง ส ตัวเดียว

เส้นทางการศึกษา

ชีวิตในวัยเด็กเริ่มต้นการศึกษาในระดับประถมต้น ที่โรงเรียนประชาบาล วัดท่ามอญ หรือวัดศรีทวีในปัจจุบัน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อมาโรงเรียนได้ปรับการเรียนการสอนโดยเน้นวิชาการเรือน ด.ญ.แม้น ลีละหุต จึงขอให้คุณพ่อส่งไปเรียนหนังสือ

จังหวัดพระนคร โดยได้มาศึกษา ณ โรงเรียนสตรีจุลนาค ถนนหลานหลวง ซึ่งโรงเรียนนี้เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) อดีตเสนาบดี กระทรวงธรรมการ เป็นผู้ก่อตั้ง ในพ.ศ. 2469 จัดตั้งขึ้นสำหรับกุลธิดา โดยเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีเข้ามาช่วยสอนชั้นประถม 1 ตั้งแต่แรก ได้นำวิธีการสอนแบบใหม่มาทดลองให้นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้และบวกลบเลขได้ภายใน 3 เดือน สอนให้นักเรียนเริ่มเรียน อ่าน เขียนภาษาอังกฤษไปพร้อมกัน ขณะเดียวกันก็สอนเน้นการอบรมศีลธรรมและมารยาท โดยได้ศึกษาที่โรงเรียนสตรีจุลนาคเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่6

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีจุลนาคแล้ว ได้ย้ายมาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 7 - 8 ที่โรงเรียนสตรีสุนันทาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีแห่งแรกในประเทศไทย ปัจจุบันโรงเรียนราชินี (ราชินีล่าง) ซึ่งเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนราชินี ถือกำเนิดโดยสมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานกำเนิดโรงเรียนราชินีเมื่อ วันที่ 1 เมษายน 2447 ณ ตึกแถวมุมถนนอัษฎางค์ และถนนจักรเพชร ตำบลปากคลองตลาด เป็นทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรงจ้างครูจากประเทศญี่ปุ่น 3 คน มาสอนภาษาอังกฤษ คำนวณ วิทยาศาสตร์ วาดเขียน เย็บปัก ถักร้อย และประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง ทรงจ้างสตรีไทยมาเป็นครูสอนภาษาไทย และการตัดเย็บเสื้อผ้า

ในพ.ศ. 2449 สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตย้ายโรงเรียนราชินีมาอยู่ ณ อาคารสุนันทาลัย ต่อมาพ.ศ. 2460 โรงเรียนได้เปิดชั้นมัธยมวิสามัญขึ้นสอนภาษา อังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส โดยมีครูชาวต่างประเทศมาสอนร่วมกับครูไทย ในปีนี้โรงเรียนได้รับใบรับรองวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการ

เนื่องจากเป็นผู้สอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ได้คะแนนเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ จึงได้รับทุนเล่าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ในพ.ศ.2481 และศึกษาต่อในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพ.ศ. 2482 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร อักษรศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ 8 เมื่อพ.ศ. 2485

ภาพประกอบที่ 2 นางสาวแม้นมาส ลีละหุต ขณะสำเร็จปริญญาตรี จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

เมื่อสำเร็จการศึกษาในพ.ศ. 2486 เป็นช่วงเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยตัดสินใจเข้าข้างฝ่ายอักษะ (ประเทศเยอรมันและญี่ปุ่นเป็นแกนนำ) อาจารย์ชาวอังกฤษที่สอนอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถูกกักบริเวณเป็นเชลยศึก ดังนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต้องจัดหาอาจารย์ชาวไทยสำหรับสอนภาษาต่างประเทศ ขณะนั้นอาจารย์ชาวไทยที่สอนภาษาอังกฤษมีจำนวนจำกัด มหาวิทยาลัยได้บรรจุนางสาวแม้นมาส ลีละหุต เป็นอาจารย์ผู้ช่วยสอนภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคณบดีคณะอักษรศาสตร์ในขณะนั้น (พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร) ทรงคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ผู้ช่วยสอนภาษาอังกฤษ รับพระราชทานเงินเดือน 110 บาท

ระหว่างพ.ศ. 2488 – 2491 ได้รับเชิญจากผู้อำนวยการบริษัทหนังสือพิมพ์สยามนิกร (นายอารีย์ ลีวีระ) ให้ไปทำงานที่บริษัทฯ ตำแหน่งผู้ช่วยบรรณธิการ ทำหน้าที่เป็นนักข่าว ประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามนิกร โดยเป็นนักข่าวสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในขณะนั้น นายอารีย์ ลีวีระ ร่วมกับญาติเข้าซื้อกิจการบริษัทไทยพาณิชย์ เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ สยามครอนิเคิล (Siam Chronicle) สยามนิกร ไทยเสรี และ สตรีไทย จาก พระยาปรีชานุสาสน์ ต่อมาได้ยุบเลิกเหลือเพียงฉบับเดียวคือ สยามนิกร และได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ คือ "พิมพ์ไทย" เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2485 มีนโยบายมุ่งเน้นเสนอข่าวอย่างอิสระ ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ในพ.ศ. 2491 ได้รับราชการในแผนกการศึกษาประชาชน สังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตำแหน่งครูตรี ปฏิบัติราชการประมาณ 5 – 6 เดือน ได้สอบชิงทุนกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อไปศึกษาต่อวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่าง พ.ศ.2492 – 2496

ภาพประกอบที่ 3 นางสาวแม้นมาส ลีละหุต และคุณพ่อ ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง

มหาวิทยาลัยมิชิแกน นับเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในรัฐมิชิแกน เป็นมหาวิทยาลัยรัฐ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในอันดับต้นของประเทศในหลายสาขาวิชา ทางด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรมและผังเมือง กฎหมาย การบริหาร วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ และดนตรี เป็นหนึ่งใน 10 ของทีมฟุตบอลชนะเลิศระดับมหาวิทยาลัย ปัจจุบันติดหนึ่งใน 20 อันดับ มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลก

ระหว่างที่ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เลือกเรียนวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก และฝึกงานในห้องสมุดประชาชน คาร์เนกี เมืองพิตสเบิร์ก ซึ่งมีชื่อเสียงด้านการบริการห้องสมุดเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเด็กไทยน่าจะมีหนังสือสำหรับเด็กบ้าง ได้เขียนนิทานไทยส่งไปลงพิมพ์ในวารสารสำหรับเด็กในสหรัฐอเมริกา

หลังจากสำเร็จการศึกษาปริญญาโท (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้รับความช่วยเหลือจากห้องสมุดประชาชนคาร์เนกี้ แห่งเมืองพิตสเบิร์ก ให้ไปฝึกงานในห้องสมุดสำหรับเด็กระหว่างปิดเทอมภาคฤดูร้อน มหาวิทยาลัยมิชิแกน เพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดทุก ๆ ด้าน ซึ่งขณะนั้นมีคนไทยเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ไปศึกษาในวิชาบรรณารักษศาสตร์

พ.ศ. 2511 ได้รับทุนอบรมระยะสั้น จากองค์การศึกษาฯ สหประชาชาติ ให้เข้าอบรมวิธีสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นระยะเวลา 6 เดือน ในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ประเทศเดนมาร์ก ต่อจากนั้นได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อดำเนินงานเอกสารขององค์การศึกษาฯ สหประชาชาติต่ออีก 1 สัปดาห์ ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การศึกษาฯ สหประชาชาติ กรุงปารีส ได้รับประกาศบัตรพิเศษของยูเนสโก (วิธีสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์) โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์

ภาพประกอบที่ 4 นางแม้นมาส ชวลิต วิทยากรอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์
โดยความช่วยเหลือจากมูลนิธิฟูลไบรท์ (Fullbright) ประเทศสหรัฐอเมริกา

เส้นทางชีวิตครอบครัว

นางสาวแม้นมาส ลีละหุต สมรสกับ นายชาย ชวลิต เมื่อ พ.ศ. 2494 ระหว่างเดินทางไปศึกษาในระดับปริญญาโท ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจดทะเบียนสมรส ณ เมืองแอนอาเบอร์ รัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา มีบุตรธิดา รวม 3 คน ได้แก่

๑. นางดารกา ชวลิต วงศ์ศิริ

๒. นางสิริมา ชวลิต บลอม

๓. นายตติย์ ชวลิต

ภาพประกอบที่ 5 นางแม้นมาส และนายชาย ชวลิต ขณะเดินทางไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันครอบครัวอันอบอุ่นของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นครอบครัวขนาดกลางพักอาศัย ณ บ้านเลขที่ 94/62 หมู่บ้านกรีนวัลเล่ย์ ถนนบางนา-ตราด กม. 14.5 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โดยได้ย้ายจากถนนสุขุมวิท ซอย 43 เนื่องจากความแออัดของสังคมเมือง

เส้นทางสู่อาชีพข้าราชการ

พ.ศ. 2492 เริ่มรับราชการ โดยปฏิบัติงานประจำในแผนกการศึกษาประชาชน กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านห้องสมุดประชาชน

พ.ศ. 2492 – 2496 ได้รับทุนกระทรวงศึกษาธิการ ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน เมืองแอนอาร์เบอ (University of Michigan, Ann Arbor) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเข้าศึกษาในวิชาบรรณารักษศาสตร์ (Library Science) ในขณะนั้นยังไม่ค่อยแพร่หลาย และยังไม่เป็นที่รู้จักของคนไทย

พ.ศ. 2497 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ ได้กลับมารับราชการในตำแหน่งศึกษานิเทศก์โท รับผิดชอบการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน แผนกการศึกษาประชาชน

กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการทำงานด้านห้องสมุดอย่างเต็มตัว นอกเหนือจากงานที่รับผิดชอบในฐานะศึกษานิเทศก์ ดูแลห้องสมุดประชาชนแล้ว ยังได้ริเริ่มจัดตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ อีกด้วย

พ.ศ. 2503 กรมวิชาการขอโอนไปรับราชการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์วัสดุการศึกษา และห้องสมุดศาลาวันเด็ก ซึ่งเป็นห้องสมุดเด็กแห่งแรก จัดบริการหนังสือสำหรับเด็กเล็ก และนักเรียนระดับมัธยม เป็นอาคารชั้นเดียว อยู่ติดสวนสัตว์ดุสิต ปัจจุบันคืออาคารราชบัณฑิตยสถาน

ภาพประกอบที่ 6 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ถวายการแนะนำหนังสือ
และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ณ ห้องสมุดโรงเรียนพึ่งบารมี จังหวัดลพบุรี

จากหน้าที่ในความรับผิดชอบส่งผลให้ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ในวันเด็กแห่งชาติ เป็นครั้งแรก เมื่อพ.ศ. 2505 อาทิ ชาลีขี่ก้านกล้วย เป็นอะไรดีหนอ ตุ๊กตายอดรัก เป็นต้น หนังสือเด็กชุดนี้มีจำนวน 10 เล่ม

พ.ศ. 2507 กรมศิลปากร ขอโอนไปรับราชการตำแหน่งบรรณารักษ์เอก กองหอสมุดแห่งชาติ ในโอกาสที่กรมศิลปากรสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติหลังใหม่ เป็นอาคารทันสมัย สูง 6 ชั้น มีพื้นที่บริการกว่า 15,000 ตร.ม. มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ได้รับการจัดสรรงบประมาณปีละ 45,000 บาท ในสมัยพระยาอนุมานราชธน ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา โดยศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ได้จัดทำโครงสร้างองค์กรและอัตราบุคลากรเพิ่มขึ้น นับว่าเป็นยุคแรกที่หอสมุดแห่งชาติได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 2 ล้านบาท มีบรรณารักษ์เพิ่มขึ้น จัดให้ห้องครัวเพื่อทำอาหารกลางวัน เตรียมเครื่องดื่มและอาหารว่างในโอกาสที่มีประชุมฯ เนื่องจากสถานที่อยู่ค่อนข้างห่างไกลตลาดและชุมชน

ภาพประกอบที่ 7 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
ขณะดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์เอก กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (.2507 - 2512)

พ.ศ. 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริหารโครงการและสาราณียกรหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำหน้าที่สาราณียกร ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องห้องสมุด เป็นการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยได้ปฏิบัติหน้าที่นี้กว่า 40 ปี จนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2512 ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองหอสมุดแห่งชาติ ระหว่างเดือนตุลาคม 2512 และรักษาราชการแทนอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งเดินทางไปราชการต่างประเทศ ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2512 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ กองหอสมุดแห่งชาติ เป็นระดับชั้นพิเศษคนแรก โดย ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ มีบันทึกถึงอธิบดี กรมศิลปากร ในขณะนั้นว่าตำแหน่งผู้อำนวยการกองนี้เป็นตำแหน่งที่สำคัญ เห็นควรมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการชั้นพิเศษ

พ.ศ. 2519 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกตำแหน่งหนึ่ง และได้จัดการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ หัวข้อ Modern Technique in Library นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงบรรณารักษ์ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างห้องสมุดร่วมกันจนได้พัฒนาเครือข่ายบรรณารักษ์มาถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบที่ 8 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ขณะปฏิบัติหน้าที่ ณ ประเทศปากีสถาน

พ.ศ. 2520 ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมศิลปากร รับผิดชอบงานบริหารและดูแลงานด้านห้องสมุด ด้านจดหมายเหตุ และด้านพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ภาพประกอบที่ 9 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ร่วมประชุมของยูเนสโก
เรื่อง ห้องสมุดประชาชนในเอเชีย ณ กรุงเดลี
ขณะดำรงตำแหน่งประจำแผนกการศึกษาประชาชน กองการศึกษาผู้ใหญ่

พ.ศ. 2521 ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ให้ไปปฏิบัติงาน ณ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ "ศูนย์ภูมิภาคเอเชียโอเชียเนีย ว่าด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมและหนังสือในภูมิภาค" ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิคว่าด้วยการพัฒนาหนังสือในภูมิภาค" สำนักงานอยู่ที่เมืองการาจี ประเทศปากีสถาน รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาหนังสือ ฝึกอบรมการสร้างและพัฒนาหนังสือ ปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลากว่า 5 ปี เนื่องจากมารดาอายุค่อนข้างมาก จึงไม่ขอต่อสัญญา เพราะต้องการกลับมาดูแลมารดาซึ่งมีอายุกว่า 100 ปี

ภาพประกอบที่ 10 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับตราสัญลักษณ์สิงคโปร์
จากนางวิลาสินี เมรัมปูลาวิน บรรณารักษ์ห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

พ.ศ. 2524 ได้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จนเกษียณราชการในพ.ศ.2524

พ.ศ. 2525 ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการแปลหนังสือด้านวัฒนธรรมของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบที่ 11 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ระยะเวลากว่า 35 ปี ในการปฏิบัติหน้าที่รับราชการ ได้รับผิดชอบงานด้านการศึกษา ห้องสมุด หนังสือและตำราเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ในฐานะผู้อำนวยการ กองหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งเป็นภาระที่ท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้าง ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนเกิดนิสัยรักการอ่าน ได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุกมาโดยตลอด อีกทั้งยังเป็นผู้พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ในวิชาบรรณารักษศาสตร์ให้กับมหาวิทยาลัยหลายแห่ง โดยเฉพาะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดสัมมนาทางวิชาการ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา พัฒนาตำรา เอกสารทางวิชาการ วางแผนพัฒนาห้องสมุด และศูนย์ข้อมูลวารสารแห่งชาติประจำประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีผลงานเชิงประจักษ์ทั้งด้านวิชาการ กิจกรรม การวางแผนพัฒนาและก่อสร้างหอสมุดแห่งชาติแห่งใหม่ ซึ่งนับว่าเป็นอาคารที่ใหญ่ ทันสมัย มีพื้นที่บริการมากที่สุดในสมัยนั้น

ภาพประกอบที่ 12 อาคารหอสมุดแห่งชาติ

ภาพประกอบที่ 13 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ทูลเกล้าฯ ถวายของที่ระลึก
แด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เพื่อพระราชทานแก่นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ในโอกาสแสดงการเล่นสักวาถวาย

ภายหลังจากเกษียณอายุราชการ ยังได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการศึกษา ห้องสมุด หนังสือ ศิลปวัฒนธรรม และภาษา อย่างต่อเนื่อง ทั้งบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งนายกสมาคมฯ หลายแห่ง ที่ปรึกษา ผู้จัดการ บรรณาธิการ และประธานสมาคมและหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ และองค์กรที่มิได้แสวงผลกำไร ดังนี้

พ.ศ. 2526 – 2532 เป็นที่ปรึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในปีที่ 2 เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ โดยไม่ขอรับค่าตอบแทน รวมระยะเวลาเป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์รวม 6 ปี

พ.ศ. 2530 เป็นบรรณาธิการสิ่งพิมพ์ด้านวัฒนธรรมของอาเซียน ได้จัดทำเอกสารวิชาการเผยแพร่ในกลุ่มประเทศอาเซียน

พ.ศ. 2532 – 2548 ดำรงตำแหน่ง Library and Documentation Officer, ฝ่ายบริการห้องสมุดและเอกสาร ศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยโบราณคดีและวิจิตรศิลป์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน กรรมการ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ. 2551 – 2554 ดำรงตำแหน่ง ผู้จัดการ มูลนิธิภูมิพโลภิกขุ ฝ่ายบริการ

พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดฯ คนแรก และคนปัจจุบัน โดยได้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสมาคมห้องสมุดฯ จำนวน 23 สมัย จาก 35 สมัย

ภาพประกอบที่ 14 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต คารวะ
ฯพณฯ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ณ ตึกไทยคู่ฟ้า

เส้นทางก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ : จุดเริ่มสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ แบ่งโดยสังเขป ดังนี้

ยุคแรก ก่อนกำเนิดสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2493 – 2496)

นางสาวแมรี่ แองเกิลมายเออร์ บรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน ได้ช่วยเหลือและเสนอแนะให้จัดตั้งชมรมบรรณารักษ์ เพื่อหาทางช่วยสนับสนุนกิจการห้องสมุด โดยได้ร่วมกันประชุม ณ ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน ถนนราชดำเนิน ต่อมานางสาวแมรี่ ได้เสนอแนะให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมปรับปรุงกิจการห้องสมุดประชาชน รวมทั้งเสนอให้ขอวิทยากรจากมูลนิธิฟุลไบรท์ มาอบรมวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ในเมืองไทย ดร.แฟรนเซส แลนเดอร์ สเปน เป็นอาจารย์ที่เข้ามาสอนวิชาจัดห้องสมุด ร่วมกับคณะกรรมการปรับปรุงส่งเสริมกิจการห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2495 ซึ่งแต่งตั้งโดยอธิบดีกรมสามัญศึกษา นายอภัย จันทวิมล ร่วมกันก่อตั้งชมรมห้องสมุด มีกรรมการอีก 4 ท่าน คือ ม.ร.ว.จีรวัฒน์ จักรพันธุ์ นายสุข วงศาสนธิ์ (พงษ์สถิต) นายบวร ธีมากร และนายเชื้อ ปริญญาธวัช เป็นผู้ดำเนินการ ขอจดทะเบียนก่อตั้งสมาคมห้องสมุดฯ ต่อสภาวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2496 โดย ฯพณฯ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในตำแหน่งบังคับบัญชาสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ลงนาม

ยุคที่สอง การก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (พ.ศ. 2497 –2526)

หลังจากได้รับอนุญาตให้จดทะเบียน สมาคมห้องสมุดฯ ได้เช่าสำนักงาน ณ อาคารเลขที่ 700 ตรงข้ามกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาเมื่อวันที่ 25 มกราคม2500 เจ้าของอาคารขึ้นค่าเช่าจึงย้าย ไป

เปิดสำนักงานที่ตึกอนุสาสก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับการเอื้อเฟื้อและอนุญาตจากเลขาธิการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ อาจารย์จรูญ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรับปรุงสถานที่สำนักงานที่ตึกอนุสาสก สมาคมห้องสมุดฯ จึงย้ายไปอยู่ที่ตึกอรทัยเทพกัญญา บางลำพู ด้วยความกรุณาของท่านเจ้าคุณญาณวโรดม และม.จ.ชัชชวลิต เกษมสันต์ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงตึกอรทัย เทพกัญญา จึงย้ายสำนักงานมาบริเวณที่ว่างระหว่างอาคารหอสมุดแห่งชาติ กับอาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ด้วยความอนุเคราะห์จากอธิบดีกรมศิลปากร ในขณะนั้นคือ นายธนิต อยู่โพธิ์ ให้ใช้เป็นสถานที่ทำการของสมาคมห้องสมุดฯ เป็นเวลา 2 ปี คือ พ.ศ. 2517 - 2519

ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ มีสำนักงาน ณ อาคารพาณิชย์บนถนนวิภาวดีรังสิต พญาไท สามเสน กรุงเทพมหานคร โดยได้เช่าอาคารพาณิชย์ระยะยาว 30 ปี ถนนวิภาวดีรังสิต

ภาพประกอบที่ 15 อาคารพาณิชย์ สำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ยุคแรก

การดำเนินงานของสมาคมห้องสมุดฯ ดำเนินการโดยคณะกรรมการ 25 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง มีการประชุมทุกเดือน เพื่อกำหนดกิจกรรมของสมาคมห้องสมุดฯ นายกสมาคมฯ คนแรก คือ นางแม้นมาส ชวลิต ซึ่งท่านยังคงดำรงตำแหน่งนายกสมาคมฯ จำนวน 23 สมัย จนถึงปัจจุบัน

ในพ.ศ. 2519 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ รับสมาคมห้องสมุดฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ นับเป็นมหากรุณาธิคุณสูงสุดต่อวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2519 จากการเสนอและการดำเนินการของอาจารย์ศศิวงศ์ ปึงตระกูล (ปัจจุบันคุณหญิงศศิวงศ์ ปึงตระกูล) ผู้อำนวยการหอสมุดส่วนพระองค์ฯ ในสมัยนั้น

ภาพประกอบที่ 16 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพิธีเปิด
การสัมมนาวิชาการและประชุมสามัญ ประจำปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

กิจกรรมของสมาคมห้องสมุดฯ ในยุคแรก แบ่งเป็นรายแผนกดังนี้

1. แผนกเผยแพร่วิชาการ
2. แผนกนิเทศห้องสมุด
3. แผนกจัดพิมพ์
4. แผนกวารสาร
5. แผนกประชาสัมพันธ์
6. แผนกวิเทศสัมพันธ์
7. แผนกชมรมห้องสมุด
8. แผนกหาทุน
9. แผนกทะเบียน

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่สำคัญของสมาคมห้องสมุดฯ ดังนี้

1. โครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน
2. โครงการจัดนิทรรศการหนังสือเด็กและผู้เยาว์
3. โครงการอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด
4. โครงการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด
5. โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
6. โครงการป้องกันการลืมหนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
7. โครงการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด
8. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเย็บเล่ม ทำปกหนังสือ
9. โครงการส่งเสริมการอ่านและวัฒนธรรม ร่วมกับสภาสังคมสงเคราะห์

10. โครงการพัฒนาห้องสมุดเพื่อชุมชน ร่วมกับ กรป.กลาง และ กรมพัฒนาชุมชน
11. โครงการจัดตู้หนังสือให้ชาวเขา 59 ตู้ เนื่องในวันรัชฎาภิเษก
12. โครงการจัดตู้หนังสือให้วัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ร่วมกับกรมการศาสนา
13. โครงการสำรวจการอ่าน 4 จังหวัดภาคใต้ ร่วมกับสมาคมสตรีไทยมุสลิม

บทบาทของสมาคมห้องสมุดฯ ในการส่งเสริมวิชาชีพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานห้องสมุด และการพัฒนาห้องสมุดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของสมาคมห้องสมุดฯ ในการต่อสู้เพื่อสถานภาพของบรรณารักษ์ จนเป็นที่ยอมรับในสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียม หรืออาจจะมากกว่าบุคลากรในบางสายวิชาชีพอื่น อีกทั้งยังได้กำหนดจริยธรรม หรือ จรรยาบรรณบรรณารักษ์ เพื่อให้บรรณารักษ์ยึดถือปฏิบัติอีกด้วย จัดพิธีประกาศใช้จรรยาบรรณบรรณารักษ์อย่างเป็นทางการ วันที่ 30 เมษายน 2521 ณ ห้องประชุมกรมประชาสัมพันธ์ โดย ฯพณฯ ศาสตราจารย์เกษม สุวรรณกุล รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธาน และสักขีพยาน 300 คน ถือได้ว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะตามมติที่ประชุมสมาชิกของสหพันธ์บรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (CONSAL) เช่นเดียวกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ

ภาพประกอบที่ 17 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ถวายรายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
และมอบตู้หนังสือให้ชาวเขา 59 ตู้ เนื่องในวันรัชดาภิเษก

ยุคที่สาม สู่การพัฒนาวิชาการและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ (พ.ศ. 2527 –2547)

นับตั้งแต่ก่อตั้ง สมาคมห้องสมุดฯ ได้แสวงหาวิธีการทุกทาง ที่จะให้ส่วนราชการและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สังคมต่าง ๆ เห็นความจำเป็นและความสำคัญที่จะต้องมีห้องสมุด มีบรรณารักษ์ โดยสมาคมห้องสมุดฯ พิจารณาว่าก่อนอื่น จะต้องทำให้ผู้อื่นเล็งเห็นว่ามีบทบาท ผลงาน ที่มีคุณค่าของห้องสมุดและ

บรรณารักษ์ให้ปรากฏเป็นการพิสูจน์ตนเองก่อน ว่ามีความพร้อมในการแก้ปัญหาและปรับปรุงสถานภาพบรรณารักษ์ ให้มีตำแหน่งที่ก้าวหน้าอย่างมั่นคงต่อไป สมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรการปฏิบัติงานในห้องสมุด และจัดอบรมวิชาบรรณารักษ์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ทั้งในกทม. และต่างจังหวัดแก่ครู เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ สถาบัน และองค์การทั่วไปที่มีความสนใจ
2. เสนอให้วิชาบรรณารักษศาสตร์บรรจุในหลักสูตรระดับ ป.กศ. และ พ.ม.
3. เสนอให้มีการสอนวิชาห้องสมุด ในหลักสูตรของนักเรียนสามัญและนักเรียนอาชีวศึกษา
4. จัดประชุมสัมมนาวิชาการ
5. เผยแพร่เรื่องหนังสือและห้องสมุดทางสื่อต่าง ๆ
6. ให้คำปรึกษาและช่วยจัดห้องสมุด
7. ผลิตหนังสือทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ และวารสารห้องสมุด
8. จัดทำมาตรฐานห้องสมุด
9. จัดการประกวดห้องสมุดดีเด่น
10. ประสานงานกับหน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องในการพิจารณาสถานภาพของบรรณารักษ์และห้องสมุด ส่งผลให้บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีโอกาสเลื่อนระดับไปถึงระดับ 10 และบรรณารักษ์โรงเรียน มีโอกาสเลื่อนไปถึงระดับ 9 ส่วนบรรณารักษ์ประเภทอื่น ๆ มีโอกาสเลื่อนไปถึงระดับ 8 - 10 ขึ้นอยู่กับต้นสังกัด ก.พ. หรือ ก.ม.
11. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร โดยจัดประชุมและสัมมนาทางวิชาการ ได้เสนอชื่อสมาชิกเข้ารับทุนการศึกษาอบรมต่างประเทศ จำนวน 2 ทุน ระยะเวลา 9 เดือน ได้แก่ นางสาวกฤติยา อัตถากร และ นางสาวชุติมา สัจจานันท์
12. งานนิเทศห้องสมุด และบริการจัดทำครุภัณฑ์/อุปกรณ์ห้องสมุด
13. พัฒนาห้องสมุดและสังคม โดยการจัดโครงการทอดผ้าป่าหนังสือ โครงการห้องสมุดเพื่อพัฒนาชุมชน โครงการพัฒนาแหล่งชุมชนแออัด โครงการจัดหาอาสาสมัครอ่านหนังสือลงเทปเพื่อคนตาบอด โครงการหนังสือหมุนเวียน โครงการบัณฑิตอาสาสมัคร เป็นต้น
14. งานประชาสัมพันธ์ โดยเผยแพร่งานสมาคมห้องสมุดฯ ผ่านรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รายการทางสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. และข่าวสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
15. งานผลิตสิ่งพิมพ์ โดยจัดทำสิ่งพิมพ์ในวงการบรรณารักษศาสตร์ คู่มือ วารสารห้องสมุด
16. เข้าเฝ้าถวายพระพรสมเด็จพระบรมราชินีนาถในเดือนสิงหาคมของทุกปี
17. วางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า
18. ปรับปรุงงานทะเบียนสมาคมห้องสมุดฯ กำหนดอัตราค่าสมาชิกใหม่ และจัดสรรเงินค่าสมาชิกแก่ชมรม เพื่อการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการของชมรม

19. โครงการแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ระหว่างชาติ โดยแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ไทย-จีน เพื่อดูงานห้องสมุดระหว่างกัน ในวันที่ 27 ตุลาคม 2526 คณะผู้แทนบรรณารักษ์จากสมาคมห้องสมุดฯ จำนวน 6 คน คือ นางสาวนิตยา พีรานนท์ นางสาวดรุณา สมบูรณ์กุล นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ นางวิภา โกยสุขโข และนายเฉลียว พันธุ์สีดา ไปดูงานห้องสมุด/ศูนย์เอกสาร ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และในวันที่ 2-17 พฤศจิกายน 2527 ได้เชิญคณะผู้แทนบรรณารักษ์จากสาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวน 6 คน มาดูงานห้องสมุดในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวงการบรรณารักษ์ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างคณะผู้แทนวัฒนธรรมไทย โดยนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนายติงกู่ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงวัฒนธรรมสาธารณรัฐประชาชนจีน
20. การประชุมนานาชาติของสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด International Federation of Library Association and Institutions – IFLA) ครั้งที่ 65 (พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการประชุมของสภาระหว่างประเทศ และการประชุมใหญ่สามัญ (The 65th IFLA Council and General Conference) มีผู้เข้าประชุมกว่า 2,000 คน โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ระยะเวลาประชุม 10 วัน ได้รับรายได้จากการลงทะเบียน การบริจาคจากองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน

ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ ได้ย้ายสำนักงานจากถนนวิภาวดี จากอาคารเช่ามาที่ยังที่ทำการถาวร เป็นอาคาร 4 ชั้น ถนนคลองจั่น เขตบางกะปิ บนเนื้อที่ 99 ตารางวา ในวันที่ 11 ตุลาคม 2537 ได้สร้างเสร็จฉลองปีที่ 40 ของสมาคมห้องสมุดฯ ชั้นล่างจัดเป็นสำนักงาน ชั้นที่ 2 -3 จัดเป็นที่ประชุม สัมมนาและบรรยายทางวิชาการ สำหรับชั้น 4 จัดทำเป็นห้องพักจำนวน 4 ห้อง ต่อมาพ.ศ. 2547 สมาคมห้องสมุดฯ ได้ซื้อบ้านพร้อมที่ดินขนาด 2 ชั้น เนื้อที่ 87 ตารางวา นับเป็นการสร้างอสังหาริมทรัพย์ ของสมาคมห้องสมุดฯ

ภาพประกอบที่ 18 อาคารสำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคที่สาม

ยุคที่สี่ สร้างเครือข่ายสู่ทศวรรษการอ่านในสังคม (พ.ศ. 2548 – 2558)

สมาคมห้องสมุดฯ เป็นช่วงย่างก้าวสู่ปีที่ 50 - 60 ปี จากการบริหารของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 4 สมัย และ ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ 1 สมัย โดยสมาคมห้องสมุดฯ เดินหน้าสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านห้องสมุด รวมทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการปรับปรุงอาคารสำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ จำนวน 6.5 ล้านบาท อีกทั้งได้จัดพื้นที่บริเวณชั้น 2 และชั้น 3 เป็นห้องสมุดพร้อมปัญญา ให้เป็นตลาดนัดทางปัญญา เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ในวิชาชีพ สร้างบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียนรู้ในภาพลักษณ์ใหม่ การดำเนินงานที่สำคัญ ในรอบ 10 ปี ที่จะผ่านและกำลังย่างก้าว ประกอบด้วย

1. โครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร่วมกับสโมสรโรตารี่ ในโอกาส 100 ปี สโมสรโรตารี่ พ.ศ. 2548

ภาพประกอบที่ 19 โครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ร่วมกับสโมสรโรตารี่ ในโอกาส 100 ปี สโมสรโรตารี่

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดระบบงานห้องสมุด สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวม 2 รุ่น จำนวน 300 คน พ.ศ. 2548

ภาพประกอบที่ 20 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดระบบงานห้องสมุด สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3. การประชุมระหว่างประเทศครั้งที่ 8 ห้องสมุดดิจิตัลในเอเชีย พ.ศ.2548 (The 8th International Conference Asian of Digital Libraries – 2005)
4. โครงการห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติจัดรายการพิเศษ "ธารน้ำใจเพื่อผู้ประสบภัยภาคใต้" ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 11 มอบ "ห้องสุมดเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา" แก่โรงเรียนคลองเตยวิทยา วันจันทร์ที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548
5. ร่วมกับกรมราชทัณฑ์กำหนดมาตรฐานห้องสมุดทัณฑสถาน โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานนามห้องสมุดที่พัฒนาถึงเกณฑ์มาตรฐานแล้วว่า “ห้องสมุดพร้อมปัญญา” ออกแบบห้องสมุด จัดหนังสือ ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ และอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ณ ห้องสมุดพร้อมปัญญา ตั้งแต่ พ.ศ. 2548
6. การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยชีววัฒนธรรมของชนเผ่า ครั้งที่ 10 (The Tenth International Congress of Ethno biology) ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2548
7. จัดอบรมเรื่อง การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด พ.ศ. 2549
8. พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยจัดอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จัดซื้อหนังสือรวม 1,500,000 บาท (จากกองทุนพิเศษ IFLA 1999) ตลอดจนจัดทำคู่มือการ จัดห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2549
9. ความร่วมมือระหว่างสมาคมห้องสมุดฯ และมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการพัฒนาสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศทไทยฯ และห้องสมุดเสริมปัญญา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบสำหรับชุมชน โดยสนับสนุนงบประมาณจำนวน 6.5 ล้านบาท

ภาพประกอบที่ 21 อาคารสำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ยุคปัจจุบัน

10. โครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม รางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) โดยมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สนับสนุนงบประมาณในการคัดเลือกและมอบรางวัลผู้ทำความดีเพื่อสังคม สาขาการพัฒนาห้องสุมด และโครงการเพื่อสังคมที่ดำเนินการโดยสมาคมห้องสมุดฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา

ภาพประกอบที่ 22 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับรางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต โครงการผู้ทำความดีเพื่อสังคม ด้านการพัฒนาห้องสมุด พ.ศ. 2550

11. ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) แด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 1 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนพระราชกรณียกิจในการพัฒนาห้องสมุดและการรู้หนังสือแก่ประชาชนชาวไทย ใน พ.ศ.2551
12. จัดทำวารสารวิจัย ฉบับแรก ในพ.ศ. 2551 ออกปีละ 2 ฉบับ เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานคุณภาพวิจัยฯ ของไทยไปสู่ระดับสากล
13. โครงการมอบหนังสือ สื่อความรู้ สู่สังคม ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2550-2551 โดยระดมหนังสือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกสาร และนำหนังสือจากโครงการฯ มอบให้แก่ห้องสมุดที่ขาดแคลน อาทิ ห้องสมุดกรมราชทัณฑ์ ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตะเวนชายแดน เป็นต้น
14. ลงนามความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์การต่าง ๆ อาทิ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2550) TCDC (2551) STKS (2551) โครงการส่งเสริมการอ่าน 7 องค์กร (2553) โครงการเมืองหนังสือโลก กทม. (2554)
15. จัดสัมมนาทางวิชาการร่วมกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อาทิ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

16. ปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549 มาตรฐานชมรมห้องสมุดเฉพาะ พ.ศ. 2551
17. ปรับปรุงจรรยาบรรณบรรณารักษ์ พ.ศ. 2552
18. การศึกษาแหล่งเรียนรู้และการรู้สารสนเทศของประชาชนในเขตคลองเตย กทม. พ.ศ. 2552
19. ปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบอุทกภัย ภาคกลาง 8 โรงเรียน พ.ศ. 2554
20. พัฒนาห้องสมุดเรือนจำทัณฑสถาน ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง จากการสนับสนุนงบประมาณ 1 ล้านบาท จากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2554

ภาพประกอบที่ 23 ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง

เส้นทางแผนงานเอกสารภูมิปัญญาแห่งโลก (UNESCO Memory of the World Program)

ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การยูเนสโกและคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยยูเนสโก มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ได้พิจารณาเห็นว่าโครงการมรดกเอกสารภูมิปัญญาของโลก มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์ และส่งเสริมเผยแพร่การศึกษาเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาของโลก ซึ่งประกอบด้วยภูมิปัญญาชาติต่าง ๆ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก โดยศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นประธานคณะกรรมการแผนงานความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World) คือ มรดกเอกสารที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Documentary Heritage) แสดงให้เห็นวิวัฒนาการของความคิด การค้นพบ และผลงานของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากสังคมในอดีตให้กับสังคมปัจจุบัน เพื่อสืบสานให้แก่สังคมต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ในฐานะกรรมการที่ปรึกษาระหว่างประเทศ ของโครงการเอกสารมรดกภูมิปัญญาแห่งโลก ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาระหว่างประเทศแผนงานเอกสารมรดกภูมิปัญญาแห่งโลก ยูเนสโก ตั้งแต่พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง

คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินโครงการ UNESCO Memory of the World จำนวน 3 คณะ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นประธานอนุกรรมการด้านแผนงานเอกสารมรดกภูมิปัญญาแห่งโลก

วัตถุประสงค์ของโครงการ UNESCO Memory of the World มุ่งพิทักษ์มรดกด้านเอกสาร ด้วยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน ได้รับข้อมูล ข่าวสาร และเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนให้มากที่สุด และร่วมมือกับสมาพันธ์สถาบันและสมาคมห้องสมุดนานาชาติ (IFLA) และสภาจดหมายเหตุระหว่างประเทศ (ICA) จัดทำบัญชีรายชื่อเอกสารและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. บัญชีรายชื่อเอกสารในห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ ซึ่งได้รับความเสียหายจนไม่อาจจะแก้ไขได้
2. บัญชีรายชื่อกิจกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งอนุรักษ์มรดกทางด้านเอกสาร
3. บัญชีรายชื่อเอกสารในห้องสมุดและหอจดหมายเหตุของโลก ที่ใกล้จะสาบสูญ

นอกจากนี้ยูเนสโก ยังได้เชิญศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา โครงการ UNESCO Memory of the World ระหว่างวันที่ 3 – 5 พฤษภาคม 2538 ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ในฐานะกรรมการและผู้แทนของประเทศไทย โดยได้เสนอข้อคิดเห็น ข้อ เสนอแนะ แนวทางปฏิบัติ อันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนี้

แผนงานอนุรักษ์และเข้าถึงผลผลิตภูมิปัญญาแห่งโลก ของยูเนสโก ซึ่งจัดให้มีการประชุมครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 – 14 กันยายน 2536 ณ เมืองปูลตุสค์ ประเทศโปแลนด์ โดยการประชุมดังกล่าว คณะกรรมการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานไว้ 4 ประการ คือ

1. อนุรักษ์มรดกสื่อสารนิเทศภูมิปัญญาแห่งโลก
2. เปิดโอกาสการเข้าถึงสารนิเทศอย่างกว้างขวาง
3. รณรงค์ให้ตระหนักในความสำคัญของมรดกสื่อสารนิเทศ
4. กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ และร่างแนวทางการดำเนินงาน

โดยได้ร่างแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดแนวทางเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. อำนวยความสะดวกในการอนุรักษ์ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สุดในการอนุรักษ์
2. ให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงโดยปราศจากอคติใด ๆ ต่อผู้ประสงค์จะเข้าถึง สื่อสารนิเทศภูมิปัญญาแห่งโลก
3. เพิ่มพูนมาตรการที่ก่อให้เกิดสำนึกทั่วโลก ในความสำคัญของสื่อสารนิเทศภูมิปัญญาแห่งโลก

4. ส่งเสริมกิจกรรมและผลผลิตของแผนงานให้กระจายไปสู่ประชาชนแห่งโลกอย่างทั่วถึงเท่าที่จะปฏิบัติได้

ทั้งนี้ ได้กำหนดลำดับความสำคัญ สื่อสารนิเทศทางภูมิปัญญาไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับประเทศ
2. ระดับภูมิภาคของโลก และ
3. ระดับสากล

แผนงานนี้จะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรวิชาชีพเอกชน นักวิชาการทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญในเทคโนโลยี และวิชาการที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ธุรกิจ และนักลงทุนทางสื่อสารนิเทศ โดยเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมทั้งในด้านวิชาการ และความร่วมมือทางการเงินและการตลาด เพื่อกระจายผลผลิตให้กว้างขวาง

แนวทางการดำเนินงานของแผนงาน ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. สำรวจเอกสารมรดกภูมิปัญญาที่มีการบันทึกไว้แล้ว และมีความสำคัญในระดับที่ควรขึ้นทะเบียนไว้เป็นภูมิปัญญาแห่งโลก
2. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรมที่สร้างความตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์มรดกสารนิเทศ
3. ดำเนินการอนุรักษ์เอกสารมรดกสารนิเทศ ซึ่งตกอยู่ในสภาพที่เป็นอันตราย
4. เผยแพร่ จัดการด้านจำหน่าย จ่ายแจก ให้ผู้ต้องการเข้าถึงได้สะดวก ซึ่งเป็นวิธีอนุรักษ์เนื้อหาอีกวิธีหนึ่ง

ประเทศไทยได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกความทรงจำแห่งโลกทั้งหมด 3 ชิ้น ได้แก่

1. **ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1** ได้รับการขึ้นทะเบียนไว้เมื่อพ.ศ.2546 ถือว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สำคัญ ที่บันทึกและประกาศข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และนโยบายของรัฐโบราณให้สาธารณชนรับทราบ และมีผลต่อประวัติของโลกนอกพรมแดนวัฒนธรรมของไทย ทำให้เข้าใจความสำคัญของการปกครอง การค้าขาย การติดต่อแลกเปลี่ยนกับชาติต่าง ๆ ในช่วงเวลาของยุคสุโขทัย มีความสมบูรณ์ในตัวเอง นับเป็นเอกสารมรดกที่หาได้ยากยิ่ง

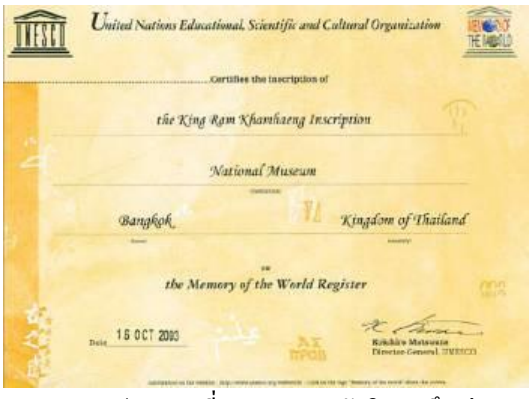

ภาพประกอบที่ 24 แสดงหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

2. **เอกสารสำคัญการปฏิรูปราชการแผ่นดินของรัชกาลที่ 5** ได้รับการขึ้นทะเบียนปี พ.ศ. 2552 เป็นเอกสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสยาม รวมพระอัจฉริยภาพทุกด้านที่ทรงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่งเสริมให้สยามอยู่ได้อย่างสงบ ประกอบด้วยเอกสารการเลิกทาสและเอกสารอื่นที่แสดงให้เห็นถึงนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้กรุงสยาม ดำเนินนโยบายต่างประเทศ ที่ทำให้ประเทศสามารถอยู่ในความสงบได้อย่างดี โดยเป็นเอกสารต้นฉบับทั้งหมด 8 แสนหน้า ปัจจุบันจัดเก็บไว้ที่หอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ภาพประกอบที่ 25 แสดงเอกสารการปฏิรูปราชการแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5

เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ของรัชกาลที่ 5 ประกอบด้วย เอกสารชุดกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 5 ประกอบด้วย 13 ชุด จำนวนแปดแสนแผ่น เก็บรักษาที่สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้แก่ สาระสำคัญเกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบราชการกระทรวงต่าง ๆ ใบบอก สารตรา รายงานข้อราชการจากหัวเมือง รายงานตรวจราชการ การแต่งตั้งตำแหน่ง ฯลฯ ส่วนเอกสารสมุดไทยดำ (สมุดข่อย) เก็บรักษาที่สำนักหอสมุดแห่งชาติ ได้แก่ เอกสารราชการสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งรับมอบจากสำนักราชเลขาธิการ พ.ศ. 1482 ประกอบด้วย 26 ชุด จำนวน 2,846 ชิ้น

เอกสารสำคัญเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปการบริหารปกครองแผ่นดินสยาม (ประเทศไทย) ของรัชกาลที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2411 –2453 นับเป็นเอกสารชิ้นที่ 2 ของประเทศไทย ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก ภายหลังจากที่ยูเนสโกได้ประกาศให้ ศิลาจารึกหลักที่ 1 ขึ้นทะเบียนเป็น

มรดกโลกเมื่อพ.ศ. 2546 และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับการประกาศเป็นบุคคลสำคัญแห่งโลก ที่ยูเนสโกร่วมเฉลิมฉลองเมื่อพ.ศ. 2544 สำหรับเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ของรัชกาลที่ 5 นี้ ประกอบด้วย เอกสารการเลิกทาส และเอกสารอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงนโยบายการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้กรุงสยาม ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ทำให้ประเทศสามารถอยู่ในความสงบได้อย่าง

เอกสารดังกล่าวจำแนกได้ 8 กลุ่ม ได้แก่ 1. ระบบการจัดการศึกษา 2. ระบบการสาธารณสุข 3.การปรับปรุงสาธารณูปโภค ระบบการไปรษณีย์โทรเลข 4. ระบบคมนาคม 5. ระบบการบริหารราชการเปลี่ยนจากเวียง วัง คลัง นา เป็น 12 กระทรวง 6. ปฏิรูประบบเศรษฐกิจทั้งหมด จัดเก็บภาษีเป็นระบบมากขึ้น และจัดตั้งกระทรวงการคลังเป็นครั้งแรก 7. การจัดระบบประปา ไฟฟ้าให้ทั่วถึง และ กลุ่ม 8. พระอัจฉริยภาพของพระองค์ด้านวรรณกรรม อาทิ พระราชนิพนธ์เงาะป่า พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน พระราชพิธี 12 เดือน เป็นต้น

3. **จารึกวัดโพธิ์** ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อพ.ศ. 2551 และขึ้นทะเบียนในระดับโลก พ.ศ.2554 “วัดโพธิ์” หรือ “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหา วิหาร” เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก เป็นวัดโบราณเก่าแก่ที่ราษฎรสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ต่อมาได้ถือว่าเป็นพระอารามหลวงประจำรัชกาลที่ 1 และมีการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ซึ่งได้เริ่มมี“จารึกวัดโพธิ์” ขึ้น โดยพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้พระอารามแห่งนี้เป็น“มหาวิทยาลัย” สำหรับประชาชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเอาองค์ความรู้จากปราชญ์ของไทยและสรรพศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เช่น ตำราการแพทย์ โบราณคดี และวรรณกรรม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนทั้งหลาย ฯลฯ มาจารึกลงบนแผ่นหินอ่อนประดับไว้ตามบริเวณผนัง-เสาพระระเบียงรอบพระอุโบสถ พระวิหาร พระวิหารคด และศาลารายรอบพระมณฑปภายในวัด ซึ่งทรงมุ่งหวังให้ยั่งยืนและเผยแพร่ให้ประชาชนศึกษาได้อย่างเสรี เป็นแหล่งเล่าเรียนวิชาความรู้ของมหาชน โดยไม่เลือกชนชั้น วรรณะ ยศถาบรรดาศักดิ์ เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีหนังสือ ไม่มีโรงเรียน การเล่าเรียนส่วนใหญ่จะมีสอนสำหรับคนทั่วไปตามวัดต่าง ๆ เท่านั้น พระอารามแห่งนี้จึงเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย เพิ่มเติมจากการเล่าเรียนวิชาสามัญศึกษาที่มีอยู่ตามวัดทั่วไป แม้ว่าเวลาจะผ่านไปกว่า 178 ปี วัดโพธิ์ก็ยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้สรรพวิทยา เห็นได้จากความรู้เกี่ยวกับโยคะศาสตร์และตำราการนวดแผนโบราณวัดโพธิ์ เป็นที่รู้จักแพร่หลายออกไปทั่วโลกในปัจจุบัน

ภาพประกอบที่ 26 แสดงภาพตามผนัง เสาพระระเบียงรอบพระอุโบสถ
พระวิหาร พระวิหารคด และศาลารายรอบ

คณะกรรมการจัดงานฉลองจารึกวัดโพธิ์มรดกความทรงจำแห่งโลก พ.ศ 2554 ได้จัดการแสดงแสง สี เสียง ในงานฉลองจารึกวัดโพธิ์เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก 2554 ระหว่างวันที่ 24 ธันวาคม 2554 – 2 มกราคม2555 โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงสดับพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์และสดับพระธรรมเทศนา วันที่ 24 ธันวาคม 2554 พระอุโบสถ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

เส้นทางประธานสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน

สมาพันธ์ฯ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2538 โดยการรวมตัวของมูลนิธิ สมาคม ชมรม และองค์กรที่ทำงานด้านการพัฒนาหนังสือและการอ่าน ได้แก่ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาการการอ่านของเด็ก มูลนิธิห้องสมุดจินตนา-เอกศักดิ์ แดงเดช มูลนิธิไทยวัฒนา ต.สุวรรณ มูลนิธิ ศ.ดร.ก่อ สวัสดิพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน ชมรมนักแปลแห่งประเทศไทย ชมรมส่งเสริมการจัดจำหน่ายหนังสือ ชมรมหอสมุดแห่งชาติ ชมรมโลกหนังสือเด็ก และ ชมรมสร้างเสริมหนังสือเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผนึกกำลังความรู้ ความคิด ในการเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการตามนโยบายและแผนพัฒนาหนังสือ เป็นองค์กรนำในการกำหนดมาตรฐานการพัฒนาหนังสือและการอ่าน สมานสมัครสามัคคีระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสือและการอ่าน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งร่วมมือและประสานงานในการจัดกิจกรรมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่านในระยะสั้นและระยะยาว

กิจกรรมสำคัญที่ผ่านมาของสมาพันธ์ฯ ได้แก่

1. จัดทำแผนพัฒนาหนังสือและการอ่าน โดยการสนับสนุนจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในพ.ศ. 2538

ภาพประกอบที่ 27 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ที่ปรึกษาสมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย มอบโล่ "รางวัลสุรินทราชา" เนื่องในวันนักแปลและล่าม

2. จัดประชุมทางวิชาการ โดย สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย
3. จัดกิจกรรมการในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการแปล ในงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ
5. จัดทำโครงการทศวรรษแห่งการเรียนรู้ด้วยการอ่าน ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เพื่อรณรงค์ให้ปีพุทธศักราช 2541 – 2550 เป็นทศวรรษแห่งการเรียนรู้ด้วยการอ่าน
6. โครงการคัดสรรหนังสือดีและเยาวชน เริ่มตั้งแต่พ.ศ. 2541 โดยคัดสรรหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน อายุ 0-18 ปี รวม 500 เล่ม เพื่อเป็นแนวทางแก่ครู ผู้ปกครอง และผู้ทำงานด้านเด็กโดยทั่วไป
7. จัดนิทรรศการหนังสือเด็กนานาชาติ และ 500 เล่มหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชนไทย
8. จัดสัมนาเพื่อส่งเสริมการอ่านและพัฒนาหนังสือเด็ก โดยความร่วมมือจากมูลนิธิญี่ปุ่น ห้องสมุดเด็กกรุงเทพฯ ของสมาคมญี่ปุ่นในประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่ สมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ชมรมโลกหนังสือเด็ก
9. โครงการก่อตั้งห้องสมุดเด็ก เพื่อส่งเสริมการอ่านและการวิจัยเพื่อพัฒนาหนังสือเด็ก
10. โครงการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ "ห้องสมุดมีชีวิต" กับห้องสมุดประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ร่วมกับ TK Park
11. โครงการประกวดเล่านิทานจากวรรณกรรมและนิทานพื้นบ้านไทย ระดับประถมศึกษา ร่วมกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
12. โครงการประกวดการเล่าสารคดีเรื่อง "ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เราพร้อมแล้ว" ร่วมกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

เส้นทางถนนนักเขียน

ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต มีผลงานด้านการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก ผลงานแปลวรรณกรรม สารคดี ตำราทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือต่าง ๆ โดยเริ่มเขียนหนังสือเด็กมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงมาถึงปัจจุบัน

ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เริ่มงานเขียนในขณะทำงานในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามนิกร ซึ่งมีหนังสือรายสัปดาห์สยามสมัย และนิตยสารกระดึงทอง อยู่ในเครือ จึงได้เริ่มเขียนหนังสือสำหรับเด็กและที่เกี่ยวกับเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และประสงค์จะให้ผู้อ่านทั้งเด็กและผู้ใหญ่เกิดความสนใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งขณะนั้นมีอยู่ค่อนข้างมากตามกระต๊อบ ริมถนน หรือในเรือ โดยได้เขียนลงในหนังสือสยามนิกร และต่อมาได้นำมาพิมพ์รวมเล่ม คือ เรื่องของจุรี ซึ่งเป็นเด็กว้าเหว่ เป็นต้น

การเป็นนักเขียนเรื่องเด็กที่มีเป้าหมายชัดเจนในการสะท้อนปัญหาเด็กว้าเหว่ ยากจน ถูกทอดทิ้ง เพื่อกระตุ้นให้สังคมหันมาให้ความสนใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังเป็นนักเขียนที่ช่วยกระตุ้นจินตนาการที่สวยงามให้เกิดขึ้นกับเด็ก ๆ ด้วยงานเขียนหนังสือเด็กและนิทานผ่านเนื้อหาและเรื่องราวอันหลากหลาย สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในงานเขียนอย่างกลมกลืน โดยใช้ทั้งชื่อจริงและนามปากกา **รอย โรจนานนท์ 19 กันย์ โรจนากร ม. ลีละหุต และ มนัสนันท์** ผลงานด้านการเขียนหนังสือประกอบด้วยหนังสือสำหรับเด็กมากกว่า 25 เล่ม ได้แก่ พระพุทธประวัติ กระต่ายแหย่เสือ เจ้าปัญญาชาลีขี่ก้านกล้วย เป็นต้น หนังสือแปล ได้แก่ เรื่องสั้นร่วมสมัย และวรรณกรรมชิ้นเอกของสหรัฐอเมริกา เช่น วิมานลอย เป็นต้น

งานเขียนด้านพุทธศาสนา ได้แปลและเรียบเรียง พระพุทธประวัติจากหนังสือ The Light of Asia ของ Sir Edwin Arnold หรือเรียกชื่อในภาษาไทยว่า ประทีปแห่งชมพูทวีป โดยได้จัดพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2492 ซึ่งพลโทกาจ กาจสงคราม รองผู้บัญชาการทหารบก ในขณะนั้น นำไปพิมพ์แจกแก่ทหารในกองทัพบก ต่อมามีผู้สนใจนำไปจัดพิมพ์เป็นบรรณาการในงานศพ และงานมงคล ก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการจะนำไปจัดพิมพ์เป็นหนังสือส่งเสริมพุทธศาสนาและการอ่าน

พ.ศ. 2500 ได้เขียนเรื่อง พระพุทธประวัติ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และได้รับรางวัลในงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ ในพ.ศ.2502 ซึ่งเป็นปีแรกที่รัฐบาลได้ประกาศให้มีวันเด็กแห่งชาติ โดยได้จัดทำหนังสือสำหรับเด็ก รวม 9 เรื่อง และให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จัดพิมพ์จำหน่ายในวันเด็กแห่งชาติปีแรก ราคาเล่มละ 1 บาท ซึ่งหนังสือชุดนี้ได้จัดพิมพ์หลายครั้ง ต่อมาได้เขียนสารคดี และบันเทิงคดี อีกหลายเรื่อง เช่น ป่าไม้เป็นที่รักของเรา แมรี่ คูรี่ ไมเคิลฟาราเดย์ ชีพจักของตัวไหม และงานหนังแปลทางวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ การขยายกิจการของห้องสมุดประชาชน (Library Extension Work and Publicity, Unesco) เยาวชนผู้อ่าน ผู้ดูและผู้ฟัง (Child Audience, Unesco) โรงเรียนครูคนเดียว (One Teacher School, Unesco) พระราชอาณาจักรสยาม (A Full and True Relation

of the Great and Wonderful Revolution that Happened Lately in the Kingdom of Siam) คริสเตียน แฮนด์ แอนเดอเสน (Christian Han Andersen)

วรรณกรรมเด็ก

- **เจ้าปัญญา** (ชื่อเดิม เกียจคร้านเจ้าปัญญา) สมาคมห้องสมุดฯ พ.ศ. 2502
- **กระต่ายน้อยสีขาว**
- **กระต่ายแหย่เสือ**
  เขียนภาพ โดย ประยูร จรรยาวงษ์ พิมพ์ครั้งแรก สมาคมห้องสมุดฯ, 2502
- **ขนมแป้งจี่**
  เขียนภาพ โดย ประยูร จรรยาวงษ์ พิมพ์ครั้งแรก โดยสมาคมห้องสมุดฯ, 2505
- **ใจดีสู้เสือ** กรุงเทพฯ : 959 พับลิชชิ่ง, 2549.
- **ชาลีขี่ก้านกล้วย** พิมพ์ครั้งแรก โดย สมาคมห้องสมุดฯ, 2502
  ผลงานหนังสือภาพ "การ์ตูนอมตะ" ของปรมาจารย์ด้านการ์ตูนของเมืองไทย "ประยูร จรรยาวงษ์" ตีพิมพ์มาแล้วในปี 2502, 2504 นับเป็นงานอมตะของไทย ทั้งเรื่อง ภาษา และภาพต้นกำเนิดของการ์ตูน คุณค่าควรแก่การเผยแพร่ให้เด็กรุ่นใหม่ให้ได้รู้จัก
- **ชีพจักรของตัวไหม** สำนักวรรณกรรมเพื่อการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์ครั้งแรก, 2502
- **ตุ๊กตายอดรัก** สมาคมห้องสมุดฯ, 2502
- **ทำไมตาหวังจึงหลังโกง**
- **น้ำฝนชุ่มฉ่ำ** เขียนภาพ โดย บรรจบ ศาตราภัย สำนักวรรณกรรมการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2505
- **ปลาบู่ทอง** โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2506
- **ป่าไม้เป็นที่รักของเรา** พนัส วรรณบุณย์ เขียนภาพ โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรรวงศึกษาธิการ, 2506
- **เป็นอะไรดีหนอ** สมาคมห้องสมุดฯ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2502 เรื่องราวของ "นอระหน่อย" อยากเป็นต้อยติ่งน้อยใต้ไทรใหญ่ หรือจะเป็นนกผกผินบินได้ดังใจ แต่ "นอระหน่อย" เลือกเป็นอะไรดีหนอ
- **แม่ไก่สีแดง** กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ นายประยูร จรรยาวงษ์ ผู้เขียนภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อมามีการปรับปรุงหลักสูตรในพ.ศ. 2533 กรมวิชาการพิจารณาว่าหนังสือเล่มนี้มี เนื้อหาที่สนุกสนาน สร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงได้นำมาปรับปรุงภาพประกอบ ให้มีสีสัน น่าสนใจ รวมทั้งออกแบบรูปเล่มให้น่าอ่านยิ่งขึ้น

- **โรงเรียนของแม่** กรุงเทพฯ ต้นอ้อ 2529
- **โสนน้อย** กรุงเทพฯ ชมรมเด็ก
- **หีบวิเศษ** กรุงเทพฯ : แฮปปี้คิดส์, 2552. จัดพิมพ์วาระพิเศษฉลองครบรอบ 12 ปี แปลนฟอร์คิดส์ หีบวิเศษเกิดจากความรักและความเมตตาของแม่เฒ่า (คุณยาย) ที่เล่านิทานให้หลานฟังทุกวัน เรื่องที่หลานชอบมาก เรื่องหนึ่งคือ หีบวิเศษ ซึ่งคุณยายบอกว่า คุณตาทวดเป็นผู้แต่ง คุณยายชอบฟังมาก จึงเล่าให้หลานฟัง หลานขอให้เล่าแล้วเล่าอีก คุณยายไม่เหนื่อยที่จะเล่าเรื่องนี้ซ้ำ ๆ ซึ่งคุณยายใจดีเหมือนตายายในนิทาน เรื่องนี้อยู่ในความทรงจำตั้งแต่เด็ก จึงคิดว่าน่าจะเขียนให้เด็กคนอื่น ๆ อ่านบ้าง
- **How we Call Catch Other** Asean Thailand 1990

เรื่องสั้น

- **พระพุทธประวัติ** ได้รับรางวัลบทความศีลธรรมแก่เด็กไทย
- **ประทีปแห่งชมพูทวีป** พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2492
  เขียนภาพ โดย เกริก ยุ้นพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2528

งานแปล

- **วรรณกรรมชิ้นเอกของสหรัฐอเมริกา** เล่ม 1 - 2 แปลจาก Great American Short Stories กรุงเทพฯ ดอกเบี้ย, 2534
- **วิมานลอย** (Gone with the win by Mitchell Margaret)
  ฉบับภาษาไทยพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2486 มีชื่อว่า **วิมานลอย** แปลโดย **รอย โรจนานนท์** หรือนามปากกาของ **ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต** เป็นหนึ่งในนักแปลอาวุโสดีเด่น รางวัลสุรินทราชา ประจำปี 2550 ซึ่งมีการตีพิมพ์หลายครั้ง
- **การขยายกิจการของห้องสมุดประชาชน** แปลจาก Library Extension Work and Publicity by Lionel Roy McColvin
- **เยาวชนผู้อ่านและผู้ฟัง** แปลจาก Child Audience by Philip Bochard

นวนิยาย

- **ยอดปรารถนา** กรุงเทพฯ ต้นอ้อ, 2531
  แสดงถึงชีวิตของเด็กในหัวเมืองราวพ.ศ.2475 – 2480 ครอบครัวของตัวละครเอกในเรื่องเป็นคนอยู่ในระดับฐานะปานกลางตามมาตรฐานทางเศรษฐกิจของคนไทยสมัยนั้น มีการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และมีความเข้าใจว่าการศึกษาของเด็กมีความจำเป็น สิ่งที่ยอด

ปรารถนาของแพนจึงเป็นความปรารถนาของเด็กนักเรียนทั่วไป จะแตกต่างกันที่เนื้อหา ความจริงใจต่อสิ่งนั้น และความพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้ดังประสงค์

ภาพประกอบที่ 28 แสดงผลงานการเขียนของศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต

บทความวิชาการ

- **การอภิปรายเรื่อง กลยุทธ์ในการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ.** วารสารห้องสมุด 49,1 (ม.ค.-มี.ค. 2548) 10-15 และคนอื่น ๆ
- **การอภิปรายและสาธิตเรื่อง บริการห้องสมุดสุดขอบฟ้า.** วารสารห้องสมุด 49,1 (ม.ค. – มี.ค. 2548) 98
- **การรู้หนังสือและไม่รู้หนังสือ** วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 (เม.ย.-มิ.ย. 2546) หน้า 13-15.
- **การศึกษา 2546 ปี แห่งการอ่านและการเรียนรู้** วารสารวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 11 (พ.ย. 2545) หน้า 2-5.
- **ข้อมูลทางด่วน-ทางด่วนข้อมูล** วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช 8,1 (ม.ค.-เม.ย. 38) 31—38
- **โครงการจัดงานหนังสือและสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 2546** วารสารห้องสมุด 47,2(เม.ย. มิ.ย. 46) 8-13 : ภาพประกอบ
- **ฉพาภิชาติพิไสย.** วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช 21,1 (ม.ค. - มิ.ย. 2550) 146-155
- **ชะมดเช็ด – ชะมดเชียง** ชีวจิต ปีที่ 3 ฉบับที่ 70 (ก.ย.2548) หน้า 72-73. และคนอื่น ๆ
- **บทความพิเศษ 45 ปีวารสารสมาคมห้องสมุดฯ** วารสารห้องสมุด 46,1 (ม.ค.-มี.ค. 45)
- **พระมหากรุณาธิคุณและพระปรีชาญาณภาษาหนังสือและห้องสมุด** วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช 9,1 (ม.ค.-เม.ย. 2539) 5-16
- **ยูเนสโกกับข้าพเจ้า** (วารสารห้องสมุด 30,1 (ม.ค.-มี.ค. 2529)
- **วิธีสร้างความสนใจในการอ่าน** โดมทัศน์ 15,1 (ม.ค.-มิ.ย. 37) 113 –121
- **ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช**” ในวารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม- กันยายน 2546 หน้า 53-74.

- **สารานุรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** โดมทัศน์ 17,1 (ม.ค.-มิ.ย. 39) 30-34

เอกสารวิชาการ

- **การปฏิวัติปลายแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและการล่มสลายของกรุงศรีอยุธยา** กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2548
- **คำอธิบายพระตำราโอสถพระนารายณ์** กรุงเทพฯ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2548
- **แนวทางส่งเสริมการอ่าน** พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2544
- **พฤกษศาสตร์พื้นบ้านในประเทศไทย** กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ 2545
- **รวบรวมและจัดทำคำอธิบาย ลิลิตพยุหยาตราเพชรพวง ลิลิตกระบวนแห่พระกฐิน พยุหยาตราทางสถลมารคและทางชลมารค.** กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ด้วยความสนับสนุน ของ บริษัท ซี.พี.ออลล์ จำกัด (มหาชน).
- **สมุดภาพแสดงผลงานเยาวชนไทยปีเยาวชนสากล พุทธศักราช 2528 เรื่อง เยาวชนกับงานอาชีพ** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน แห่งชาติ, 2529. (หัวหน้ากองบรรณาธิการ) และคนอื่น ๆ
- **สารานุกรมไทย ฉบับกาญจนาภิเษก**
- **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 12 พ.ศ.2529**

หนังสือทางวิชาบรรณารักษศาสตร์

- **การระวังรักษาหนังสือและซ่อมหนังสือหนังสือ.** พระนคร; 2516, 80 หน้า พิมพ์ครั้งแรก พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น 2533 พิมพ์ครั้งที่ 6 2544
- **การระวังรักษาและซ่อมหนังสือ** พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ สมาคมห้องสมุดฯ 2522
- **การสร้างสังคมการอ่านและการใช้สารนิเทศ** กรุงเทพฯ สมาคมห้องสมุดฯ 2530 (บรรณาธิการ)
- **คู่มือบรรณารักษ์ เล่ม 1-2** กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2543
- **คู่มือบรรณารักษ์**. (ฉบับปรับปรุง แก้ไข) กรุงเทพฯ. 2541, 2 เล่มจบ (พิมพ์ครั้งที่ 3)
- **คู่มือการอบรมห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน** พ.ศ. 2549
- **นามประพันธ์ของนักเขียนไทยที่ใช้ในบัตรรายการของหอสมุดแห่งชาติ**. (คู่มือการทำบัตรรายการหมายเลข 1) พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2513 พระนคร หอสมุดแห่งชาติ หน่วยจัดหนังสือและทำบัตรรายการ
- **แนวทางส่งเสริมการอ่าน.** กรุงเทพฯ บรรณกิจ 2526 พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2544 ฉบับปรับปรุงแก้ไข

- **ปกิณกะ: ปฏิรูปห้องสมุด.** กรุงเทพฯ บรรณกิจ 2544
- **ปกิณกะ : การอ่านหนังสือของเด็ก.** กรุงเทพ ฯ บรรณกิจ 2545
- **ประวัติหอสมุดแห่งชาติ** กรุงเทพฯ กรมศิลปากร 91 หน้า จัดพิมพ์เนื่องในงานพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติท่าวาสุกรี 5 พฤษภาคม 2509 ภาพและแผนที่ประกอบ
- **แผนการจัดหมู่หนังสือแบบทศนิยม ฉบับย่อ และดรรชนีสัมพันธ์** (ร่วมกับสุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์) พระนคร : สมาคมห้องสมุดฯ, 2499, 100 หน้า
- **วิชาห้องสมุด** รวบรวมจากคำบรรยายในการอบรมบรรณารักษ์ ณ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2492 ฉะเชิงเทรา องค์การส่งเสริมการศึกษาฉะเชิงเทรา; 87 หน้า
- **หอพระสมุดวชิรญาณ** กรุงเทพฯ กรมศิลปากร 2543
- **ห้องสมุดโรงเรียน** พระนคร : สมาคมห้องสมุดฯ, 2499. 274 หน้า
- **หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย**. 2513
- **เอกสารคำสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**
    - ชุดสารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 1 และ 2 พ.ศ.2534
    - ชุดประสบการณ์วิชาชีพสารนิเทศ หน่วยที่ 1 พ.ศ.2534
    - ชุดวิชาการสื่อสาร หน่วยที่ 1 (ตอนที่ 1) พ.ศ.2532 และหน่วยที่ 14
    - ชุดการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 5 พ.ศ.2534
    - ชุดภาษาอังกฤษ สำหรับงานสารนิเทศ หน่วยที่ 1 ร่วมกับผู้อื่น พ.ศ.2535
    - ชุดสารนิเทศลักษณะพิเศษหน่วยที่ 1 ตอนที่ 1 ตอนที่ 1.1 และ 1.2, พ.ศ.2533
- **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการศึกษาวิวัฒนาการห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศทางวิชาการในประเทศไทย** นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- **Final Report : The 65 IFLA**. Council and General Conference, 1999
- **Final Report the 8th**. International Conference on Asian Digital Library 2005
- **Survey Report on Reading Materials in Thailand**. Bangkok : Ministry of Education, 1976. 30 pp.
- "**Thailand Library Development**" in Encyclopedia in Library and Information Sciences. 1980. vol 10 pp. 401-410.

เส้นทางสู่การอุทิศตนเพื่อสังคม

- ริเริ่มก่อตั้ง และได้รับเลือกตั้งเป็นนายกสมาคมห้องสมุดฯ หลายสมัยตั้งแต่ พ.ศ. 2497 ถึงปัจจุบัน

- โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เป็นกรรมการบริหารและสาราณียากร หนังสือสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตั้งแต่พ.ศ. 2511 ถึงปัจจุบัน
- คณะกรรมการพัฒนาหนังสือ พ.ศ. 2514
- ริเริ่มจัดการประกวดหนังสือเพื่อพัฒนาคุณภาพ และวางแนวทางตลอดจนมาตรฐานในการตัดสิน นับตั้งแต่ปีหนังสือระหว่างชาติ 2515
- กรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2515 ถึงปัจจุบัน
- คณะกรรมการระหว่างประเทศ ที่ปรึกษาขององค์การการศึกษาฯ สหประชาชาติ ว่าด้วยการพัฒนาห้องสมุดและระบบสารนิเทศ พ.ศ. 2515-2519
- ริเริ่มก่อตั้งและเป็นประธานกรรมการจัดสัปดาห์ห้องสมุด พ.ศ. 2519 ถึงปัจจุบัน
- คณะกรรมการอำนวยหนังสือแปลและคณะกรรมการหนังสือแปลด้านวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2525
- กรรมการผู้ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2525-2535
- ประธานกรรมการคณะทำงานวรรณกรรมและอาเซียนศึกษา คณะกรรมการฝ่ายไทยว่าด้วยวัฒนธรรมและสนเทศแห่งอาเซียน ในระดับประเทศไทย พ.ศ.2529-2530
- ที่ปรึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2530
- ประธานคณะทำงานอาเซียนวัฒนธรรมและสนเทศระดับภูมิภาคระหว่าง พ.ศ. 2531-2533
- กรรมการที่ปรึกษาระหว่างประเทศ ว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World Programme) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ พ.ศ. 2538
- ผู้ร่วมก่อตั้งสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน และประธานสมาพันธ์ พ.ศ. 2538 เป็นการผนึกกำลังองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เร่งรัด พัฒนา หนังสือให้มีคุณภาพ เนื้อหาหลากหลาย มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ และราคาปานกลาง
- ผู้สนับสนุนการก่อตั้งสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
- ประธานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก พ.ศ. 2545 – ปัจจุบัน
- คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย ระหว่างพ.ศ. 2547-2551
- ประธานและที่ปรึกษาคณะกรรมการคัดเลือกหนังสือดีเข้าห้องสมุด กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

- ที่ปรึกษาคณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2526 ถึงปัจจุบัน
- กรรมการวิชาการด้านการเอกสารและสารสนเทศ กลุ่มพัฒนาและบริหารสารสนเทศมาตรฐาน สำนักบริหารมาตรฐานระหว่างประเทศ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน
- ประธานคณะกรรมการห้องสมุดแถบเสียงคนตาบอด สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
- ผู้ริเริ่มก่อตั้ง และได้รับการเลือกเป็นประธานชมรมสร้างเสริมหนังสือเด็กและเยาวชน พ.ศ.2545 ถึงปัจจุบัน
- ร่วมก่อตั้งมูลนิธิเพื่อจัดทำอุปกรณ์การศึกษา ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จเจ้าฟ้าสิรินธร (ก่อนดำรงพระยศสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) เพื่อผลิตหนังสือสำหรับเด็กเป็นตัวอย่าง หาทางส่งเสริมการจัดทำอุปกรณ์การศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา
- ริเริ่มก่อตั้ง และได้รับเลือกตั้งเป็นผู้อำนวยการกิตติมศักดิ์ ศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ว่าด้วยระบบศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างประเทศ ในอุปถัมภ์ขององค์การการศึกษาฯ สหประชาชาติ
- ร่วมก่อตั้งสมาคมพัฒนาการอ่านของเด็กแห่งประเทศไทย
- ประธานกรรมการตัดสิน โครงการ “นักเขียนอมตะ” มูลนิธิอมตะ พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน

เส้นทางแห่งเกียรติยศ

รางวัลและเกียรติคุณ

พ.ศ. 2519 ศาสตราจารย์พิเศษ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529 ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ วิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

พ.ศ.2537 กิตติเมธีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2538 ศิษย์เก่าอักษรศาสตร์ดีเด่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2541 บุคคลดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ.2546 รางวัลนราธิป เป็นรางวัลที่อบให้นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ กวี นักแปล และบรรณาธิการอาวุโสที่สร้างสรรค์ผลงานมาอย่างต่อเนื่อง

พ.ศ.2550 รางวัลสุรินทราชา เพื่อเชิดชูเกียรตินักแปล จากผลงาน ผจญทะเล วิมานลอย

พ.ศ. 2550 รางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ด้านการพัฒนาห้องสมุด ในโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2551 ปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย สำนักส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ภาพประกอบที่ 29 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต รับโล่เชิดชูเกียรติ
บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาพประกอบที่ 30 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นิสิตรุ่นที่ 8 (2482 - 2485)
รับโล่จากคณบดี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะศิษย์เก่าอักษรศาสตร์ดีเด่น

ภาพประกอบที่ 31 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ วิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ตติยจุลจอมเกล้า ต.จ.
- ประถมาภรณ์ช้างเผือก ป.ช.

พระมหากรุณาธิคุณปกเกล้าฯ

ตลอดระยะเวลากว่า 92 ปี ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ใช้ชีวิตอย่างสมถะ ดำเนินตามรอยพระยุคลบาทในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง อุทิศตนเพื่อสังคมจนถึงปัจจุบัน ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวง นับตั้งแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ โดยพระองค์ได้เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมสามัญประจำปี และประชุมทางวิชาการของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ หลายสมัย ตลอดจนเสด็จเป็นองค์ประธานในการประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ อาทิ IFLA และ ICADL เป็นต้น

สิ่งที่นำความปลาบปลื้มมาสู่วงศ์ตระกูลอีกประการหนึ่ง คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ให้สำนักราชเลขาธิการ อัญเชิญแจกันดอกไม้ แก่ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เนื่องในวันคล้ายวันเกิดย่างสู่ปีที่ 90 ในวันที่ 15 กันยายน 2553 โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ เป็นวันที่ลูกศิษย์และวงการบรรณารักษ์ จัดงานมุทิตาจิต “มงคลศรีนพรัตน์” แด่ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ครูผู้เสียสละ อุทิศตน ผู้บุกเบิกวิชาชีพบรรณารักษและสารสนเทศศาสตร์แก่ห้องสมุดต่าง ๆ ในสังคมไทย

ภาพประกอบที่ 32 แจกันพระราชทาน จาก
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานมุทิตาจิต
ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เนื่องในวันคล้ายวันเกิดย่างปีที่ 90

บรรณานุกรม

การประชุมปรึกษาหรือรือของคณะอนุกรรมการดำเนินโครงการมรดกภูมิปัญญาแห่งโลก (Memory of the World) กรุงเทพฯ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ 2540

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. **ประวัติสังเขปและผลงานนางแม้นมาส ชวลิต เพื่อเสนอขอรับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์** วารสารห้องสมุด 30, 1 (มกราคม-มีนาคม 2527 หน้า 6-20.

ความสำคัญของเอกสารจดหมายเหตุ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปประเทศสยาม (พ.ศ.2411-2453) **วารสารความร่วมมือกับต่างประเทศไทย** ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-กันยายน 2009

คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ตัวอย่างแห่งความมุ่งมั่น กรุงเทพธุรกิจ ปีที่ 11 ฉบับที่ 3379 วันอาทิตย์ที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2541

บุหลง ศรีกนก. **ศิลปิน... ศิลปากร ชีวิตที่มีแต่งานของ ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต.** ศิลปากร ปีที่ 44 ฉบับที่ 2 (มี.ค.-เม.ย. 2544) หน้า 104-111.

ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม, 2540.

แม้นมาส ชวลิต. **ยูเนสโกและข้าพเจ้า.** วารสารห้องสมุด 30, 1 (มกราคม-มีนาคม 2527 หน้า 6-20.

สูจิบัตรงานเชิดชูเกียรติ ปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น และผู้ใช้ภาษาไทยท้องถิ่นดีเด่น เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ประจำปี 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. 2551

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. **สมาคมห้องสมุดฯ 25 ที่ระลึกในงานฉลองครบรอบ 25 ปี ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ** กรุงเทพฯ : 2522.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. **30 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ** กรุงเทพฯ : 2527.

Momory of the World ค้นคืนเมื่อ 28 สิงหาคม 2556 จาก http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/memory-of-the-world/register/

6 ทศวรรษ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นสมาคมวิชาการด้านห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ สมาคมหนึ่งเดียวของประเทศไทยที่มีอายุยืนยาวนานมาถึง 6 ทศวรรษ ได้ดำเนินงานเป็นผลดีต่อวงการห้องสมุด บริการสารสนเทศ การศึกษาและสังคมมานาน กลายเป็นต้นแบบและแนวทางแก่หลายสมาคมในการจัดตั้งและดำเนินงานขึ้นในชั้นหลัง เช่น สมาคมจดหมายเหตุสยาม และสมาคมพิพิธภัณฑ์ไทย

เพื่อให้เป็นที่ประจักษ์ในผลงานของสมาคมห้องสมุดฯ อันได้สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยขอกล่าวถึงระยะเวลาย่างก้าวที่ยาวนานเกือบ 60 ปี ด้วยผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ในแต่ละก้าวย่างช่วงละ 10 ปี หรือ ทศวรรษของสมาคมห้องสมุดฯ เพื่อเป็นต้นแบบอันล้ำค่าแก่อนุชนรุ่นหลัง

ทศวรรษที่ 1 พ.ศ. 2497- 2506 แรกหยั่งรากสมาคมห้องสมุดฯ

จากการที่สังคมไทยยังมิได้ทราบถึงความสำคัญของห้องสมุด ยังไม่มีห้องสมุดที่ทันสมัย ยังไม่มีบรรณารักษ์ปฏิบัติงานในห้องสมุด ระยะเริ่มต้นของสมาคมฯจึงเป็นการก่อร่างสร้างสมาคมห้องสมุดฯ ประกอบด้วย

การสถาปนาสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

เมื่อ 60 ปีก่อนงานด้านห้องสมุดและวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์เป็นของใหม่ในประเทศไทย แต่ก็นับว่าเป็นโชคดีที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมูลนิธิฟูลไบรท์ (Fullbright Foundation) ได้ร่วมมือกันจัดการฝึกอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ระยะสั้น เมื่อปี 2494 โดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา 4 ท่านคือ ดร. ฟรานซิส แลนเดอร์ สเปน (Dr. Francis Lander Spain) มิสซิส ร็อกวูด (Mrs. Rockwood) มีสแนนซี่ เจน เดย์ส (Miss Nancy Jane Days) และมิสเตอร์ ทรอตตริเออร์ (Mr. Trottier) จึงก่อให้เกิดแรงบันดาลใจให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย ผลจากการฝึกอบรมในครั้งนั้นก่อให้เกิด “ชมรมห้องสมุด” ขึ้น ทั้งนี้ในระยะแรกอาจารย์สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ เป็นประธานชมรม

คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ เพื่อให้สถานะภาพของ “ชมรมห้องสมุด” มีความมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้ขอจดทะเบียนเป็น “สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย” อย่างเป็นทางการเมื่อ 11 ตุลาคม 2497 คณะกรรมการชุดแรกมีนางแม้นมาส ชวลิต เป็นนายกสมาคมห้องสมุดฯ คนแรก

กรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ประกอบด้วยผู้ผ่านการอบรมและได้รับวุฒิบัตร เช่น นายเล็ก ไชยวสุ เป็นอุปนายก นายสุข พงษ์สถิต (วงศาสนธิ์) เป็นเลขานุการ นางสาวสุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ เป็น

ประธานฝ่ายส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ นางสายสวาสดิ์ รัตนทัศนีย์ เป็นประธานแผนกประชาสัมพันธ์ นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ เป็นเหรัญญิก นางสาวกัทลี สมบัติศิริ เป็นผู้ช่วยเหรัญญิก และกรรมการ นายฉุน ประภาวิวัฒน คณะกรรมการได้ดำเนินงานเป็นผลดีสืบต่อกันเรื่อยมา กระทั่งปัจจุบัน พ.ศ. 2555 ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นนายกสมาคมฯ

การดำเนินงานของสมาคมห้องสมุดฯ โดยคณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ประกอบด้วยกรรมการ 25 คน โดยได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกของสมาคมห้องสมุดฯ ทั่วประเทศ มีวาระคราวละ 2 ปี ประชุมกันทุกเดือน เพื่อกำหนดกิจกรรม ประเมินผลกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ นายกสมาคมหรืออุปนายกสมาคมเป็นประธานในที่ประชุม แผนกและชมรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นได้ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและรายงานต่อที่ประชุม นอกจากนั้นยังได้นิเทศห้องสมุดต่าง ๆ สร้างความ สัมพันธ์ จัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีพันธกิจ ภารกิจ และสถานที่ตั้งสำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ ดังนี้

พันธกิจของสมาคมห้องสมุดฯ สมาคมห้องสมุดฯ ทำหน้าที่เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและเพื่อสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในระหว่างสมาชิก ส่งเสริมการศึกษา คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินการเผยแพร่วิชาการ ส่งเสริมสถาบันห้องสมุดทั่วประเทศเพื่อให้เจริญวัฒนาถาวรยิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนกับสมาคมห้องสมุดอื่นทั้งในและต่างประเทศ รักษาผลประโยชน์และส่งเสริมสถานภาพบรรณารักษ์ให้มั่นคง ให้ความคิดเห็นในการจัดห้องสมุดแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่ประสงค์จะจัดตั้งห้องสมุด รวมทั้งมีรายได้จากการจำหน่ายวัสดุและครุภัณฑ์ห้องสมุด

ภารกิจของสมาคมห้องสมุดฯ ในช่วงทศวรรษแรก สมาคมห้องสมุดฯ ดำเนินงานประสบผลสำเร็จ เป็นอันมากในหลายเรื่อง เช่น การส่งเสริมการจัดตั้งห้องสมุด การส่งเสริมการศึกษาด้านห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ การจัดทำหนังสือเด็กที่เริ่มขึ้นเมื่อพ.ศ. 2502 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลประกาศให้ พ.ศ. 2500 เป็นวันเด็กแห่งชาติเป็นครั้งแรก การเผยแพร่ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การจัดทำวารสารห้องสมุด จัดพิมพ์หนังสือคู่มือทางวิชาการ จัดทำมาตรฐานวิชาชีพ จัดทำจรรยาบรรณบรรณารักษ์ ความร่วมมือกับห้องสมุดหน่วยงานและองค์กรต่างประเทศ จัดตั้งชมรมต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน โครงการอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด โครงการจัดนิทรรศการหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน โครงการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด

สถานที่ตั้งของสมาคมห้องสมุดฯ ในระยะแรกเริ่มสมาคมห้องสมุดฯ ยังไม่มีที่ตั้งที่มั่นคง อาศัยอยู่ในบริเวณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโยกย้ายหลายครั้งเช่นไปอยู่บริเวณโรงเพาะชำ ตึกอนุสาสก ตึกสโมสรนิสิตเก่าจุฬาฯ หลังจากนั้นได้ย้ายไปอยู่ตึกอรทัยเทพกัญญา มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร หลังจากนั้นได้รับความอนุเคราะห์จากอธิบดีกรมศิลปากร นายธนิต อยู่โพธิ์ ให้ใช้สถานที่ภายในหอสมุดแห่งชาติระยะหนึ่ง

สมาคมห้องสมุดฯ มีความก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เช่น

วารสารห้องสมุด ในเวลาที่งานห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ การให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ยังเป็นสิ่งใหม่สำหรับสังคมไทย ความสำคัญ ความตระหนักถึงจำเป็นของห้องสมุดยังมีน้อย กลุ่มวิชาชีพจึงได้พยายามเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ให้กว้างขวาง ให้ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในวิชาการด้านห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ ตลอดจนให้ประชาชนทั่วไปรู้จักห้องสมุด และแนวทางการใช้ห้องสมุด ในโอกาสแรกสมาคมห้องสมุดฯ จึงจัดทำ "วารสารห้องสมุด" ขึ้น โดยมีกำหนดออกรายสามเดือน ฉบับแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน เมษายน – พฤษภาคม – มิถุนายน 2500 วารสารห้องสมุดได้ลงบทความให้ความรู้หลากหลาย มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระ มีความสม่ำเสมอ ตลอดเวลาอันยาวนานกว่า 59 ปี จนถึงปัจจุบัน นับเป็นวารสารวิชาการที่มั่นคง มีคุณภาพ มีประโยชน์สำหรับวงการห้องสมุดและบรรณารักษ์ไทย นอกจากนั้นยังได้ออกเอกสารชื่อ"บรรณพิภพ" ในระหว่าง พ.ศ. 2505 -2515

ตำราทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์ สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดพิมพ์ เอกสาร หนังสือตำราทางวิชาการเป็นครั้งแรกในพ.ศ. 2499 ชื่อเรื่อง ห้องสมุดโรงเรียน โดยนางแม้นมาส ชวลิต (ในสมัยนั้น) ต่อมาได้มีการแต่งขึ้นใหม่ การแปลจากภาษาต่างประเทศและตีพิมพ์เรื่อยมา

หนังสือเด็ก ในพ.ศ. 2502 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีเด็กแห่งชาติ สมาคมห้องสมุดฯ ได้ริเริ่มจัดทำหนังสือเด็กขึ้นเป็นครั้งแรก

มาตรฐานห้องสมุด ในพ.ศ. 2508 กรมวิเทศสหการ โดยนายบุญชนะ อัตถากร อธิบดี เห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการพัฒนาประเทศและประเทศไทยแต่ยังไม่มีการวางแผนพัฒนาห้องสมุดและมาตรฐาน ทำให้ห้องสมุดไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงบประมาณในการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม บุคคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับการพิจารณาสนับสนุนจาก ก.พ.ให้ความก้าวหน้าในวิชาชีพ เนื่องจากโครงการนี้ยังมิได้บรรจุลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สมาคมห้องสมุดฯ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการ 6 ชุด เพื่อจัดทำโครงการเพื่อพัฒนางานห้องสมุดของประเทศ ประกอบด้วย หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเฉพาะ และการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อใช้เป็น"มาตรฐาน" และเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2510-2514 แม้ว่าจะไม่ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาดังกล่าว แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามของสมาคมห้องสมุดฯ ในการจัดทำ "มาตรฐาน" เป็นต้นแบบ (มาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ) จัดทำครั้งแรก พ.ศ. 2508 มีการแก้ไขหลายครั้ง เช่นเมื่อ พ.ศ. 2511 เป็นรากฐานทางวิชาการ ในการพัฒนาห้องสมุดทั้งที่มีอยู่แล้วและจะจัดตั้งใหม่ในประเทศไทย ต่อมาก็ได้จัดทำ "มาตรฐาน" ห้องสมุด 4 ประเภท โดยมีการปรับปรุงเป็นระยะ อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

โครงการและแผนงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสมาคมห้องสมุดฯ เป็นไปได้โดยสะดวกตามนโยบายและวัตถุประสงค์ จึงได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่แรกตั้งสมาคมห้องสมุดฯ บางโครงการได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน และบางโครงการเป็นโครงการใหม่ ดังนี้

โครงการสำรวจความสนใจในการอ่านของไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกรในสี่

จังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ได้พบพสกนิกรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจภาษาไทย ไม่สามารถอ่านได้ดีเท่าที่ควร ในวันที่ 22 มีนาคม 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัส ณ คุรุสัมมนาคาร จังหวัดยะลา ว่า "การศึกษาที่นี่สำคัญมาก ให้พยายามจัดการให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนักเพียงแต่พอรู้เรื่องก็ยังดี เพราะที่ผ่านมาคราวนี้มีผู้ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล ควรพูดให้เข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน" สมาคมห้องสมุดฯ รับสนองพระราชดำริ จึงจัดทำโครงการในระยะแรกเพื่อส่งเสริมการศึกษาภาษาไทย ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2504โดยมูลนิธิเอเชียเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ต่อมาหน่วยงานอื่นได้ร่วมดำเนินการ

โครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่มีห้องสมุดอยู่แล้ว มีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิปริญญาตรี ทำหน้าที่บรรณารักษ์เพียงอย่างเดียว โรงเรียนพร้อมที่จะออกเงินสนับสนุนบางส่วน สมาคมห้องสมุดฯ ได้หาผู้สนับสนุนบางส่วน ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนต่างตื่นตัวปรับปรุงห้องสมุดของตนอย่างต่อเนื่อง

โครงการอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนโดยทั่วไปมีบรรณารักษ์เพียงตำแหน่งเดียว การปฏิบัติงานจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมีประสบการณ์ ทราบแหล่งความรู้ หมวดหมู่ของความรู้ สำรวจความสนใจของตนเอง ช่วยพัฒนาตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่นเช่น นักเรียน ครู อาจารย์ สมาคมห้องสมุดฯจึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น โรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง

โครงการจัดนิทรรศการหนังสือสำหรับเด็กและผู้เยาว์ เพื่อเป็นการชักจูงและส่งเสริมให้เด็กสนใจหนังสือ รักการอ่าน ใช้หนังสือให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้ครูและผู้ปกครองรู้จักหนังสือ สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทำโครงการรายชื่อหนังสือที่ดี พร้อมบรรณนิทัศน์ เผยแพร่ หมุนเวียนกันไปทั่วประเทศ โดยได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากองค์การยูเนสโกและมูลนิธิเอเชีย ต่อมาห้องสมุดและหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงานได้ดำเนินการต่อมา

ทศวรรษที่ 2 พ.ศ. 2507 - 2516 พระบารมีปกเกล้าฯ ชาวห้องสมุดสดใส

พระบารมีปกเกล้าฯ สมาคมห้องสมุดฯ ได้พัฒนาการขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สนพระทัย และให้ความสำคัญงานของห้องสมุด สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับสมาคมห้องสมุดฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ ประชาชนทั่วไปเริ่มเห็นความสำคัญของห้องสมุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สนพระทัยในความสำคัญของงานของห้องสมุด โดยเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 25 พฤศจิกายน 2514 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานพระราชานุญาตให้คณะบรรณารักษ์ คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา และพระราชทานพระบรมราโชวาท ความบางตอนในพระบรมราโชวาท ดังนี้

"-------- ขอขอบใจที่สมาชิกสมาคมห้องสมุดไทย ที่ได้ตั้งใจช่วยเหลือกิจการในด้านหนังสือ และโดยเฉพาะได้ บริจาคทรัพย์และสิ่งของเพื่อส่งเสริมกิจการที่ตนกำลังทำอยู่ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและเยาวชนทั่งราชอาณาจักร โดยเฉพาะในแดนทุรกันดาร หนังสือนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการที่จะทำให้คนเรามีความเจริญก้าวหน้า--------มาเมื่อโลกสมัยใหม่ขึ้น เมื่อมนุษย์เห็นว่าความรู้ต่างๆถ้าเก็บเอาไว้และใช้เมื่อมีความจำเป็นก็จะง่ายขึ้นและแพร่หลายออกไปมากขึ้นก็จดลงไว้หมายถึงเขียนหนังสือ ถ้าเขียนด้วยมือก็ใช้เวลานานและบางทีก็เหน็ดเหนื่อยจนกระทั่งทำไม่ได้ หรืออีกอย่างหนึ่งที่สำคัญที่สุดก็คือเขียนฉบับหนึ่งแล้ว ถ้าใครอยากได้ก็ต้องเขียนมาลอกต่อไปจึงเกิดความคิดทำหนังสือที่เรารู้จักกันทุกวันนี้ด้วยการพิมพ์ ซึ่งการพิมพ์ก็ได้พัฒนาขึ้นไปอย่างมาก ทำให้การพิมพ์หนังสือง่ายขึ้นและแพร่หลายได้มากขึ้นโดยกว้างขวาง จึงมาถึงเรื่องสมาคมห้องสมุดโดยตรง หนังสือนี้ถ้าดูในทางพัฒนาๆในทางความก้าวหน้าของมนุษย์ เพื่อให้ชีวิตของตนสามารถที่จะมีความมั่นคงนั้น จึงมีความสำคัญไม่ใช่น้อย------ก็มาถึงเรื่องจำนวนมากของหนังสือนี้ ทำอย่างไรเพื่อที่จะทำให้มีจำนวนพอและให้ไปถึงประชาชน-------วิธีที่ดีก็บอกให้ทุกคนซื้อหนังสือไปอ่าน แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำอย่างนั้นเพราะว่าแต่ละคนก็มีกำลังทรัพย์จำกัดและแม้กำลังทางหาความรู้ก็อาจจำกัด จึงต้องมีห้องสมุด มีห้องสมุดหมายถึงว่าเป็นที่ๆจะรวบรวมหนังสือซึ่งเป็นวิชาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความก้าวหน้าของมนุษย์ไปอยู่ในที่เดียวกันและสามารถที่จะให้ยืมแก่ผู้ที่สนใจ ฉะนั้น ห้องสมุดนั้นจึงเกิดขึ้นมาเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคม ยิ่งมีห้องสมุดมาก ยิ่งมีห้องสมุดในที่ต่างๆ ในที่หลายแห่งในประเทศก็ยิ่งดี ฉะนั้น การที่ส่งเสริมให้มีห้องสมุดในโรงเรียนต่างๆ ทั่วราชอาณาจักร จึงเป็นความดำริที่ดี มามีปัญหาอันสุดท้ายและอันสำคัญที่สุดคือ หนังสืออยู่ในห้องหรืออยู่ในตู้ในสถานที่แห่งหนึ่งเป็นจำนวนมากมหาศาลจะไม่เกิดประโยชน์ใดๆถ้าไม่มีใครอ่าน แต่ไม่ทราบว่าจะเลือกหนังสือใดสำหรับถานะของตน สำหรับความต้องการของตน สำหรับอายุของตน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้ศึกษาและได้ค้นคว้ามาในเรื่องนี้ โดยเฉพาะคือบรรณารักษ์ ท่านทั้งหลายส่วนมากก็เป็นผู้ที่สนใจเรื่องนี้ ก็เรียกว่าเป็นบรรณารักษ์ได้ บรรณารักษ์จึงมีหน้าที่ขึ้นมาใหม่ ที่จะเลือกสรรหนังสือ แบ่งแยกเป็นประเภท และสามารถที่จะแนะนำแก่ผู้ที่มาใช้ห้องสมุดนั้นให้เกิดแก่ตนอย่างกว้างขวางที่สุดที่จะเป็นได้โดยมีระเบียบ-------อันนี้เป็นตัวอย่างในการเลือกหนังสือและวิธีแบ่งอาจเรียกว่าแบ่งหน่วยวิชาของหนังสือ และแบ่งระดับของหนังสือ เป็นหลักอย่างหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่สนใจในวิชาห้องสมุด เพื่อที่จะให้ห้องสมุดเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง---------

เพราะหนังสือเป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างมา ทำมา คิดมา แต่โบราณกาลจนถึงทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นคล้ายๆธนาคารความรู้และเป็นออมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ก้าวหน้าโดยแท้ ถ้านึกถึงหนังสือว่าเป็นเช่นนี้ ทุกคนก็ย่อมมีหน้าที่ที่สำคัญและทุกคนก็น่าชมเชยที่บากบั่นอุตสาหะที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ดี จึงขอให้การประชุมของท่านทั้งหลายที่มาพิจารณาและมาแลกเปลี่ยนความคิด ในด้านที่จะทำให้การห้องสมุดของไทยเราก้าวหน้าเจริญขึ้น มีประโยชน์แก่ส่วนรวมได้มากขึ้น

ขอให้การประชุมเป็นผลดี และช่วยกันพิจารณาด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเช่นนี้ เพื่อความก้าวหน้าของบ้านเมือง ซึ่งหมายถึงความสุข ความพอใจของบ้านเมือง ของประชากรในบ้านเมือง และจะทำให้เกิดความสงบสุขแก่ทั้งหมด นับว่าท่านทั้งหลายจะได้ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองในตัว จึงขอให้ทุกท่านจงสามารถทำตามปณิธานที่ตั้งเอาไว้ มีกำลังใจ กำลังกาย ที่จะปฏิบัติด้วยความเข้มแข็ง เพื่อความเจริญ ขอให้ท่านประสบแต่ความเจริญมั่นคงทุกประการ "

พระบรมราโชวาทนี้แสดงให้ทราบถึงพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยประชาราษฎร ทรงเห็นความสำคัญของหนังสือ ห้องสมุด ต่อการพัฒนาการศึกษา และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างอเนกอนันต์ ก่อให้เกิดพลังใจพลังกาย พลังสติปัญญาในหมู่บรรณารักษ์ที่จะประกอบคุณงามความดี ใช้วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ช่วยเหลือสังคมและประเทศต่อไป

โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เนื่องในที่องค์การยูเนสโกจัดฉลองปีหนังสือสากลใน พ.ศ. 2515 ได้เชิญชวนประเทศสมาชิกจัดกิจกรรมส่งเสริมเรื่องหนังสือและการอ่าน สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯจึงเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดงานสัปดาห์หนังสือขึ้นทั่วประเทศเป็นครั้งแรก เมื่อ 1-7 เมษายน 2515 ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดงานที่สังคีตศาลาในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และห้องประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้รับความสำเร็จอย่างยิ่ง จนกระทั่งปัจจุบันงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติกลายเป็นงานใหญ่ประจำปี สมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือเป็นผู้จัดงานร่วมกับกระทรวงศึกษาและกระทรวงวัฒนธรรม ส่วนการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี ได้เป็นงานของกระทรวงศึกษาธิการ

ภาพประกอบที่ 33 การจัดกิจกรรมงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ริเริ่มการพิมพ์หนังสือดี หนังสือเด็ก **การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี** เพื่อให้มีความต่อเนื่องสมาคมห้องสมุดฯ ได้เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดต่อเนื่องทุกปี

จรรยาบรรณบรรณารักษ์ จากการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2520 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ มีนายเกษม สุวรรณกุล รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานพิธีเปิด และนางวิภา โกยสุขโข กองห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้อภิปรายเรื่อง" จรรยาบรรณบรรณารักษ์ " ได้เสนอ

เรื่อง " จรรยาบรรณสำหรับบรรณารักษ์ " ต่อที่ประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2550 ของสมาคมห้องสมุดฯ ได้รับหลักการ และจัดตั้งคณะกรรมการ 2 ฝ่าย คือ กรรมการที่เป็นผู้แทนสมาคห้องสมุดฯ และกรรมการฝ่ายผู้แทนห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ก่อให้เกิด "จรรยาบรรณบรรณรักษ์ " ขึ้น โดยได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2521 ต่อมาได้มีการแก้ไขชื่อในพ.ศ. 2527 มีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา เมื่อ พ.ศ. 2529 ซึ่งยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน จริยธรรมนี้อาจใช้กับนักสารนิเทศได้ด้วยเนื่องจากทั้งสองวิชาชีพซึ่งมีลักษณะของการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกัน จรรยาบรรณบรรณารักษ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นอุดมคติ มิใช่กฎหมาย ไม่มีการลงโทษหากกระทำผิด แต่เป็นอุดมการณ์ที่สูงส่งกว่าข้อความกฎหมายโดยทั่วไป ประกอบด้วย หมวดที่ 1 จรรยาบรรณต่อผู้ใช้ หมวดที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ หมวดที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน หมวดที่ 4 จรรยาบรรณต่อสถาบัน หมวดที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม

ทศวรรษที่ 3 พ.ศ. 2517- 2526 พระราชูปถัมภ์ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี พระบารมีเสริมส่ง ชาวห้องสมุดร่วมมือ ผู้ใช้ได้ประโยชน์ลึกซึ้งกว้างขวาง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระทัยงานด้านหนังสือ ห้องสมุด บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯรับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯไว้ในพระราชูปถัมภ์ เมื่อ 2 กันยายน 2519 และเนื่องในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2528 ของสมาคมห้องสมุดฯ พระราชทานพระราชดำรัสว่า *"บริการห้องสมุดเป็นบริการด้านความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อการพัฒนาทุกด้าน ส่วนใหญ่เป็นบริการของรัฐจัดขึ้นเพื่อการศึกษาของแต่ละคน และเพื่อให้สนองความต้องการในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม ห้องสมุดเป็นสถาบันซึ่งต้องใช้บุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนทางวิชาชีพโดยเฉพาะเป็นผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันห้องสมุดและสถาบันฝึกอบรมทางวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก นอกจากนี้บริการห้องสมุดเป็นบริการแก่สังคมเพื่อความก้าวหน้าทุกวิถีทางของสังคม ห้องสมุดกับสังคมจึงต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น การที่จะกล่าวว่าต้องสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำงานร่วมกัน ประสานงานกัน รักษามาตรฐานเดียวกัน กล่าวได้ไม่ยาก แต่การปฏิบัติให้ได้ดังกล่าว ยากเย็นนัก*

ความไม่สำเร็จในการให้บริการแก่สังคมอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง มีตัวการสำคัญเป็นต้นเหตุคือการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการให้สัมพันธ์กันเป็นระบบตามวิถีทางแห่งศาสตร์ ต่างฝ่ายต่างทำ ต่างฝ่ายต่างถือแนวคิดของตนเป็นสำคัญ จึงเกิดการแตกแยกได้ง่าย ไม่อาจพัฒนากิจการและบริการให้ได้ประโยชน์เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น บริการที่ต้องใช้วิชาชีพเป็นหลัก เช่นบริการห้องสมุดนั้นสมาคมทางวิชาชีพมีบทบาทสำคัญ ในการสนับสนุนพัฒนาการทางวิชาชีพ สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างหน่วยงานต่างๆที่กระจายกันอยู่ ลดช่องว่างระหว่างส่วนหนึ่งกับอีกส่วนหนึ่งให้น้อยลง พยายามเป็นนิจที่จะให้ทุกฝ่ายระลึกถึงจุดกมายปลายทางที่มีร่วมกัน คือพัฒนาการของบุคคลแต่ละคนและสังคมโดยรวม

ได้เห็นว่า สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นสมาคมทางวิชาชีพที่มีอุดมการณ์สูงสุด ได้พยายามประสานสามัคคี สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้ร่วมกันปฏิบัติงานตามแนวจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ให้เกิดผลแก่ประเทศชาติอย่างดีที่สุด ขอขอบใจสมาชิกทุกคน และขอให้รักษาความดีนี้ไว้ทุกคน"

ภาพประกอบที่ 34 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กล่าวเปิดการประชุมสามัญประจำปี

พระราชดำรัสนี้แสดงให้ทราบถึงพระกรุณา ทรงทราบถึงความเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาวิชาการบรรณารักษศาสตร์ การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาในงานห้องสมุด การปรับเปลี่ยนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และต่อมาเป็นสารสนเทศศาสตร์ การที่บรรณารักษ์ นักสารนิเทศ นักสารสนเทศต้องทำงานให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศในรูปเครือข่าย ร่วมมือร่วมใจกันอย่างแน่นแฟ้น ไม่แตกแยกถือเขาถือเรา จึงจะสามารถช่วยเหลือและมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมืองโดยรวม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หากไม่ทรงติดพระราชภารกิจพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีและการประชุมวิชาการ ทรงสนับสนุนส่งเสริมให้มีห้องสมุดที่ดีในสถานศึกษาทุกแห่ง เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมห้องโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร จะเยี่ยมห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ ที่เด่นชัดอีกประการหนึ่ง คือ การเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ พระราชทานรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปี ที่สมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ร่วมกับกระทรวง ศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันจัดขึ้น กรณีเสด็จพระราชดำเนินปฏิบัติพระราชกิจในต่างประเทศพระราชกรณียกิจอย่างหนึ่งที่สนพระทัย คือ การเสด็จฯ ร้านขายหนังสือ เสด็จเยี่ยมชมห้องสมุด หอสมุดขนาดใหญ่ เช่นหอสมุดแห่งชาติของแต่ละประเทศ เป็นต้น

การเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับหอสมุดแห่งชาติ ได้ริเริ่มร่วมกับประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ จัดการประชุมสภาบรรณารักษ์ฯ เป็นครั้งแรกที่สิงคโปร์ ในพ.ศ. 2513 ต่อมาประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์ฯ ครั้งที่ 4 (4th Congress of Southeast Asian Librarians- CONSAL IV) ในหัวข้อ "Regional Cooperation for the Development of National Information Services" โดยดร.บุญสม มาติน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานเปิดการประชุม

การจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด สมาคมห้องสมุดฯ จัดทำโครงการสัปดาห์ห้องสมุดเป็นครั้งแรกในพ.ศ. 2519 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยขอให้ห้องสมุดทั่วประเทศจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดขึ้นพร้อม ๆ กันทุกปี โดยมีหัวข้ออาจคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลทั่วไปและนักเรียน นิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์สนใจ ใช้ห้องสมุดอย่างถูกวิธี สนใจการอ่าน กระตุ้นให้ผู้บริหารพัฒนาห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันสมาคมห้องสมุดฯ ยังเป็นผู้นำในการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

การจัดทำข่าวสารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้เริ่มจัดพิมพ์เมื่อพ.ศ. 2525 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ข่าวสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข่าวสารความรู้ ความเคลื่อนไหวในวงการห้องสมุดและการศึกษา ซึ่งยังดำเนินงานอยู่จนถึงปัจจุบัน

การประกาศเกียรติคุณแก่ผู้มีอุปการคุณและสนับสนุนกิจการห้องสมุด สมาคมห้องสมุดฯ เริ่มมอบรางวัลแก่ผู้มีอุปการคุณและสนับสนุนกิจการห้องสมุด เมื่อพ.ศ. 2524 เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณจากสมาคมห้องสมุดฯ แก่ผู้มีอุปการคุณ จัดขึ้นในวาระการประชุมใหญ่ของสมาคมห้องสมุดฯ และเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานและบุคคลสนับสนุนกิจการห้องสมุด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น โครงการสรรหาผู้มีอุปการคุณต่อวงการห้องสมุดและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตรและสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งยังคงดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การคัดเลือกห้องสมุดดีเด่น เริ่มดำเนินการเมื่อพ.ศ. 2524 ซึ่งยังดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดให้ทันสมัยทุกด้าน โดยจัดในการประชุมใหญ่ของสมาคมห้องสมุดฯ ประกอบด้วย ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี ปัจจุบันสมาคมห้องสมุดฯ ได้พิจารณามอบรางวัลให้แก่ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ อาทิ ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียนระดับภูมิภาค 4 ภูมิภาคแบ่งเป็น ห้องสมุดโรงเรียนขนาดเล็ก ห้องสมุดโรงเรียนขนาดกลาง ห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่ ห้องสมุดการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี เป็นต้น

ทศวรรษที่ 4 พ.ศ.2527- 2536 เทคโนโลยีสมัยใหม่เอื้อประโยชน์ต่อบริการสารสนเทศ

ในทศวรรษนี้เทคโนโลยีสารสนเทศเริ่มมีบทบาทต่อวงการห้องสมุด ต่างหันมาพัฒนาโดยประยุกต์เทคโนโลยีในงานห้องสมุด สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทำเอกสารวิชาการเผยแพร่ต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารวิชาการ ในทศวรรษที่ 3 พ.ศ. 2528 อ.ชุติมา สัจจานันท์ ได้วิเคราะห์สิ่งพิมพ์ 4 ประเภท ประกอบด้วยหนังสือวิชาการบรรณารักษศาสตร์และที่เกี่ยวข้อง 35 รายการ หนังสือเด็ก 26 รายการ วารสาร 3 รายการ รวม 89 รายการ ในพ.ศ. 2526 มีหนังสือวิชาการบรรณารักษ์ศาสตร์และที่เกี่ยวข้องเพิ่มอีก 56 รายการ ได้แก่ พจนานุกรม มาตรฐานและคู่มือ บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์ ทรัพยากรและงานเทคนิค การศึกษาและการสอนวิชาห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง ประเภทของห้องสมุด สารนิเทศ บริการและกิจการของห้องสมุด และการวิจัย เช่น

1) กระบวนการดำเนินงานศูนย์วัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ โดย อ.ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน

2) การใช้ห้องสมุด โดย อ.ลมุล รัตตากร

3) การระวังและซ่อมรักษาหนังสือ โดย อ.แม้นมาส ชวลิต

4) คู่มือการทำบัตรรายการ โดย อ.สุทธิลักษณ์ อำพันวงษ์

5) บรรณารักษศาสตร์ไทย โดย อ.วิสิทธิ์ จินตวงศ์

6) แผนการจัดหมู่หนังสือระบบดิวอี้ฉบับย่อและดรรชนีสัมพันธ์ โดย อ.แม้นมาส ชวลิต และอ.สุทธิลักษณ์ อำพันวงษ์

7) ระบบบริการสารสนเทศ โดย อ.ลมุล รัตตากร

8) วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ โดย อ.จารุวรรณ สินธุโสภณ

9) หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย โดย อ.ทองหยด ประทุมวงศ์ และคณะ

10) สาระสังเขปและบทวิเคราะห์วิทยานิพนธ์บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ โดย อ.ประภาวดี สืบสนธิ์

นอกจากนั้นยังมีบรรณนิทัศน์หนังสือเด็ก หนังสือรายงานการประชุมและรวมบทความวิชาการหลังการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หนังสือตีพิมพ์เนื่องในการประชุมสามัญประจำปี กว่า 100 เรื่อง นับว่าสมาคมห้องสมุดฯ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพอย่างยาวนาน ถือว่าเป็นคุณูปการต่อประเทศชาติและสังคมโดยรวม

ความก้าวหน้าทางด้านมาตรฐาน

สมาคมห้องสมุดฯ ได้พัฒนางานด้านมาตรฐานได้มีการปรับปรุงเรื่อยมา ประกอบด้วย

1) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2519 พ.ศ.2529 และ พ.ศ.2531 พ.ศ. 2533

2) มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2553 และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาพ.ศ. 2553

3) ประกาศใช้มาตรฐานห้องสมุดสถานศึกษาเพื่อการอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีในพ.ศ. 2535

การเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 9 สมาคมฯร่วมกับหอสมุดแห่งชาติร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 9

(9th Congress of Southeast Asian Librarians- 9th CONSAL) เรื่อง Future Dimensions and Library Development ในพ.ศ. 2536 ณ โรงแรมรอยัลออคิดเชราตัน กทม. โดย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม มีบรรณารักษ์จากภูมิภาคจำนวนมาก รวมทั้งบางส่วนจากทั่วโลกเดินทางมาร่วมประชุม

ทศวรรษที่ 5 พ.ศ. 2537 - 2546 ห้องสมุดไทยในเวทีนานาชาติ

โครงการสรรหาบุคคลดีเด่นในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2537 เพื่อยกย่องเชิดชูบุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่มีผลงานดีเด่นในการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพฯ และสังคมเป็นที่ประจักษ์ เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลในวิชาชีพสร้างสรรค์ผลงาน ส่งเสริมให้สถาบันทางการศึกษาวิชาชีพฯ และองค์กรทางวิชาการและวิชาชีพฯ ให้มีความมั่นคงเป็นรากฐานการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นบุคคลในตำแหน่งบรรณารักษ์ ครู อาจารย์บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด หรือผู้ดำรงตำแหน่งเรียกชื่ออื่นใด ที่มีผลงานทางวิชาการ/วิชาชีพดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

เจ้าภาพจัดประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ ครั้งที่ 65 (65th International Federation of Library Associations and Institutions-IFLA Conference and Council Meeting) ในเดือนสิงหาคม 2542 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระชนมายุ 72 พรรษา ณ ศูนย์การประชุมและนิทัศน์การไบเทค บางนา กทม. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นประธานเปิดการประชุม และทรงร่วมในการประชุม ได้รับความสำเร็จและความร่วมมืออย่างดียิ่งจากห้องสมุดและบรรณารักษ์ไทย มีบรรณารักษ์/ผู้เกี่ยวข้องเข้ารวมประชุมจาก 100 ประเทศ

โครงการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เช่น การให้บริการด้านการศึกษาต่อเนื่องเป็นกิจกรรมสำคัญด้านหนึ่งของสมาคมห้องสมุดฯ โดยจัดอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์ เช่น การจัดห้องสมุด การจัดหมู่และทำบัตรรายการ การอนุรักษ์และซ่อมหนังสือ เป็นต้น

ทศวรรษที่ 6 พ.ศ. 2547- 2557 ห้องสมุดไทยไปสู่ประชาคมอาเซียน

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ปรับปรุงมาตรฐานห้องสมุด โดยพัฒนาให้เป็นปัจจุบันเพิ่มขึ้นคือ

- มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549
- ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่องห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550
- การจัดทำ" มาตรฐานห้องสมุด และตัวบ่งชี้ เพื่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552
- มาตรฐานห้องสมุดเฉพาะ พ.ศ. 2552

การจัดทำวารสารการวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (TLA Research Journal) ระยะทศวรรษที่ 6 เนื่องจากคณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ พิจารณาเห็นว่าสมาคมห้องสมุดฯ มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง แต่ยังขาดสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์และเผยแพร่งานวิจัยที่มีคุณภาพสูง งานวิจัยยังมีการซ้ำซ้อนและขาดการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้วิชาชีพมีความล้าหลังกว่าศาสตร์อื่นทั้งในด้านประเด็นปัญหาที่นำมาวิจัย การตรวจวิเคราะห์เอกสารเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวความคิดและทฤษฎีในการทำวิจัย การออกแบบการวิจัย การกำหนดวิธีวิจัย ตลอดจนการนำเสนอผลงามวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาวิชาชีพในวงกว้าง แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ความก้าวหน้าทางการวิจัยในวิชาชีพ นำสู่มาตรฐานการวิจัยระดับสากล สมาคมห้องสมุดฯ จึงได้จัดทำวารสารการวิจัย ราย 6 เดือนขึ้น ฉบับแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2551 ซึ่งยังดำเนินการเรื่อยมาจนปัจจุบัน

การจัดพัฒนาองค์ความรู้ : ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ (Library and Librarian Professional: Knowledge Management) ตามโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม ประจำปี 2555 สมาคมห้องสมุดฯ โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ ประกอบด้วย ประวัติสมาคมห้องสมุดฯ งานจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด งานบริการและกิจกรรมห้องสมุด งานเทคโนโลยีห้องสมุด งานแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับห้องสมุด จำนวน 6 ชื่อเรื่อง และอบรมบรรณารักษ์กลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 600 คน เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหาร การพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพ ปรับปรุงคุณภาพการทำงาน และเป็นส่วนหนึ่งของการก้าวสู่ห้องสมุดประชาคมอาเซียน

โครงการเพื่อสังคมด้านการพัฒนาห้องสมุด ตามโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม ของมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดโครงการฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 เพื่อสนับสนุนผู้ทำความดีเพื่อสังคมด้านต่าง ๆ รวม 7 องค์กร 7 รางวัล ซึ่งมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้จัดสรรรางวัลสำหรับสมาคมห้องสมุดฯ ชื่อ รางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) โดยมอบทุนสำหรับแต่ละองค์กรปีละ 2 ล้านบาทต่อเนื่องเป็นเวลา 10 ปี โดย 1 ล้านบาท ให้แต่ละองค์กรนำเสนอโครงการฯ ที่จะจัดทำในแต่ละปี และอีก 1 ล้านบาท ได้แบ่งสำหรับสนับสนุนองค์กร และผู้ทำความดีเพื่อสังคม โดยในพ.ศ. 2550 สมาคมห้องสมุดฯ มีมติมอบรางวัลฯ ดังกล่าวแก่ศาสตราจารย์พิเศษคุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ต่อมาพ.ศ. 2551 สมาคมห้องสมุดฯ มีมติทูลเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2552 ผู้ได้รับรางวัลฯ ได้แก่ นางเฉลิมศรี กลปราณีต พ.ศ. 2553 ผู้ได้รับรางวัลฯ ได้แก่นางจินัดดา ชูช่วย พ.ศ. 2554 ผู้ได้รับรางวัลฯ ได้แก่ นางราศรี แสงจักร และนางสาวเอมอร ตันเถียร พ.ศ. 2555 ผู้ได้รับรางวัลฯ ได้แก่นางยุพาพร ชุมแสง และรศ.กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ พ.ศ.2556 ผู้ได้รับรางวัลฯ ได้แก่นางนิตยา ต่อประสิทธิ์กุล และนางจุรี สังขภิญโญ

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ทำหน้าที่สรรหาผู้ทำความดีเพื่อสังคม (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) เพื่อมอบรางวัลดังกล่าว อันเป็นการเชิดชูบุคคลผู้ทำความดีเพื่อสังคมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ ตั้งแต่พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน

โครงการพัฒนา "ห้องสมุดพร้อมปัญญา" เริ่ม พ.ศ. 2555 โดยความร่วมมือของกรมราชทัณฑ์และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯที่เรือนจำกลางบางขวาง ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อสร้างห้องสมุด 3 ดี แห่งแรกของกรมราชทัณฑ์ มีแผนงานพัฒนาหองสมุดในทัณฑ์สถานแห่งอื่นต่อไป

โครงการ " ฟื้นฟูและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบอุทกภัยในจังหวัดภาคกลาง" สมาคมห้องสมุดฯ ได้ลงพื้นที่สำรวจห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบอุทกภัยใน พ.ศ. 2554 โดยปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุด โดยการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ หนังสือ ชั้นหนังสือ สื่อเพื่อการเรียนรู้ และคอมพิวเตอร์ เพื่อคืนห้องสมุดโรงเรียนให้แก่นักเรียนและชุมชน จำนวน 8 โรงเรียน โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 1 ล้านบาท

โครงการส่งเสริมการอ่าน สมาคมห้องสมุดฯ เล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดและการอ่านจึงได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ ใน พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นปีรณรงค์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และสมาคมส่งเสริมการอ่าน จัดสัมมนาบรรณารักษ์จากหน่วยงานต่าง ๆ เรื่องการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน"อ่านกันทั่วหน้า" ระหว่างวันที่ 2-8 พฤษภาคม 2537 ณ โรงแรมเวียงใต้ กรุงเทพมหานคร และระหว่างวันที่ 14-17 กรกฎาคม 2553 สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการจัด "มหกรรมรักการอ่านเทิดไทย" ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กทม.

การประชุมสามัญประจำปีและประชุมวิชาการประจำปีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ สมาคมห้องสมุดฯ จัดประชุมสามัญอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อแถลงกิจการและฐานะการเงินของสมาคมห้องสมุดฯ การเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่ การแต่งตั้งผู้ตรวจบัญชี การดำเนินงานที่เสี่ยงภัยหรือจ่ายเงินเกินอำนาจของคณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ การพิจารณาไม่ไว้วางใจคณะกรรมการบริหาร หรือกรรมการบริหารคนใดคนหนึ่ง เรื่องอื่น ๆ ที่สมาชิกจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าสิบคนหรืออย่างน้อยกึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกสามัญยื่นคำร้องขอให้มีการประชุมใหญ่สามัญ หรืออาจมีการประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้

นอกจากนั้นจัดการประชุมใหญ่ทางวิชาการที่จัดอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง ได้ดำเนินการเรื่อยมาเป็นประจำทุกปีเพื่อให้เป็นเวทีประชุมเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทางด้านห้องสมุด บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ ประกาศเกียรติคุณผู้มีอุปการคุณแก่วงการห้องสมุดและการศึกษาวิชาการบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ บรรณารักษ์ดีเด่น และห้องสมุดดีเด่นประจำปี ส่วนใหญ่มักจัดประมาณเดือนธันวาคมของปี เช่นในพ.ศ. 2554 ได้จัดประชุมทางวิชาการเรื่อง" ก้าวใหม่ของห้องสมุด" (Libraries on the Move) และประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2554 ระหว่างวันที่ 28-30 มีนาคม 2555 ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ ได้เปลี่ยนมาจัดในเดือนมีนาคม

ความช่วยเหลือห้องสมุดประสบอุทกภัยจากบรรณารักษ์และผู้มีจิตรกุศลจากประเทศญี่ปุ่น Mr. Gagu Yamaguchi บรรณารักษ์บริการค้นคว้าวิจัย หอสมุดไดเอ็ทแห่งชาติญี่ปุ่น รวบรวมเงินช่วยเหลือห้องสมุดในประเทศไทยที่ประสบอุทกภัยปลายพ.ศ. 2554 โดยสมาคมห้องสมุดฯ ได้สำรวจห้องสมุดโรงเรียนที่ประสบปัญหาและยังไม่ได้รับการสนับสนุนพัฒนาห้องสมุด โดยลงพื้นที่สำรวจห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนมาลาอีสงเคราะห์ โรงเรียนวัดต้นเชือก และโรงเรียนวัดอู่ข้าว ซึ่งได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมย์ของผู้บริจาค ในวงเงิน 210,000 บาท

เจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 16 (16th Congress of Southeast Asian Librarians -16th CONSAL) ในพ.ศ. 2558 ที่กรุงเทพมหานคร โดยเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในหัวข้อ ASEAN Aspirations : Libraries for Sustainable

ภาพประกอบที่ 35 การประชุมคณะกรรมการบริหาร CONSAL ครั้งที่ 16

บรรณานุกรม

คณะกรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. **หนังสือที่ระลึก 35 ปีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ.**กรุงเทพฯ:

คณะกรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. **หนังสือที่ระลึก 40 ปีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ.**กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์, 2537. 350หน้า. ภาพประกอบ.

IFLA' 1999 Organizing Committee. **Libraries and librarianship in Thailand: from stone inscription to microchips**. Bangkok: IFLA' 1999 Organizing Committee, 1999. I34p. illus.

Mom Luang Joy Nandivajrin. **Thai Library Association under the Royal Patronage of H.R.H. Princess Maha Chakri Siridhorn**. Bangkok: Thai Library Association under the Royal Patronage of H.R.H. Maha Chakri Siridhorn, 1993. 31p. illus.

วารสารห้องสมุด ปีที่ 52 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม- ธันวาคม 2551

วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม- ธันวาคม 2553

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับความร่วมมือภายในประเทศ

นางสาวสุจิตร สุวภาพ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ภายใต้การบริหารของนายกสมาคมฯ จำนวน 14 ท่าน รวมระยะเวลากว่า 60 ปี 1มาคมห้องสมุดฯ ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาค รัฐและเอกสาร ในการร่วมสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาห้องสมุดให้เป็นมาตรฐาน ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ร่วมสร้างบรรยากาศและสังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนสนับสนุนกรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองหนังสือโลก ในพ.ศ. 2556 สมาคมห้องสมุดฯ ได้ลงนามความร่วมมือกับภาครัฐและภาค เอกชนต่าง ๆ ดังนี้

1. ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสมาคมห้องสมุดฯ

ในระยะแรกได้รับความร่วมมือจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ วิทยุศึกษา วิทยุ 1 ป.ณ. และสถานีวิทยุแทบทุกจังหวัด ในการเผยแพร่วิชาการของสมาคมห้องสมุดฯ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชนอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ โดยสมาคมห้องสมุดฯ ขอความร่วมมือในการเผยแพร่กิจกรรมสำคัญของสมาคมห้องสมุดฯ เช่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ รวมทั้งการเขียนบทความลงวารสารและหนังสือพิมพ์ ชักชวนให้อ่านหนังสือในห้องสมุด จนห้องสมุดเป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้นตามลำดับ

2. ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ

สมาคมห้องสมุดฯ ได้เริ่มโครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนมัธยมในส่วนกลาง เพื่อให้ได้มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกโรงเรียนที่จะปรับปรุง คือ เป็นโรงเรียนที่มีห้องสมุดอยู่แล้ว มีบรรณารักษ์ดำเนินการ โรงเรียนมีความพร้อมทั้งด้านความร่วมมือและงบประมาณบางส่วน เริ่มตั้งแต่พ.ศ. 2509 – 2518 จำนวน 5 โรงเรียน รวมงบประมาณ 225,000 บาท

ความร่วมมือกับศึกษาธิการจังหวัดในการจัดนิทรรศการหนังสือเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักหนังสือ เป็นการส่งเสริมให้รักการอ่านและใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์ โดยการจัดทำรายชื่อหนังสือ บรรณนิทัศน์ แจกให้ครูและนักเรียน โดยแบ่งหนังสือเป็น 5 ชุด แต่ละชุดหมุนเวียนไป 5 จังหวัด และจัดกิจกรรม เช่น การเล่าเรื่องหนังสือ การเล่านิทาน การแนะนำหนังสือ และการทายปัญหาจากหนังสือ ต่อมาได้ขยายไปจนครบ 71 จังหวัด ภายในระยะเวลา 3 ปี โดยความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน

ความร่วมมือระหว่างคุรุสภา กองส่งเสริมวิชาการ กรมการฝึกหัดครู จัดอบรมวิชาชุดบรรณารักษศาสตร์ ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูบรรณารักษ์ ตั้งแต่พ.ศ. 2508-2510 การอบรมชุดวิชาบรรณารักษ์ประโยคครูมัธยม ใน พ.ศ. 2507 หลักสูตรว่าด้วยการสอนวิชา

ชุดครู พ.ศ. 2505 ประกอบด้วย 6 หมวด ได้แก่ 1) การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน 2) การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ 3) หนังสืออ้างอิงและบริการตอบคำถาม 4) การเลือกหนังสือและจัดซื้อวัสดุห้องสมุด 5) การแนะวิธีการใช้หนังสือและห้องสมุด และ 6) ห้องสมุดภาคปฏิบัติ โดยใช้ระยะเวลาอบรม 45 วัน หรือ 360 ชั่วโมง ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมวิชาชุดบรรณารักษ์ประโยคครูมัธยมใหม่ 6 หมวด ดังนี้ 1) การบริหารงานห้องสมุด 2) การดำเนินงานห้องสมุด 3) การเลือกหนังสือ 4) การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ 5) บริการตอบคำถาม และ 6) วิธีสอนให้รู้จักใช้ห้องสมุด การอบรมวิชาชุดดังกล่าว ได้จัดอบรมตั้งแต่พ.ศ. 2507-2513 มีผู้เข้ารับการอบรม 2,276 คน

3. ความร่วมมือระหว่างสภาสังคมสงเคราะห์ และสมาคมสตรีไทยมุสลิม

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ร่วมกับสภาสังคมสงเคราะห์ ในการส่งเสริมการอ่านและวัฒนธรรมให้แก่ชุมชนและสังคม การส่งเสริมกิจกรรมของสภาสังคมสงเคราะห์ จำหน่ายดอกมะลิ เนื่องในวันแม่ 12 สิงหาคม เป็นประจำทุกปี รวมทั้งกิจกรรมร่วมกับสมาคมสตรีไทยมุสลิม โดยสำรวจการอ่านของไทยมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อนเข้าใจภาษาไทย ทำให้การติดต่อสื่อสารไม่ค่อยดี เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมพสกนิกรภาคใต้ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2502 ได้พระราชทานพระราชดำรัส มีใจความตอนหนึ่งว่า "**การศึกษาที่นี่สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องก็ยังดี เพราะเท่าที่ผ่านมาคราวนี้มีผู้ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้ เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน**"

คณะกรรมการฯ สมาคมห้องสมุดฯ ได้เดินทางไปสำรวจพื้นที่ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล ใช้เวลาสำรวจ 17 วัน ผลจากการสำรวจพบว่า ความสนใจในการอ่าน ได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม อนามัย กีฬา การปลูกผลไม้ การทำอาหาร ชีวประวัติบุคคลสำคัญ การเลี้ยงนกเขานิทาน และหนังสือภาพสำหรับเด็ก สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดหาหนังสือไปให้แหล่งต่าง ๆ รวม 25 แห่ง รวมจำนวนกว่า 2,000 เล่ม อีกทั้งติดตามผลการใช้หนังสือที่จัดส่งไปให้ พบว่าตามปอเนาะต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจวิธีอ่าน ดังนั้นสมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านภาษาไทย โดยการอบรมครูผู้สอนภาษาไทย จากปอเนาะต่าง ๆ ใน 4 จังหวัด รวม 62 คน

4. ความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ โดย พ.ศ. 2527 ได้ร่วมจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 13 โดยจัดนิทรรศการห้องสมุดตัวอย่าง การออกร้านเผยแพร่และจำหน่ายหนังสือของสมาคมห้องสมุดฯ การจัดสัมนาเรื่อง ความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับผู้จัดพิมพ์ ในวันที่ 4 เมษายน 2527 และการเสนอผลการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสั่งซื้อหนังสือและการเบิกจ่าย

5. การลงนามความร่วมมือระหว่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมาคมห้องสมุดฯ ลงนามความร่วมมือระหว่าง ตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยนายกิตติรัตน์ ณ ระนอง กรรมการและผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2548 ในการพัฒนา "ห้องสมุดเสริมปัญญา" และ"บ้านปลูกฝัน" โดยพัฒนาพื้นที่ของสมาคมห้องสมุดฯ จัดเป็นห้องสมุด เพื่อให้บริการองค์ความรู้แก่ชุมชนในรูปลักษณ์ใหม่ ในวโรกาสร่วมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระชนมายุครบ 50 พรรษา โดยกองทุนตลาดหลักทรัพย์ฯ 30 ปี เพื่อสังคม โดยได้รับเงินสนับสนุนในการพัฒนาอาคารสมาคมห้องสมุดฯ รวม 7,500,000 บาท

ภาพประกอบที่ 36 การส่งมอบอาคารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2549 มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้จัดทำโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม รางวัลศาสาตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เพื่อสนับสนุนและเชิดชูเกียรติผู้ทำความดีเพื่อสังคม ด้านการพัฒนาห้องสมุด โดยมอบเงินให้แก่สมาคมห้องสมุดฯ ปีละ 2 ล้านบาท โดยจัดสรรสำหรับสมาคมห้องสมุดฯ เพื่อใช้ในการพัฒนาและบริการห้องสมุดเสริมปัญญา 1 ล้านบาท สำหรับผู้ทำความดีเพื่อสังคม 1 ล้านบาท โดยให้สมาคมห้องสมุดฯ พิจารณาคัดเลือกและนำเสนอต่อมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ได้รับรางวัลฯ คนแรก ได้แก่ ศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ในปีต่อมา สมาคมห้องสมุดฯ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลแด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคนที่สาม พ.ศ. 2552 สมาคมห้องสมุดฯ ได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้ทำความดีเพื่อสังคม ด้านการพัฒนาห้องสมุด ได้แก่ นางเฉลิมศรี กลประณีต โดยได้รับรางวัลฯ 1 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนและต่อยอดการทำงานเพื่อสังคมด้านการพัฒนาห้องสมุด

ภาพประกอบที่ 37 ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) แด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ต่อมาพ.ศ. 2553 มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ปรับการจัดสรรรางวัล 2 ล้านบาท โดยจัดสรรสำหรับสมาคมห้องสมุดฯ เพื่อใช้การพัฒนาและบริการห้องสมุดเสริมปัญญา จำนวน 5 แสน มอบรางวัลผู้ทำความดีเพื่อสังคมด้านการพัฒนาห้องสมุด จำนวน 5 แสนบาท สำหรับเงินอีก 1 ล้านบาท สำหรับสนับสนุนโครงการเพื่อสังคม ที่สมาคมห้องสมุดฯ นำเสนอต่อมูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยมีโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง ในพ.ศ. 2553 โครงการฟื้นฟูและพัฒนาห้องสมุดที่ได้รับความเสียหายจากอุทุกภัยในจังหวัดภาคกลาง จำนวน 10 โรงเรียน ในพ.ศ. 2554 และพ.ศ. 2555 ได้จัดทำโครงการพัฒนาองค์ความรู้ : ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ เพื่อเป็นการสร้างเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับบรรณารักษ์ และผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ให้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ ในการพัฒนาห้องสมุดสู่ระบบมาตรฐานในระดับสากลต่อไป สำหรับในพ.ศ. 2556 สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทำโครงการพัฒนาฐานข้อมูลห้องสมุดในประเทศไทย และสร้างเครือข่ายต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตประจำภูมิภาค

ภาพประกอบที่ 38 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
รับรางวัลศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต (ด้านการพัฒนาห้องสมุด) ประจำปี 2550
ตามโครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม

6. การลงนามความร่วมมือระหว่างศูนย์สร้างสรรค์และการออกแบบ (TCDC)

สมาคมห้องสมุดฯ ลงนามความร่วมมือกับศูนย์สร้างสรรค์และการออกแบบ เพื่อร่วมกันจัดบรรยายและประชุมทางวิชาการสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อเกี่ยวกับห้องสมุด เทคโนโลยีสารสนเทศ ในวันที่ 4 พฤษภาคม 2550

ภาพประกอบที่ 39 การลงนามความร่วมมือระหว่าง TCDC

7. การลงนามความร่วมมือ โครงการส่งเสริมการอ่าน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี "วันรักการอ่าน 2 เมษายน 2553"

สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกันพัฒนาวิชาการด้านส่งเสริมการอ่าน เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาบรมราชกุมารี ในวาระทศวรรษแห่งการอ่าน (พ.ศ.2552-2561) เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบที่ 40 การลงนามความร่วมมือส่งเสริมการอ่าน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี "วันรักการอ่าน" 2 เมษายน 2553

8. การลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ร่วมกับศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาและสำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ลงนามความร่วมมือทางด้านวิชาการ ร่วมกับนายกสมาคมฯ และ อธิการบดี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2552 ณ อาคารบรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อร่วมพัฒนาการศึกษา ในมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้แก่นักศึกษา ตลอดจนนักเรียน นักศึกษาและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในสังคมการเรียนรู้ ได้อย่างยั่งยืนและเป็นสากล

ภาพประกอบที่ 41 การลงนามความร่วมมือทางวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

6. การลงนามความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย

มูลนิธิฮอนด้าประเทศไทยร่วมกับสมาคมห้องสมุดฯ จัดทำโครงการนำร่อง “พัฒนาห้องสมุดโรงเรียน” สร้างแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีคุณภาพเพื่อเยาวชนไทย

โดยนายอดิศักดิ์ โรหิตะศุน กรรมการผู้จัดการมูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย ได้สำรวจปัญหาและความต้องการของโรงเรียน 30 แห่งทั่วประเทศ พบว่า ร้อยละ 93 มีความต้องการห้องสมุดโรงเรียนเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากห้องสมุดที่มีอยู่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการวางระบบและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย จึงร่วมกับสมาคมห้องสมุดฯ จัดทำโครงการนำร่อง “พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของมูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย” เพื่อยกระดับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนในต่างจังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนต่อไป

ภาพประกอบที่ 42 การลงนามความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฮอนด้าประเทศไทย
จัดทำโครงการนำร่องพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดฯ กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนที่ดี ควรมีการจัดระบบที่ได้มาตรฐาน มีการสืบค้นข้อมูลที่รวดเร็ว จัดหมวดหมู่หนังสือให้เหมาะสมกับช่วงวัย และมีบรรยากาศดีสะอาด ร่มรื่น แต่ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดหนังสือที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ บางเล่มมีสภาพเก่า ขาดการปรับปรุงข้อมูล และไม่เหมาะกับการใช้ศึกษาเรียนรู้ ดังนั้นการจัดระบบที่ดีจะส่งเสริมให้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น สมาคมห้องสมุดฯ ได้ประสานความร่วมมือกับชมรมห้องสมุดโรงเรียนเอกชน และห้องสมุดโรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ ห้องสมุดโรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ และสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกหนังสือและวางระบบห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานห้องสมุดที่ดีต่อไป

พ.ศ. 2543 มูลนิธิฯ ได้ร่วมคัดเลือกโรงเรียนที่ประสบปัญหาขาดแคลนห้องสมุด เพื่อพัฒนาให้เป็นห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และโรงเรียนบ้านท่าตูม จังหวัดปราจีนบุรี ในพ.ศ. 2554 จำนวน 2 โรงเรียน งบประมาณ 800,000 บาท พร้อมจัดกิจกรรม “ค่ายส่งเสริมรักการอ่าน” เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและเสริมทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมถึงปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7. การลงนามความร่วมกับโครงการรณรงค์ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่าน

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ลงนามความร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร ในความร่วมมือส่งเสริมการอ่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่านและได้รับคัดเลือกให้เป็นเมืองหนังสือโลก ในพ.ศ. 2556 (World Book Capital 2013) ในการวางรากฐานเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านและนิสัยรักการอ่าน อันจะนำไปสู่การสร้างศักยภาพของกรุงเทพมหานครให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ประชาชนกรุงเทพมหานคร เป็นประชาชนที่มีความรู้ มีปัญญาเท่าทัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและสามารถยืนอยู่ในโลกยุคใหม่ได้อย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้กรุงเทพมหานคร ได้ลงนามร่วมกันสมาคมห้องสมุดฯ และภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน สำนักพิมพ์ องค์การสื่อสาร 80 หน่วยงาน เพื่อลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือรณรงค์ให้ กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่าน (Bangkok Read For Life) ร่วมในการรณรงค์และขับเคลื่อน และผลักดันให้กรุงเทพมหานครได้รับการคัดเลือกเป็นเมืองหนังสือโลก พ.ศ. 2556 (World Book Capital 2013) และจุดประกายให้เยาวชนและคนกรุงเทพมหานคร หันมาอ่านหนังสืออย่างจริงจัง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2554

ภาพประกอบที่ 43 สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมลงนามระหว่างกรุงเทพมหานคร
ในการรณงรค์และขับเคลื่อนให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่าน

8. ความร่วมมือร่วมกับกรมราชทัณฑ์

สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับกรมราชทัณฑ์ สร้างระบบ และมาตรฐาน ในการพัฒนาห้องสมุดพร้อมปัญญา กรมราชทัณฑ์ โดยการให้คำปรึกษาแนะนำจัดตั้งห้องสมุด การจัดซื้อหนังสือ การประกวดห้องสมุดดีเด่น กรมราชทัณฑ์ และการพัฒนาห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต พร้อมด้วยทรัพยากรสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สพฐ. ห้องบำรุงและรักษาหนังสือ เพื่อสร้างคนดี สู่สังคม ตามพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้งนี้มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์ และสมาคมห้องสมุดฯ ได้ส่งมอบห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง แก่กรมราชทัณฑ์ ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2555

ภาพประกอบที่ 44 การส่งมอบห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำกลางบางขวาง

9. **ความร่วมมือโครงการโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติพื้นฐาน (PMB)**

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ลงนามความร่วมมือทางวิชาการ ร่วมกับบริษัทปิยภูมิ โซลูชั่น จำกัด โครงการโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติพื้นฐาน (PMB) โดยสนับสนุนโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติพื้นฐาน ประกอบด้วย ระบบการจัดหมู่และทำบัตรรายการ (Catalog) ระบบการสืบค้นข้อมูล (OPAC) ระบบการยืมคืน (Circulation) และ ระบบจัดทำรายงาน (Report) สำหรับห้องสมุดที่ขาดแคลน ผ่านสมาคมห้องสมุดฯ เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2556

ภาพประกอบที่ 45 การลงนามความร่วมมือระหว่างบริษัทปิยภูมิ โซลูชั่น จำกัด

สมาคมห้องสมุดฯ ได้สร้างความร่วมมือภายในประเทศระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านวิชาการ การให้คำปรึกษา การแนะนำจัดตั้งห้องสมุด การออกแบบวัสดุ ครุภัณฑ์ห้องสมุด โดยในระยะแรก สมาคมห้องสมุดฯ ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน นักเรียน ในโรงเรียน ผ่านกิจกรรม อาทิ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การทายปัญหาจากหนังสือ โดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ

ต่อมาระยะกลาง หลังจากที่ห้องสมุดเป็นที่รู้จักมากขึ้น สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดอบรมหลักสูตรอบรมครูบรรณารักษ์ ให้มีความรู้ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ให้เป็นระบบและมาตรฐานสากล ต่อมาอบรมเกี่ยวกับการนำระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานห้องสมุดให้เป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น

ปัจจุบันสมาคมห้องสมุดฯ ได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรโดยการลงนามความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ สำหรับประชาชน โดยสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการสร้างห้องสมุดมีชีวิตแก่สังคมในภาพลักษณ์ใหม่ อันจะเป็นการสร้างนิสัย รักการอ่านให้แก่ประชาชนในสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. **30 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, 2527.

ทัศนา หาญพล และกิ่งแก้ว อ่วมศรี. **สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ : กิจการโดยสรุปในรอบ 5 ปี**. วารสารห้องสมุด 43, 2 (ตุลาคม – ธันวาคม) 2542.

สุภัทรา วันทายนต์. **สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ : กิจการโดยสรุปในรอบ 5 ปี**. วารสารห้องสมุด 43, 2 (ตุลาคม – ธันวาคม) 2542.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับความร่วมมือระหว่างประเทศ

ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในเวทีนานาชาติ

ห้องสมุดเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม มีหน้าที่ให้การศึกษาความรู้ ให้ความบันเทิง ลักษณะงานมีความเป็นสากลนานาชาติ เนื่องจากมีจุดประสงค์ที่ต้องรวบรวมความรู้ จัดระบบ ให้บริการแก่ผู้ใช้โดยทั่วไป จึงเป็นงานที่เจริญเติบโตไม่หยุดยั้งตราบใดที่มนุษย์ต้องแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร ความบันเทิง ในขณะที่ในโลกปัจจุบันมีห้องสมุดเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ความร่วมมือและช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร ทรัพยากรห้องสมุด มาตรฐาน เทคโนโลยี วิชาการ การประสานติดต่อทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดสมาคมห้องสมุด สหพันธ์ ชมรมตามประเภทและสาขาวิชาและการให้บริการห้องสมุดในประเทศต่าง ๆ **สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี** จึงเกิดขึ้นในแนวทางคล้ายคลึงกัน อาทิ สมาคมห้องสมุดในระดับนานาชาติ เช่น สมาคมผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศทางการเกษตรนานาชาติ (International Association of Agricultural Information Specialists-IAALD) สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions-IFLA) นอกจากนี้ยังมีสมาคมห้องสมุดของประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ ลาตินอเมริกา ออสเตรเลียและโอเชียน บทบาทของสมาคมห้องสมุดห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในเวทีนานาชาติ ตลอดจนความ สัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศ ในช่วงเวลา 60 ปี ประกอบด้วย

แรกหยั่งรากฐานสมาคมห้องสมุดฯ พร้อมความร่วมมือจากต่างประเทศ (พ.ศ. 2597- 2506)

1. ห้องสมุด (ชาวต่างประเทศ) ในประเทศไทย

โดยทั่วไปแล้วชาวต่างประเทศโดยเฉพาะชาวยุโรปและชาวอเมริกัน ต่างมีความรักและชอบหนังสือ รักการอ่าน เป็นอุปนิสัยติดตัว เห็นความสำคัญของห้องสมุด และมีความรู้ ความเข้าใจงานห้องสมุด ดังเป็นที่ประจักษ์เมื่อเดินไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ เช่นในประเทศไทย จึงจัดเก็บรวบรวมหนังสือ ตั้งห้องสมุดส่วนตัวขนาดเล็กขึ้นตามบ้านเรือนหลายแห่ง แลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน เมื่อ พ.ศ. 2411 สตรีชาวยุโรปและอเมริกันในกรุงเทพฯ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมห้องสมุดสตรีกรุงเทพฯ (Bangkok Ladies Library Association) ด้วยเงินทุน 550 บาท ในพ.ศ. 2452 โดยสมาคมฯ มีที่ตั้งอยู่บนตึกบริษัทพอลล์ แอนดี บีเคกส์ ในตรอกชาเตอร์แบงก์ ถนนเจริญกรุง ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"สมาคมห้องสมุดกรุงเทพฯ"** หรือ "Bangkok Library Association" ต่อมาในพ.ศ. 2457ได้ซื้อที่ดินบริเวณถนน

สุรวงศ์และสร้างสมาคมห้องสมุดขึ้นโดยมีนางที เฮเวอร์ด เฮส์ และนางเอช แคมป์เบล ชิกเกต เป็นผู้ดำเนินการ แต่งานยังไม่แล้วเสร็จเนื่องจากนางที เฮเวอร์ด เฮส์ เสียชีวิต ต่อมานาย ที เฮเวอร์ด เฮส์ ได้ดำเนินการต่อเนื่องโดยได้สร้างตึกใหม่ และเปลี่ยนชื่อจาก “สมาคมห้องสมุดกรุงเทพ” เป็น ”ห้องสมุดเนลสันเฮส์” เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2465 ห้องสมุดยังคงดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน นับได้ว่าชาวต่างประเทศมีส่วนในการริเริ่มให้มีสมาคมห้องสมุดขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก

2. ความร่วมมือของสมาคม องค์กร และหน่วยงานต่างประเทศ การพัฒนาและดำเนินงานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้รับร่วมมือจากมูลนิธิ องค์กรของต่างประเทศหลายแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรก ๆ ของการดำเนินงาน เช่น

1) มูลนิธิเอเชีย

มูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation) มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย ได้เล็งเห็นประโยชน์ของสมาคมห้องสมุดฯ จึงได้ให้ความสนับสนุนด้านการเงินแก่สมาคมห้องสมุดฯ ในระยะแรก เมื่อสมาคมห้องสมุดฯ ดำเนินงานได้ผลดีจึงให้ความอนุเคราะห์เรื่อยมาเป็นเวลา 6 ปี และได้จัดให้มีตำแหน่ง “เลขานุการบริหาร” พร้อมค่าตอบแทนตำแหน่งนี้ต่อมาเป็นเวลาอีก 4 ปี รวมทั้งได้สนับสนุนค่าจัดพิมพ์ตำราทางวิชาการ จนกระทั่งสมาคมห้องสมุดฯ ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ทั้งนี้มูลนิธิฯ ได้ให้ความช่วยเหลือสมาคมห้องสมุดฯ ระหว่าง พ.ศ. 2498 - 2515 ระยะเวลา 17 ปี รวมงบประมาณกว่า 4 ล้านบาท สมาคมห้องสมุดฯ ประทับใจและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของมูลนิธิเอเชียเป็นอย่างยิ่ง

2) มูลนิธิร็อกกี้เฟลเล่อร์

มูลนิธิร็อกกี้เฟลเล่อร์ (Rockefeller Foundation) แห่งกรุงนิวยอร์ก ได้ให้ทุนกรรมการสมาคมห้องสมุดฯ จำนวน 3 คน เป็นเงิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับเป็นค่าเดินทางไปศึกษาดูงานห้องสมุดในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมระยะเวลา 3 เดือน ในพ.ศ. 2507

3) รัฐบาลอเมริกัน

ในพ.ศ. 2499 รัฐบาลอเมริกันได้ให้ทุนกรรมการบริหาร 2 ทุน เดินทางไปฝึกอบรมและดูงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา 11 เดือน ห้องสมุดสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (เอ ยู เอ) ได้สนับสนุนทุนไปดูงานและฝึกอบรมในต่างประเทศหลายครั้ง ส่งผลให้กิจการของสมาคมห้องสมุดฯ และห้องสมุดในประเทศไทยก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

4) รัฐบาลสหราชอาณาจักร

รัฐบาลสหราชอาณาจักรโดยบริติชเคาน์ซิลในประเทศไทยได้มอบทุนสำหรับการฝึกอบรมในประเทศสหราชอาณาจักรในพ.ศ. 2501 จำนวนหนึ่งทุน

นำห้องสมุดไทยไปสู่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (พ.ศ. 2507-2516)

1. ริเริ่มสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมาคมห้องสมุดฯ มีความสัมพันธ์กับสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ **คอนซาล** (Congress of Southeast Asian Librarians : CONSAL) มานานแล้ว องค์กรนี้สนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ระหว่างห้องสมุดและหน่วยงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยครั้งแรกศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ นางนิตยา จูฑามาตย์ นางจิตรา ประนิช นายวิชญ์ ทับเที่ยง นายสุข พงษ์สถิตย์ และนางมาเรีย เหล่าสุนทร เป็นผู้แทนสมาคมห้องสมุดฯ เดินทางไปร่วมประชุม "บรรณารักษ์ภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ " โดยได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะในการประชุมม นับเป็นการเริ่มต้นของ “การประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ” ครั้งที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 12-15 สิงหาคม 2513 หลังจากนั้นประเทศสมาชิกได้หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดประชุม โดยนายกสมาคมห้องสมุดฯ ได้เข้าร่วมประชุมหรือส่งผู้แทนไปประชุม กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของคอนซาล ทุกครั้งนับว่าสมาคมห้องสมุดฯ มีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาห้องสมุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างต่อเนื่องตลอดมา

2. องค์การยูเนสโก

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโกให้ความสำคัญต่อของมวลมนุษย์ เรื่องงานห้องสมุดนับเป็นหน้าที่สำคัญด้านหนึ่ง โดยได้ให้ความช่วยเหลือสมาคมห้องสมุดฯ ในหลายวาระและโอกาส เช่น การจัดนิทรรศการหนังสือเคลื่อนที่ สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และการเยี่ยมชมห้องสมุดในทวีปยุโรป เมื่อพ.ศ. 2535 แผนกนิเทศห้องสมุดได้รับความช่วยเหลือจากแผนงาน UNESCO / PGI ในการจัดทำโครงการพัฒนาบริการห้องสมุดและสารสนเทศต่อชุมชน เป็นเวลา 2 ปี และคณะทำงานได้จัดทำเอกสารต้นแบบ “An Innovation Approach to School and Community Library Information Services in Nakhon Nayok ” เสนอต่อองค์การยูเนสโกเพื่อประยุกต์ใช้ในประเทศ เป็นต้น

นำต่างประเทศมาสู่ประเทศไทย (พ.ศ. 2517 -2526)

1. สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมกับหอสมุดแห่งชาติร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 4 (4th CONSAL) หัวข้อเรื่อง ” Region Cooperation for the Development of National Information Services” ณ โรงแรมอินทรา กทม. ในพ.ศ. 2521 โดยนายแพทย์บุญสม มาร์ติน เป็นประธานเปิดการประชุม มีบรรณารักษ์ในภูมิภาคร่วมประชุมค่อนข้างมาก

2. สมาคมห้องสมุดฯ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมวิชาการเกี่ยงกับห้องสมุดต่างประเทศ เช่น วันที่ 25 เมษายน 2526 ร่วมกับห้องสมุด เอ. ยู. เอ. บรรยายเรื่อง”ระบบงานห้องสมุดและสมาคมห้องสมุดไต้หวัน” โดย ดร. ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์ วันที่ 5 เมษายน 2526 จัดบรรยาย

เกี่ยวกับหนังสือเด็กโดย Mrs Veera Haas และอาจารย์สมบูรณ์ ศิงฆมานันท์ แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ และห้องสมุดโรงเรียน ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน วันที่ 8 มิถุนายน 2526 เชิญ Dr. Harold Young อาจารย์บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมิเนโซตา บรรยายและพบบรรณารักษ์ไทยที่ห้องสมุด เอ. ยู.เอ.

ทัศนะใหม่ ๆ ด้านสารสนเทศ (พ.ศ. 2527- 2536)

วันที่ 8 มิถุนายน 2527 ร่วมมือกับบริติชเคาน์ซิลจัดบรรยายเรื่อง Library Automation : Recent British Development and Practical Aspects of Implementation โดย Professor Havard- Williams หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย Loughborough ประเทศสหราชอาณาจักร

วันที่ 19 ตุลาคม 2527 ร่วมกับหอสมุดแห่งชาติ จัดอภิปรายเรื่อง ”ห้องสมุดจีนตามทัศนะบรรณารักษ์ไทย”โดยผู้แทนสมาคมห้องสมุดฯ เดินทางไปดูงานห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศของประเทศสาธารณประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 27 กันยายน- 11 ตุลาคม 2527ประกอบด้วยนางนิตยา พีรานนท์ หัวหน้าคณะ คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ นางสาวดรุณา สมบูรณกุล นางสาวกานต์มณี ศักดิเจริญ นางวิภา โกยสุโข และนายเฉลียว พันธุ์สีดา กับเรื่อง” การประชุม IFLA ที่ Kenya ระหว่างวันที่ 19- 25 สิงหาคม 2527 โดย ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร นางกาญจนา สุ่นสวัสดิ์ และนางสาวสุภัทรา ฉัตรเงิน

สมาคมห้องสมุดฯร่วมกับหอสมุดแห่งชาติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 9 (9th CONSAL) หัวข้อเรื่อง “ Future Dimensions and Library Development “ ในพ.ศ. 2536 ที่โรงแรมรอยัลออคิดเชราตัน กทม. มี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม บรรณารักษ์ในภูมิภาคและนานาชาติมาร่วมประชุมจำนวนมาก

ภาพประกอบที่ 46 ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นประธานพิธีเปิดการประชุมคอนซาลครั้งที่ 9

ภาพประกอบที่ 47 ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลียเดินร่วมประชุมคอนซาลครั้งที่ 9

ห้องสมุดไทยกับห้องสมุดแห่งโลก (พ.ศ. 2537- 2546)

ความสัมพันธ์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯกับสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions- IFLA) สมาคมห้องสมุดฯ มีความร่วมมือกับสหพันธ์ฯ โดยนายกสมาคมห้องสมุดฯ ได้เดินทางไปร่วมประชุมใหญ่ทางวิชาการหลายครั้ง และประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมของสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 65 จึงขอกล่าวถึงสหพันธ์ฯ ดังนี้

ความเป็นมาของสหพันธ์ฯ ความคิดในการจัดตั้งสมาคมห้องสมุดระดับโลกมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 1 เคยมีการประชุมที่เมืองเซนต์หลุยส์ ในพ.ศ.2447 ที่กรุงบรักเซลล์ในพ.ศ.2444 แต่ความคิดนี้ยุติลงในระหว่างสงคราม จนกระทั่ง พ.ศ.2470 ในการประชุมครบรอบ 50 ปี สมาคมห้องสมุดของอังกฤษที่เมืองเอดินเบอะระ สก๊อตแลนด์ ได้ตั้งคณะทำงาน " International Library and Bibliographic Committee" ได้ตกลงกันในกลุ่ม 15 ประเทศ เมื่อ 30 กันยายน พ.ศ. 2470 จึงถือเอาวันที่กล่าวถึงนี้เป็นวันจัดตั้ง IFLA แต่ข้อบังคับในการดำเนินงานที่สมบูรณ์เกิดขึ้นจากการตกลงกันที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในพ.ศ.2472 ปัจจุบันสหพันธ์ฯ มีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ หรือฮอลแลนด์ มีสำนักงานสาขาในทวีปแอฟริกาที่ประเทศเซเนกัล ในเอเชียและโอเชียนเนีย เคยตั้งอยู่ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (ปัจจุบันตั้งอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์) และในลาตินอเมริกาและแคริเบียนตั้งอยู่ที่ประเทศบราซิล

สมาชิกสหพันธ์ฯ ในระยะต้นสมาชิกของสหพันธ์ฯ ส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรป กับห้องสมุด และหน่วยงานของยุโรป ต่อมาก็ขยายออกไปทั่วโลก จุดมุ่งหมายหลัก คือ ส่งเสริมสนับสนุนความเข้าใจและร่วมมือกันในระดับนานาชาติ ให้มีการติดต่อสื่อสารปรึกษาหารือ การจัดทำวิจัยและพัฒนาในงานของ

ห้องสมุดทุกด้าน รวมทั้งบรรณานุกรม สารสนเทศ รวมทั้งการศึกษาด้านนี้ และเป็นผู้แทนของห้องสมุดและบรรณารักษ์ในระดับนานาชาติ

สมาชิกสหพันธ์ฯ ประกอบด้วยสมาชิกประเภทสมาคม สมาชิกประเภทสถาบัน สมาชิกสมทบ สมาชิกอุปถัมภ์และองค์กรที่ปรึกษา สหพันธ์ฯ ยังมีความสัมพันธ์กับองค์การยูเนสโก

โครงสร้างการบริหารสหพันธ์ฯ ประกอบด้วยการประชุมองค์กรสมาชิก (Council) เป็นส่วนบริหารที่มีอำนาจสูงสุด มีอำนาจในการลงคะแนนตัดสิน การเสนอชื่อและเลือกตั้งประธานสหพันธ์ฯ กรรมการบริหาร และกรรมการหน่วยกิจกรรมต่าง ๆ องค์การบริหารประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร (Executive Board) คณะกรรมการวิชาการ (Professional Board) มีโครงการหลัก 5 โครงการ มีสำนักงานเลขาธิการ และสำนักงานสาขา 3 แห่งในภูมิภาค

ประชุมวิชาการของสหพันธ์ฯ สหพันธ์ฯ จัดการประชุมวิชาการ (General Conference) ช่วงสัปดาห์ที่ 3-4 ของเดือนสิงหาคมของทุกปี หมุนเวียนไปในทุกภูมิภาคของโลก และช่วงเวลาเดียวกันมีการประชุมสมาชิกทุก 2 ปี ในปีที่ลงท้ายด้วยเลขคี่ เช่น ค.ศ.1995 (ประเทศตุรกีเป็นเจ้าภาพ) ค.ศ.1997 (ประเทศเดนมาร์กเป็นเจ้าภาพ) ค.ศ.1999 (ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ) เป็นต้น การประชุมนี้มีจุดประสงค์ คือ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคลากรในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์จากทั่วโลก ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในหัวข้อ หรือสาขาวิชาที่สนใจ เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่ตรงกันในประเด็นต่าง ๆ และศึกษาหาแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในวิชาชีพ และเพื่อปฏิบัติงานในแผนงานต่างๆของกลุ่มวิชาชีพของ IFLA การประชุมนี้มีระเบียบวิธีที่แน่นอนตั้งแต่การลงทะเบียน วิธีการประชุม เอกสารการประชุม นิทรรศการ การศึกษาดูงาน การประชุมคณะผู้บริหาร ป็นต้น

ความสัมพันธ์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯและสหพันธ์ฯ ที่เด่นชัด คือ

สมาคมห้องสมุดฯ เป็นสมาชิกของสหพันธ์ฯหมายเลขที่ 1 ในจำนวนสมาชิกทั้งหมดจากประเทศไทย

ประธานของสหพันธ์ฯ เฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในโอกาสที่ประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมครั้งที่ 65 ของสหพันธ์ฯ Mr. Robert Wedgeword ประธานของสหพันธ์ฯ และ Mr. Leo Voght เลขาธิการของสหพันธ์ฯในเวลานั้น เฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี หลังจากนั้นได้เยี่ยมคารวะรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ เยี่ยมชมสถานที่สำคัญ เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ศูนย์การประชุมและนิทรรศการไบเทค บางนา เป็นต้น

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯร่วมกับหอสมุดแห่งชาติเป็นเจ้าภาพจัดประชุม ครั้งที่ 65 ของสหพันธ์ฯ (65th IFLA Council and General Conference) หัวข้อ On the Threshold of a New

Century : Libraries as Gateways to an Enlightened World) ในขณะที่ Mme. Christine Deschamps เป็นประธานของสหพันธ์ฯ ที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ 60 ปี แห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพ.ศ. 2542

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯเคยเป็นที่ตั้งของสำนักงานสาขาภูมิภาคของสหพันธ์ฯ เนื่องด้วยการมีความสัมพันธ์อันดียิ่ง สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯจึงรับให้เป็นที่ตั้งของสำนักงานสาขาภูมิภาคเอเชียและโอเชียนเนียของสหพันธ์ฯ โดยมี ดร.เพ็ญศรี ก๊วยสุวรรณ อดีตผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้จัดการสำนักงาน ปัจจุบันสำนักงานนี้ได้ย้ายไปตั้งอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

ประธานของสหพันธ์ฯ Mme.Christine Deschamps เยี่ยมชมอยุธยามรดกโลก หลังจากการประชุม 65th IFLA สิ้นสุดลงดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ สมาคมห้องสมุดฯ และเลขานุการคนหนึ่งของคณะกรรมการจัดประชุม 65th IFLA ได้นำประธานของสหพันธ์ฯ เดินทางไปเยี่ยมชมอยุธยามรดกโลก ชมโบราณสถานหลายแห่ง เช่น วัดใหญ่ไชยมงคล วัดพระมงคลบพิตร วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมหาธาตุ และวัดไชยวัฒนาราม

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับการเตรียมเป็นเจ้าภาพจัดประชุมของสหพันธ์ฯ สมาคมห้องสมุดฯ โดยศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดฯ เสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดประชุมใหญ่ทางวิชาการขอสหพันธ์ฯ และด้วยพิจารณาเห็นศักยภาพของสมาคมห้องสมุดฯ ความพร้อมเพรียงของบรรณารักษ์ ความก้าวหน้าของห้องสมุดและความพร้อมด้านต่าง ๆ ของประเทศไทย สหพันธ์ฯ ได้ตกลงให้สมาคมห้องสมุดฯ เป็นเจ้าภาพเป็นจัดประชุมใหญ่ทางวิชาการของสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 65 (65th IFLA General Conference) ที่กรุงเทพมหานคร สมาคมห้องสมุดฯ ได้เตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลา 4 ปี ในช่วงเวลานั้นได้เดินทางไปประชาสัมพันธ์การจะจัดประชุมฯ ของประเทศไทย ศึกษางานสังเกตการณ์ การจัดประชุมของประเทศต่าง ๆ ดังนี้

การ ดูงานการประชุมของสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 61 ที่กรุงอิสตันบูล ประเทศตุรกี ระหว่างวันที่ 20-26 สิงหาคม 2538 หัวเรื่อง “Library for the Future” คณะทำงานโดยการนำของนางธารา กนกมณี ผู้อำนวยการ หอสมุดแห่งชาติ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เดินทางไปแจกจ่ายเชิญชวนให้บรรณารักษ์ทั่วโลกเดินทางมาประชุมในประเทศไทย โดยประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ สมาคมห้องสมุดฯ ประสานงานขอเอกสารเผยแพร่ประเทศไทยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.) นำไปแจกจ่ายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมประชุม

การดูงานการประชุมสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 62 ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 25-31 สิงหาคม 2539 หัวเรื่อง “The Challenge of Change : Libraries and Economic Development” คณะทำงานและบรรณารักษ์ไทย รวม 32 รายเช่น นางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ นางธารา กนนมณี นางวิภา โกยสุขโข นางมาเรีย เหล่าสุนทร นางสาวจิรวรรณ ภักดีบุตร ดร.ม.ร.ว. รุจยา อาภากร นางสาวสุธันนี

กี่ศิริ นายเฉลียว พันธุ์สีดา นางสาวอภิญญา เบญจวรรณากร ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ เป็นต้น โดยการนำของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ได้เดินทางไปร่วมประชุม ประชุมเตรียมการจัดประชุมฯ ของประเทศไทยกับประธาน เลขาธิการและกรรมการบริหารของ IFLA สังเกตการณ์จัดประชุมของจีน การจัดสถานที่ประชุม การประชุมเต็มรูปแบบ (Plenary) การประชุมแบ่งย่อยออกไปตามกอง แผนก และชมรมรวม 214 กลุ่ม การต้อนรับ เอกสารการประชุม นิทรรศการ การจัดเลี้ยงรับรอง การแสดงทางวัฒนธรรม การศึกษาดูงานห้องสมุด สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม และศาสนา ทั้งนี้สมาคมห้องสมุดฯ ได้ประสานงานนำเอกสารเกี่ยวกับประเทศไทยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.) นำไปแจกจ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แก่บรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมประชุม

ภาพประกอบที่ 48 ศ.คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เข้าร่วมประชุมฯ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

การประชาสัมพันธ์ในการประชุมสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 63 ที่กรุงโคเปนฮาเกน ประเทศเดนมาร์ก ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม-5 กันยายน 2540 หัวข้อ “ Libraries and Information for Human Development” คณะสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ประมาณ 25 คน นำโดยศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ได้เดินทางไปสังเกตการณ์การจัดประชุม การจัดนิทรรศการของผู้จัดประชุม การจัดอาสาสมัครช่วยงาน การลงทะเบียน การแก้ไขปัญหาต่างๆ การร่วมประชุม จัดตั้งสถานที่เผยแพร่เอกสาร First Announcement ของ 65th IFLA ที่ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพในพ.ศ. 2542 แสดงวีดิทัศน์เกี่ยวกับประเทศไทย แสดงภาพโปสเตอร์สถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย แจกเอกสาร หนังสือ จุลสารเกี่ยวกับประเทศไทยที่ได้รับจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บุคคลร่วมคณะ เช่นนางสาวอุทัย ทุติยะโพธิ นางนวนิตย์ อิทรามะ นางสมพิศ คูศรีพิทักษ์ นางสาวชุติมา สัจจานันท์ นางวิภา โกยสุขโข นางสุภัทรา วันทายนต์ นางสาวจีรวรรณ ภักดีบุตร นางวรรณี ศิริสุนทร นางสาวอภิญญา เบญจวรรณากร และนายประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ เป็นต้น นอกจากได้เยี่ยมชมห้องสมุด แหล่งความรู้ และสถานที่สำคัญทาง

ศิลปะ วัฒนธรรม แล้วยังได้ไปเยี่ยมคำนับนายอภิพงศ์ ชัยนาม เอกอัครราชทูต ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงโคเปนฮาเกนอีกด้วย

ภาพประกอบที่ 49 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เข้าเยี่ยม นายอภิพงศ์ ชัยนาม
เอกอัครราชฑูตประจำกรุงโคเปนฮาเกน ประเทศเดมาร์ก

การประชาสัมพันธ์ในการประชุมสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 64 ระหว่างวันที่ 16- 21 สิงหาคม 2541 ก่อนที่ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพในปีถัดไป คณะบรรณารักษ์ไทยโดยการนำของศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต และคณะฯ อาทิ รศ.ดร.พิมลพรรณ เรพเพอร์ อ.อุทัย ทุติยะโพธิ์ อ.ดรุณา สมบูรณ์กุล อ.สุวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์ นางสาวพูลสุข ปริวรรตวรวุฒิ ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ ได้ร่วมสังเกตการณ์ประชุมในทุกวาระ งานต้อนรับ รับรอง การจัดนิทรรศการ ร่วมการศึกษาดูงาน และประชุมกับคณะผู้บริหารของ IFLA และคณะผู้จัดประชุมของเนเธอร์แลนด์ โดยพิจารณาจุดอ่อน และจุดแข็งของการจัดในครั้งนั้น เพื่อนำมาเป็นบทเรียนของการจัดประชุมสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 65 ในประเทศไทยต่อไป

ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมสหพันธ์ฯ ครั้งที่ 65

ประเทศไทยได้รับเกียรติจากสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (International Federation of Library Associations and Institutions-IFLA) และวงการห้องสมุดของโลกให้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมบรรณารักษ์นานาชาติครั้งที่ 65(The 65th Conference of International Federation of Library Associations and Institutions: Bangkok- 65th IFLA Bangkok) หัวเรื่อง “ Libraries as the Gateway to an Enlightened World” 20-28 August 1999 (พ.ศ.2542) ณ ศูนย์ประชุมและนิทรรศการไบเทค บางนา กทม. **โดย ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต เป็นประธานคณะกรรมการ การประชุม IFLA** คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการจัดการประชุม ประกอบด้วย

อ.สุวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์ ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ เป็นรองประธาน และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อาสาสมัครที่ร่วมมือประสานงานกันอย่างดียิ่ง วัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสมหามงคลที่เจริญพระชนมายุ 6 รอบ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ การพัฒนาบริการห้องสมุดระหว่างบรรณารักษ์จากนานาประเทศทั่วโลก เพื่อพัฒนาบุคลากรทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของประเทศไทยทุกด้านไปทั่วโลก รวมทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย การจัดประชุมครั้งนี้นับว่าเป็นการจัดประชุมทางวิชาการและวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุด และได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์ บุคคลและหน่วยงานมาก การจัดหาทุนที่ ผศ.ขนิษฐ ตันฑวิรัตนเป็นหัวหน้าที่ได้จัดหาพระเอกลิเกไชยา มิตรชัย จัดแสดงลิเกให้โดยไม่คิดมูลค่า การจัดแข่งขันกอล์ฟการกุศล โดย ดร.ณัฐ อินทรปาน ล้วนเป็นสิ่งน่าสนใจมาก นิสิตนักศึกษาสมัครเป็นอาสาสมัครช่วยงาน สำนักงานศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้านโบราณคดีและวิจิตรศิลป์ (SEAMEO – SPAFA) อนุญาตให้ใช้สำนักงานเป็นสถานที่ติดต่อประสานงาน โดย รศ.ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์ และอ.ดรุณา สมบูรณ์กุล เป็นอาสาสมัคร ติดต่อประสานงาน กรุงเทพมหานครให้การสนับสนุนเลี้ยงรับรอง มีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ 131 ประเทศ กว่า 2,500 คน เอกสารประกอบการประชุมเรียบร้อย คณะผู้จัดได้จัดพิมพ์และแจกจ่ายหนังสือ Libraries and Librarianship in Thailand from Stone Inscription to Microchips การประชุมใหญ่ของสมาชิก (Council) และประชุมวิชาการ (Plenary) การประชุมของทุกแผนก กลุ่ม ชมรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การจัดนิทรรศการ การศึกษาดูงานห้องสมุด การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดีเป็นไปอย่างครบถ้วน โดยภาพรวมแล้วประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ IFLA สมบูรณ์ประทับใจมากที่สุดครั้งหนึ่งในโลก นับเป็นเกียรติยศยิ่งของวงการห้องสมุด ตลอดจนบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ภาพประกอบที่ 50 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และกรรมการบริหารสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดในการประชุม IFLA ครั้งที่ 65 ณ กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดการประชุม ศาสตราจารย์พิเศษคุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ประธานการจัดประชุมกราบังคมทูลถึงวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงปาฐกถานำ (ดังพระราชกระแส ฉบับแปล) ดังนี้

มาดาม คริสติน เดชอง ประธานสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด
มิสเตอร์ รอส ซิมมอน ดร.พิจิตร รัตตกุล ท่านผู้มีเกียรติและผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและยินดียิ่งที่ได้มาอยู่ท่ามกลางมหาสมาคมบรรณารักษ์และผู้เชี่ยวชาญสารสนเทศนานาชาติ ผู้รักหนังสือและได้ทำงานอย่างอุทิศทุ่มเทไม่ย่อท้อ เพื่อบรรลุอุดมคติ "หนังสือเพื่อทุกคน และทุกสิ่งเพื่อหนังสือ"

ใน ค.ศ.1927 สมาคมห้องสมุดและสถาบันต่างในยุโรปและอเมริกาได้ก่อตั้งองค์กรเอกชนนานาชาติคือ สหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความร่วมมือ และการค้นคว้าวิจัยพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ระดับนานาชาติในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ในวันนี้เวลาผ่านพ้นไป 72 ปีแล้ว และโลกกำลังก้าวสู่สหัสวรรษใหม่ ซึ่งมีทั้งความหวังและความท้าทาย เมื่อมนุษยชาติเริ่มพัฒนาขึ้น สิ่งจำเป็นสูงสุดในการยังชีพมีเพียงอาหารและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ยารักษาโรค ตามมาภายหลัง ในเวลานั้มนุษย์ได้ค้นพบวิถีแห่งการยังชีพให้เป็นสุขในโลก และได้คิดค้นภาษาพูดขึ้นใช้สื่อสารเพื่อแบ่งปันความรู้ ด้วยความปรารถนาให้คนรุ่นหลังสามารถพบวิทยาการที่จะทำให้ชีวิตราบรื่นได้ไวขึ้น และสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้ชีวิตมีความหมาย

การประดิษฐ์ภาษาเขียนเป็นก้าวสำคัญในประวัติศาสตร์อารยธรรม ข้าพเจ้าเชื่อว่าเอกสารลายลักษณ์เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และความรู้สึกทั้งมวลของมนุษยชาติมาตั้งแต่อดีตการตราบจนบัดนี้ แม้ในปัจจุบันเราจะมีวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง ซีดี ดีวีดี คอมพิวเตอร์ ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลรูปแบบอื่นๆ แต่หนังสือก็มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความรู้ใหม่ๆแก่มนุษย์ ยังคงเป็นอาหารปัญญาอันวิเศษสุด เพราะราคาย่อมเยา พกไปได้โดยสะดาก ทั้งอ่านได้ในทุกสถานการณ์

ห้องสมุดเป็นอาคารรวบรวมหนังสือซึ่งจัดตามระบบอย่างใดอย่างหนึ่งและยังมีต้นฉบับลายมือเขียน สิ่งพิมพ์ ภาพวาด งานศิลปะ แผนที่ และสื่อข้อมูลรูปแบบต่างๆดังที่กล่าวข้างต้น แม้ว่าการประดิษฐ์ระบบพิมพ์จะทำให้หนังสือแพร่กระจายสู่ประชาชน แต่คนส่วนมากก็จะไม่มีหนังสือทั้งหมด ที่มีข้อมูลทุกอย่างในบ้านของตน ดังนั้นห้องสมุดและผู้ทำงานในห้องสมุด เช่น บรรณารักษ์ และผู้เชียวชาญสารสนเทศจึงยังคงความสำคัญอย่างยิ่ง

การรณรงค์เพื่อการอ่านออกเขียนได้ยังเป็นภารกิจสำคัญในหลายประเทศทั่วโลก เพราะเมื่อคนอ่านออกเขียนได้ก็จะมีความรู้ สามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ การอ่านหนังสือจะช่วยให้

ประชาชนทุกคนมีโอกาสและสิทธิเท่าเทียมกัน ห้องสมุดจึงเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการรณรงค์นี้ การสร้างห้องสมุดในชนบทห่างไกลทั้งในหมู่บ้านและโรงเรียนยังเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้ประชาชนได้อ่านหนังสือและสื่ออื่นๆ นอกจากนี้ควรมีการค้นหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนและนักเรียนอยากอ่านหนังสือมากขึ้น การวิจัยทุกสาขาควรได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง แม้ในชุมชนที่เจริญแล้วห้องสมุดไม่ว่าจะอยู่ในระบบหนังสือหรือในระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ยังควรจะเป็นความสำคัญสูงสุด ยิ่งกว่านั้นควรมีบริการพิเศษแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่มีความต้องการเฉพาะ เช่นหนังสือพิมพ์ด้วยตัวอักษรใหญ่พิเศษ หรือด้วยตัวอักษรเบรลสำหรับผู้มีปัญหาทางสายตา หนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่น

การประชุมบรรณารักษ์นานาชาติครั้งที่ 65 ในวันนี้จึงเป็นการประชุมระดับโลกอันเหมาะสมยิ่งแก่กาลสมัย เพราะเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1999 ดูจะเป็นช่วงสนธยาก่อนโลกจะก้าวสู่รุ่งอรุณแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 21 ถึงกระนั้นเวลาเช่นนี้ก็ยังไม่สายเกินไป เพราะสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุดได้ประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ สามารถชนะอุปสรรคอันขวางกั้นการเข้าสู่ข้อมูลสารสนเทศ การควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างเครือข่าย การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการเชื่อมช่องว่างระหว่าผู้ขาดแคลนหนังสือและผู้ร่ำรวยหนังสือ รวมทั้งสร้างกิจกรรมอื่นๆอีกหลากหลายเพื่อบรรลุอุดมคติ "หนังสือเพื่อทุกคนและทุกสิ่งเพื่อหนังสือ"

โดยรวมแล้วกล่าวได้ว่า ชีวิตอันสงบสุขและความรุ่งเรืองของมนุษยชาติจำต้องอาศัยการใช้ความรู้และสารสนเทศอย่างถูกต้องเหมาะสม การปล่อยให้ความรู้และสารสนเทศกระจายไปโดยอิสระรวดเร็ว ไร้การควบคุมเช่นทุกวันนี้อาจเป็นอันตรายและสร้างความสับสนขึ้นได้

แม้ว่าความก้าวหน้าในการพิมพ์หนังสือ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีโทรคมนาคมสื่อสารเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารได้ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างมากในการสะสมทรัพยากรห้องสมุด รวมทั้งระบบบริหารจัดการ แต่ถึงกระนั้นผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ก็ยังคงต้องการ การชี้นำ แรงบันดาลใจ และที่สำคัญที่สุดก็คือ ปัญญาความรู้ที่จะเลือกสรรและใช้ข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ส่วนจุดมุ่งหมายของการใช้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศนั้นควรเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม นั่นคือ เพื่อสันติภาพ ความก้าวหน้า ความเข้าใจอันดี ความเคารพนับถือ ความร่วมมือ และความเกื้อกูลกัน

ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ด้วยประสบการณ์และภูมิปัญญาของท่านทั้งหลาย ผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดและสารสนเทศ สมาชิกสหพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด จักประสบความสำเร็จยิ่งร่วมกัน เพื่อเผชิญกับการท้าทายแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 21 และสร้างโลกที่สว่างด้วยภูมิปัญญา

ขอขอพระคุณทุกท่าน

หลังจากนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงฟังและร่วมกิจกรรมการประชุม และทรงเป็นประธานในวาระที่กรุงเทพมหานครจัดเลี้ยงรับรองคณะกรรมการสหพันธ์ฯ คณะกรรมการจัดประชุมฯ และผู้เข้าร่วมประชุม ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค (BITEC)

สู่สังคมความรู้อาเซียนและสังคมโลก (พ.ศ. 2547-2557)

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์และการพัฒนาบุคลากรของห้องสมุด ตลอดจนสมาคม องค์กร หน่วยงาน สมาคมห้องสมุดฯได้ติดต่อประสานงานกับห้องสมุด องค์กรและหน่วยงานต่างประเทศ จัดทำโครงการและนำคณะสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ เดินทางศึกษา ดูงานประชุมร่วมกับผู้บริหารหรือผู้แทนของห้องสมุดหรือหน่วยงานตามชื่อห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ระบุชื่อ และอีกหลายแห่งมี่ไม่อาจระบุชื่อได้ทั้งหมด นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อสมาคมห้องสมุดฯ โดยตรงแล้ว สมาชิกยังได้รับความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน ประชุม เยี่ยมชมห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศต่าง ๆ นอกจากนั้นยังช่วยสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ห้องสมุดและสถาบันในประเทศกับบุคคล ห้องสมุดและสถาบันต่างประเทศ ทั้งนี้แผนกวิเทศสัมพันธ์จัดและนำสมาชิกไปศึกษาดูงาน การสร้างความสัมพันธ์ ประสบการณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชุม กับห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศต่าง ๆ เช่น

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงและเกาหลีใต้ ระหว่างวันที่22-25 ตุลาคม 2550 ศึกษาดูงานและประชุมกับผู้บริหารของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจีนแห่งฮ่องกง (Library of The Chinese University of Hong Kong) ห้องสมุดประชาชนกลางแห่งฮ่องกง (The Hong Kong Central Library) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งฮ่องกง (Hong Kong University of Science and Technology Library) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์แห่งฮ่องกง (Hong Kong Museum of History) หอสมุดรัฐสภาแห่งชาติเกาหลี (The National Assembly Library of Korea) หอสมุดแห่งชาติเกาหลี (The National Library of Korea) ห้องสมุดประชาชนเซียงบุก (Seonbuk Digital Public Library)

ภาพประกอบที่ 51 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ สาธารณรัฐเกาหลี

ภาพประกอบที่ 52 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศอียิปต์ พ.ศ. 2551 ได้จัดเป็น 3 คณะ คณะที่ 1 วันที่ 22-25 ตุลาคม คณะที่ 2 วันที่ 22-27 ตุลาคม คณะที่ 3 วันที่ 24-28 ตุลาคม 2551 โดยประชุมกับผู้แทนหอสมุดอเล็กซานเดรีย (Alexandria Library) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยอัลฮัซซา ห้องสมุดประชาชนกรุงไคโร (Cairo Public Library) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอียิปต์ (National Museum of Egypt) เยี่ยมชมสุเหร่าโมฮำมัดอาลี ปีรามิดและสฟิงค์ที่กิเซ เมืองเก่าซัคคร่า และเมืองเก่าเมลฟิส

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศสังคมนิยมแห่งเวียดนาม ในระยะที่มีการประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครั้งที่ 14 ที่กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งเวียดนาม 21-23 เมษายน และ24-27 เมษายน 2552 สมาคมห้องสมุดฯ ได้ประสานงานให้สมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ เข้าร่วมประชุมฯ และไปศึกษาดูงานหอสมุดหอสมุดแห่งชาติ วิหารวรรณกรรม และแหล่งเรียนรู้อีกหลายแห่งในเวียดนามเหนือและเวียดนามกลาง

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในเครือรัฐออสเตรเลีย ระหว่าง 17-22 ตุลาคม 2553 สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทัศนศึกษาและดูงานและประชุมกับผู้บริหารหรือผู้แทนของหอสมุดแห่งชาติออสเตรเลีย (National Library of Australia) หอสมุดแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (State Library of New South Wales) หอจดหมายเหตุแห่งชาติออสเตรเลีย (National Archives of Australia) หอสมุดเบลก หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งซิดนีย์ (Blake Library University of Technology of Sydney) หอเอกสารซิดนีย์ หอจดหมายเหตุแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (Sydney Records Centre of State Records Authorities of New South Wales) รัฐสภาแห่งชาติออสเตรเลีย พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์สถานสงครามแห่งออสเตรเลีย ซิดนีย์โอเปร่าเฮาส์ อุทยานแห่งชาติบลูเมาท์เทน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำแห่งซิดนีย์

ภาพประกอบที่ 53 คณะบรรณารักษ์ไทย ทัศนศึกษา ณ ประเทศออสเตรเลีย

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในสหราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 22-27 พฤษภาคม 2554 จากการนำของนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาส ผู้ตรวจการแผ่นดิน เดินทางไปศึกษาดูงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในสหราชอาณาจักร ประกอบด้วยการประชุมกับผู้บริหารหรือผู้แทนและดูงานของหอสมุดแห่งชาติอังกฤษ (British Library) ห้องสมุดสถาบันตะวันออกและแอฟริกาศึกษา มหาวิทยาลัยลอนดอน (Library School of Oriental and African Studies University of London) ห้องสมุดสถาบันตะวันออกศึกษาและหอสมุดบอดเลียน หอสมุดมหาวิทยาลัยอ๊อกซฟอร์ด (Bodleian Oriental Institute Library, Bodleian Library, Oxford University) ห้องสมุดเชคสเปียร์ สถาบันฮาร์ดิงและเชคสเปียร์ศึกษา หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม (Shakespeare Library Harding and Shakespeare Institute Library Main Library Birmingham University) บ้านเชคสเปียร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอดินเบอระ (Main Library University of Edinburgh) เมืองเก่ายอร์ก (York)

ภาพประกอบที่ 54 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ ประเทศสหราชอาณาจักร

ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 13-16 กรกฎาคม 2554 นำคณะเดินทางไปศึกษาดูงานห้องสมุดในประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วยการดูงานและประชุมกับผู้บริหารของหอสมุดแห่งชาติมาเลเซีย (Perpustakaan Negera Malaysia) ห้องสมุดประชาชนกัวลาลัมเปอร์ (Perpustakaan Kuala Lumpur) ห้องสมุดดิจิทัลซิติฮัสมา มหาวิทยาลัยมัลติมีเดีย (Siti Hasmah Digital Library Multimedia University) ห้องสมุดประชาชนเมืองมะละกา (Melacca Public Library) แหล่งความรู้เมืองใหม่ปุตราจายา (Putra Jaya) และแหล่งความรู้มะละกา มรดกโลก (Melacca World Heritage)

ภาพประกอบที่ 55 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ ประเทศมาเลเซีย

การเดินทางร่วมประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 15 ประเทศอินโดนีเซีย นำคณะบรรณารักษ์ไทยเดินทางไปร่วมประชุม สภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 15 ที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 27-30 พฤษภาคม และ 1-2 มิถุนายน 2555 ได้เดินทางไปเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ภูเขาไฟคินตมนี (Kintamani Volcano) วัดฮินดูในราชสำนักเมงวี (Mengwi Royal Temple) วัดฮินดูตานาล๊อต (Tanah Lot Rocky Temple) เกาะบาหลี มหาสถูปบุโรพุทโธ (Burobudur) พระพุทธศาสนามหายาน กับวัดฮินดูพราหมานันท์ (Brahmanan) ณ เมืองยอกยาการ์ตา เกาะชวา

ภาพประกอบที่ 56 คณะบรรณารักษ์ไทยทัศนศึกษา ณ ประเทศอินโดนีเซีย

การร่วมประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครั้งที่ 15 การประชุมเตรียมการของคณะกรรมการบริหาร CONSAL ในเดือนพฤษภาคม 2555 ประเทศอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม CONSAL ครั้งที่ 15 ที่เกาะบาหลี หัวข้อ " Preserving and Disseminating National Heritage " โดยสมาชิกฯ จากประเทศไทยได้ร่วมประชุม ดังนี้

การประชุมของคณะกรรมการบริหาร (Executive Board of 15th CONSAL) **ครั้งที่ 1** ณ เมืองบันดุง จังหวัดชวาตะวันตก เกาะชวา ระหว่างวันที่ 28 เมษายน -1 พฤษภาคม 2553 ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดฯ นางวิลาวัณย์ ทรัพย์พันแสน ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ และ ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ สมาคมห้องสมุดฯ เข้าร่วมประชุม ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดฯ ได้ย้ำให้ที่ประชุมทราบถึงความตั้งใจของสมาคมห้องสมุดฯ เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสภาบรรณารักษ์ครั้งที่ 16 ที่กรุงเทพมหานคร (16th CONSAL) ในพ.ศ. 2558 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในวาระที่ทรงมีพระชนมายุ 60 ปี ตามที่ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ได้เสนอไว้ในคราวประชุมคณะกรรมการบริหาร (14th CONSAL) ที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

การประชุมคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) ของ 15th CONSAL **ครั้งที่ 2** ระหว่างวันที่ 18-22 เมษายน 2554 ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ ผู้แทนสมาคมห้องสมุดฯ และนางสาว เนาวรัตน์ ปัญญางาม บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหาร(Executive Board) ครั้งที่ 2 (15th CONSAL) เมืองเมดาน เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานของ CONSAL

การประชุมคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) ของ 15th CONSAL **ครั้งที่ 3** ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2555 ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมห้องสมุดฯ นางวิลาวัณย์ ทรัพย์พันแสน ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ และ ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์ ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ สมาคมห้องสมุดฯ ได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหาร (Executive Board) ครั้งที่ 3 (15th CONSAL) ก่อนการประชุมใหญ่และการประชุมทางวิชาการของ CONSAL

การประชุมใหญ่และการประชุมทางทางวิชาการ 15th CONSAL **ครั้งที่ 4** ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย คณะกรรมการบริหารฯจากประเทศไทยมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการจัดประชุมใหญ่ทางการบริหารและวิชาการ ที่สำคัญยิ่งคือการยืนยันในนามประเทศไทย สำหรับภาระกิจในการประชุมใหญ่และการประชุมทางวิชาการของคอนซาล ครั้งที่ 16 ผู้แทนประเทศไทยรับธงสัญลักษณ์ของคอนซาล พร้อมเงินก้นถุง นับเป็นสัญญาว่าประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งต่อไปในพ.ศ. 2558 นอกจากนั้นกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดฯ และบรรณารักษ์ไทย 50ราย ได้เข้าร่วมประชุม และได้เสนอเอกสารวิชาการ 2 ราย ตลอดจนร่วมกิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม และศึกษาดูงาน ชมนิทรรศการ

ภาพประกอบที่ 57 สมาคมห้องสมุดฯ รับธงคอนซาล ครั้งที่ 16

บรรณารักษ์ญี่ปุ่นกับห้องสมุดไทย สมาคมห้องสมุดฯมีความสัมพันธ์อันดีกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศญี่ปุ่น มีกิจกรรมร่วมมือกันหลายด้าน เช่น ศาสตราจารย์ฮิโรยา ตาเกอุจิ (Hiroya Takeuchi) แห่งมหาวิทยาลัยชิบะได้ประสานงานการจัดกิจกรรมศึกษาดูงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ไทยในกรุงโตเกียว และประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์ได้ส่งบทความเกี่ยวกับสมาคมห้องสมุดฯไปตีพิมพ์ในวารสารของสมาคมห้องสมุดของญี่ปุ่น อนึ่ง ตามที่ได้เกิดภาวะน้ำท่วมครั้งใหญ่ในประเทศไทยในพ.ศ. 2554 นั้น ในเดือนพฤศจิกายน 2554 นายกากุ ยามากุจิ (Mr. Gagu Yamaguchi) บรรณารักษ์บริการค้นคว้าอ้างอิงหอสมุดแห่งชาติไดเอ็ท (National Diet Library) กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น แสดงความประสงค์มายังสมาคมห้องสมุดฯ ที่จะช่วยเหลือห้องสมุดที่ประสบอุทกภัย ทั้งนี้สมาคมห้องสมุดฯ ได้สำรวยห้องสมุดที่ประสบภัย และดำเนินการสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ห้องสมุดที่ประสบ ทั้งนี้นายกากุ ยามากุจิ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ชาวญี่ปุ่นทราบ ได้รวบรวมและส่งเงินที่ได้จากการบริจาคให้สมาคมห้องสมุดฯ รวมเป็นเงิน 590,000.00 เยน หรือ 221,164.50 บาท สำหรับสนับสนุนห้องสมุดที่ประสบอุทกภัย โดยสมาคมห้องสมุดฯ ได้สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ และหนังสือ แก่โรงเรียนมาลาอีสงเคราะห์ โรงเรียนวัดต้นเชือก และ โรงเรียนวัดอู่ข้าว

บรรณานุกรม

วารสารห้องสมุด ปีที่ 41 ฉบับที 2 เมษายน-มิถุนายน 2540. 74 หน้า. ภาพประกอบ.

วารสารห้องสมุด ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 เมษายน- มิถุนายน 2543. 72 หน้า.

วารสารห้องสมุด ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 ฉบับพิเศษ กรกฎาคม - ธันวาคม 2553. 99 หน้า.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. **30 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ**. กรุงเทพฯ.อักษรสยามการพิมพ์, 2527. 316 หน้า.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. **40 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ.**กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์,2537. 318 หน้า

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ **การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2542 และการประชุมวิชาการ เรื่อง บทบาทของห้องสมุดในการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน.** โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ .กรุงเทพมหานคร. 8-12 ธันวาคม 2545,182 หน้า.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. **การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545 และการประชุม วิชาการ เรื่อง ห้องสมุด ยุคใหม่ : ผู้นำแห่งการเรียนรู้** (The New Age Library : The Leadership of Learning) โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพมหานคร 8-12 ธันวาคม 2545

Mon Luang Joy Nandhivajrin. **Thai Library Association under the Royal Patronage of H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn.** Bangkok: Thai Library Association,1993.31p.

Thailand IFLA 1999 Organizing Committee**. Libraries and librarianship in Thailand: from stone inscription to microchips** /published by IFLA'99 National Organizing Committee. Bangkok, 1999.133p.

โครงการสำคัญของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

นางอัจฉรา จารุวรรณ

ตลอดระยะเวลาเกือบ 60 ปี สมาคมห้องสมุดฯ ได้ปฏิบัติภารกิจตามวัตถุประสงค์ในการวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินภารกิจสำคัญ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ หรือสารนิเทศศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการจัดพิมพ์วารสาร การส่งเสริมและพัฒนาการประกอบวิชาชีพและสถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพฯ ส่งเสริมการใช้วิชาชีพฯ เพื่อบริการสังคม พัฒนาสังคมการอ่านและการเรียนรู้ โครงการสำคัญ ๆ ของสมาคมห้องสมุดฯ ที่ได้ดำเนินการและดำเนินต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ได้แก่

โครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปี

การประชุมใหญ่สามัญประจำปี นับเป็นกิจกรรมที่สมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมห้องสมุดฯ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2497 ทั้งนี้เป็นไปตามข้อบังคับของสมาคมห้องสมุดฯ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อแถลงผลงานและกิจการของสมาคมห้องสมุดฯ ที่คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินงานและสถานะการเงินของสมาคมห้องสมุดฯ ต่อมาใน พ.ศ.2503 ได้ผนวกการประชุมทางวิชาการเป็นครั้งแรกและได้ดำเนินการสืบเนื่องมา โดยการประชุมทางวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นหัวข้อการประชุมแต่ละปี โดยคณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ กำหนดหัวข้อเรื่องทางวิชาชีพใหม่ ๆ ที่อยู่ในความสนใจของสมาชิกและเพื่อนร่วมวิชาชีพรวมทั้งมีกิจกรรมของชมรมในสังกัดสมาคมห้องสมุดฯ

นอกจากนี้สมาคมห้องสมุดฯ ยังได้จัดรายการทัศนศึกษาเข้าไว้ในการประชุมสามัญประจำปี โดยมีแนวคิดในการเลือกสถานที่ 3 ประเด็น คือ

1. จัดให้สมาชิกได้ชมห้องสมุดที่ได้รับรางวัลในการประกวดห้องสมุดดีเด่นที่จัดโดยสมาคมฯ โดยอาจเลือกเพียงแห่งเดียวหรือหลายแห่งตามที่เวลาอำนวย ใช้เวลาทัศนศึกษา 1 วัน ห้องสมุดที่นำไปทัศนศึกษา อาจเป็นประเภทใดก็ได้ตลอดจนถึงศูนย์เอกสาร ศูนย์สารนิเทศ และศูนย์ข้อมูล

2. หากมีเหตุขัดข้องไม่อาจชมห้องสมุดที่ได้รับรางวัลก็จะเปลี่ยนเป็นชมรมห้องสมุดอื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม มีบริการและกิจกรรมแปลกใหม่ที่ควรศึกษา

3. นอกจากนั้นจัดให้สมาชิกได้ทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆ แยกประเภทดังนี้

1. สถานที่ทางประวัติศาสตร์โบราณคดีและวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ พระราชวัง ศูนย์ศึกษาทางประวัติศาสตร์ ศูนย์วัฒนธรรม

2. สถานที่ทางธรรมชาติศึกษา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล

3. ศูนย์ข้อมูลทางเทคโนโลยีทั้งของรัฐและเอกชน

สมาคมห้องสมุดฯ ได้เริ่มจัดการประชุมสามัญประจำปี ระหว่าง พ.ศ. 2503 - 2512 โดยในปีแรก สมาคมห้องสมุดฯ ได้เริ่มการจัดการประชุมสามัญประจำปีในลักษณะกิจกรรมพิเศษ คือ การอภิปราย เรื่อง ศิลปะหรืออนาจาร การสนทนาเรื่อง การเขียนหนังสือ และการโต้วาที เรื่อง พูดดีกว่าเขียน ณ หอสมุดประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกว่า 200 คน ต่อมาได้จัดการประชุมอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีหัวข้อที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมและบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
2. ห้องสมุดกับชุมชน
3. ห้องสมุดกับการพัฒนาประเทศ
4. บริการห้องสมุด
5. หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน
6. ห้องสมุดกับการเงิน
7. บทบาทห้องสมุดในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ
8. แนวทางการปรับปรุงการบริหารงานห้องสมุด
9. เทคนิคในการจัดตั้งห้องสมุด

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ใช้สถานที่จัดประชุม ณ ห้องประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ ได้ให้สถานที่จัดประชุม ณ หอสมุดแห่งชาติ ในหัวข้อ บทบาทห้องสมุดในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ แนวทางการปรับปรุงการบริหารงานห้องสมุด และหัวข้อ เทคนิคในการจัดห้องสมุด โดยมีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 300 คน ยกเว้นหัวข้อ บทบาทห้องสมุดในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ ที่มีผู้เข้าร่วมกว่า 500 คน และจัดทัศนศึกษาแก่ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ศูนย์เวิจัย สภาวิจัยแห่งชาติ เมืองนางพิม สุพรรณบุรี ศูนย์เอกสารการวิจัย กรมทางหลวงแผ่นดิน กรมตำรวจ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพประกอบที่ 58 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต งานประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2510
โดยนำเสด็จพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์

สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดการประชุมสามัญประจำปีและสัมมนาทางวิชาการ ระหว่างพ.ศ. 2513 - 2522 ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ห้องสมุดกับการศึกษา
2. การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
3. ทำอย่างไรจึงจะมีผู้อ่านหนังสือมากขึ้น
4. สภาวะและปัญหาของหนังสือไทยในปัจจุบัน
5. ปัญหาการบริหารงานห้องสมุด
6. บทบาทของห้องสมุดกับการปฏิรูปการศึกษา
7. การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
8. ระบบสารนิเทศแห่งชาติจะช่วยพัฒนาศูนย์สารนิเทศ หอจดหมายเหตุและห้องสมุดได้อย่างไร
9. บทบาทของห้องสมุดต่อการศึกษานอกระบบ
10. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับการพัฒนาห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์

ภาพประกอบที่ 59 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินกระทรวงศึกษาธิการ ในงานประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2520

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ใช้สถานที่จัดประชุม ณ หอสมุดแห่งชาติ หอประชุม กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร การจัดประชุมในช่วง 10 ปีนี้ มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 450 คน มีผู้เข้าร่วมประชุมสูงสุดในหัวข้อ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ กับการพัฒนาห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ จำนวน 959 คน และได้จัดให้มีการทัศนศึกษา ดังนี้

1. **ห้องสมุดโรงเรียน** ได้แก่ โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. **ห้องสมุดเฉพาะ** ได้แก่ ห้องสมุดบริติชเคานซิล ห้องสมุดรัฐสภา ศูนย์บริการเอกสารวิจัยแห่งประเทศไทย ห้องสมุดเอ.ยู.เอ ห้องสมุดสยามสมาคม

3. **ห้องสมุดมหาวิทยาลัย** หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดและศูนย์เอกสารภูมิภาค สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเซีย

4. **พิพิธภัณฑ์และสถานที่ประวัติศาสตร์** ได้แก่ เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เมืองสิงห์บุรีและลพบุรี

สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดการประชุมสามัญประจำปีและสัมมนาทางวิชาการ ระหว่างพ.ศ. 2513 - 2522 ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรณารักษ์ยุคใหม่
2. ห้องสมุดกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งช่าติ ฉบับที่ 5
3. บริการสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา
4. ห้องสมุดในยุคข่าวสาร
5. สารนิเทศกับการพัฒนาประเทศ
6. ระบบและบริการเพื่อการพัฒนา
7. มาตรฐานเพื่อพัฒนาบริการห้องสมุด
8. การสร้างสังคมการอ่านและการใช้สารนิเทศ
9. ห้องสมุดวันพรุ่งนี้
10. ระบบสารนิเทศแห่งชาติเพื่อการพัฒนา

ภาพประกอบที่ 60 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา
เสด็จเป็นองค์ประธาน เปิดการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2524

การจัดประชุมในช่วง 10 ปีนี้ สมาคมห้องสมุดฯ ใช้สถานที่ประชุมที่หลากหลาย เช่น หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หอประชุมโรงเรียนสถานสอนภาษา สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (เอ.ยู.เอ) หอประชุม โรงพยาบาลสงฆ์ โรงแรมบางกอกพาเลส มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะสังเกตุว่ามีการย้ายสถานที่ประชุมจากกรุงเทพมหานคร ไปจังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 670 คน โดยผู้เข้ากิจกรรมสูงสุดได้แก่การประชุมหัวข้อ ห้องสมุดวันพรุ่งนี้ ณ โรงแรมบางกอกพาเลส มีผู้เข้าร่วมจำนวน 979 คน นอกจากนี้สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดทัศนศึกษา ดังนี้

1. ห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนนนทรีวิทยา โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนมูลนิธิญี่ปุ่น-ไทย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสายน้ำทิพย์ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย โรงเรียนชลกัลยานุกูล โรงเรียนสตรีวิทยา 2

2. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้แก่ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ห้องสมุดและศูนย์เอกสารภูมิภาค สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเซีย

3. **ห้องสมุดเฉพาะ** ได้แก่ ห้องสมุดการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ห้องสมุดคอลฟิลด์สำหรับคนตาบอด ห้องสมุดโรงพยาบาลราชวิถี ห้องสมุดและศูนย์เอกสาร ธนาคารแห่งประเทศไทย ห้องสมุด เอ.ยู.เอ ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ห้องสมุดรัฐสภา พิพิธภัณฑ์รัฐสภา ศูนย์บริการเอกสารวิจัยแห่งประเทศไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

4. ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่

5. พิพิธภัณฑ์และสถานที่ประวัติศาสตร์ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง สวนหลวง ร.9 พระราชวังบางประอิน ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ บางไทร

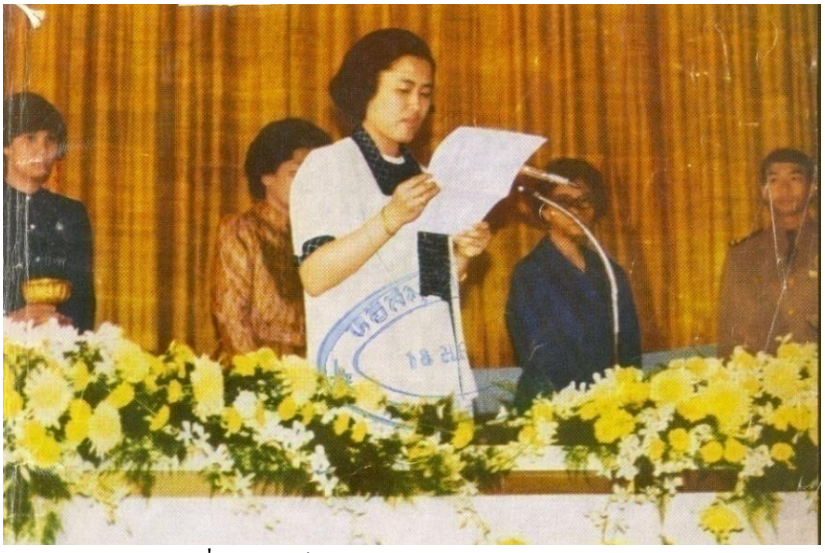

ภาพประกอบที่ 61 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงเปิดการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2525

สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดการประชุมสามัญประจำปีและสัมมนาทางวิชาการ ระหว่างพ.ศ. 2513 - 2522 ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ห้องสมุดกับสารนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. กลยุทธการจัดการสารนิเทศเพื่อการพัฒนา
3. บุคลากรสารนิเทศในยุคไฮเทค : มุมมองและทิศทาง
4. บริการสารนิเทศ : สนองความต้องการของผู้ใช้จริงหรือ
5. การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานห้องสมุด
6. ห้องสมุดในยุคโลกาภิวัฒน์
7. เครือข่ายห้องสมุดเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
8. ห้องสมุดไทยในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว
9. ห้องสมุดในกระแสแห่งการปรับเปลี่ยน
10. บทบาทห้องสมุดในการสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

การจัดประชุมในช่วง 10 ปีนี้ สมาคมห้องสมุดฯ ใช้สถานที่ประชุมส่วนใหญ่ที่โรงแรม ได้แก่ โรงแรมบางกอกพาเลศ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ โรงแรมเมอร์เคียว มีผู้เข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 300 คน โดยหัวข้อที่มีผู้เข้าร่วมประชุมมากที่สุด คือ บริการสารนิเทศ : สนองความต้องการของผู้ใช้จริงหรือ จำนวน 566 คน สำหรับสถานที่ทัศนศึกษา สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดสถานที่ทัศนศึกษาหลากหลาย ดังนี้

1. **ห้องสมุดโรงเรียน** ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

2. **ห้องสมุดมหาวิทยาลัย** ได้แก่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

3. **ห้องสมุดเฉพาะ** ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ห้องสมุดรัฐสภา ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ห้องสมุดปรีดี พนมยงค์ ศูนย์สารสนเทศ ธนาคารไทยพาณิชย์ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์อัยการไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. **ห้องสมุดประชาชน** ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ลุมพินี

5. พิพิธภัณฑ์และสถานที่ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ศูนย์วิทยาศาสตร์ทางทะเล ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย หอไทยนิทัศน์ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเพชรบุรี พิพิธภัณฑ์ทหารเรือและพระราชวังเดิม พระที่นั่งวิมานเมฆ พระที่นั่งอภิเษกดุสิต

สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดการประชุมสามัญประจำปี และสัมมนาวิชาการ ระหว่างพ.ศ. 2543 - 2555 ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทของห้องสมุดต่อการพัฒนาคน
2. การปฏิรูปห้องสมุดเพื่อการศึกษายุคใหม่
3. ห้องสมุดยุคใหม่ : ผู้นำแห่งการเรียนรู้
4. การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดสมบูรณ์แบบ
5. มิติใหม่ในการพัฒนาห้องสมุด
6. ยุทธศาสตร์การจัดการองค์ความรู้ในห้องสมุด
7. การจัดการห้องสมุดในยุคดิจิทัล
8. การเรียนรู้สารสนเทศของปวงชน : เรียนรู้เพื่อสังคมเศรษฐกิจพอเพียง
9. เสริมสร้างสังคมความรู้ : การเข้าถึงสภาพที่แตกต่างของสังคม
10. การอ่านเพื่อพัฒนาชาติ
11. การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ : สรรค์สร้างสังคมไทยเป็นสังคมการอ่าน
12. ก้าวใหม่ของห้องสมุด
13. การพัฒนาห้องสมุดสู่สากล

การจัดประชุมในช่วงระยะหลัง สมาคมห้องสมุดฯ ใช้สถานที่ประชุมส่วนใหญ่ที่โรงแรมเพื่อความสะดวก ของผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเดินทางมาจากต่างจังหวัด ได้แก่ โรงแรมบางกอกพาเลศ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ โรงแรมเดอะ ทวิน ทาวเวอร์ โรงแรมทาวน์ อิน ทาวน์ โรงแรมเดอะ แกรนด์ อยุธยา โรงแรมเอเดรียติค พาเลซ โดยผู้เข้าร่วมประชุมเฉลี่ย 350 คน หัวข้อที่มีผู้เข้าร่วมประชุมมากที่สุด คือ หัวข้อ การพัฒนาห้องสมุดสู่สากลจำนวน 677 คน สำหรับสถานที่ทัศนศึกษา สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดสถานที่ทัศนศึกษาหลากหลาย ดังนี้

1. **ห้องสมุดมหาวิทยาลัย** ได้แก่ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พระเกียรติ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครอ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ บางนา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเซีย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2. **ห้องสมุดโรงเรียน** ได้แก่ โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี โรงเรียนสายปัญญา โรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง โรงเรียนวัดนวลนรดิส โรงเรียนวัดดอนยายหอม โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนราชวินิต ประถมศึกษา โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนสตรีวิทยา2 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนทวีธาภิเศก โรงเรียนจิตรลดา โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนนวมินทราชูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โรงเรียนบางกะปิ

3. **ห้องสมุดประชาชน** ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอวชิราวุธานุสรณ์ หอเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่อยู่ ห้องสมุดดนตรีทูลกระหม่อมสิรินธร หอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หอสมุดดำรงราชานุภาพ หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี หอจดหมายเหตุแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี นครปฐม ห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีนบุรี ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนชิน โสภณพนิช ห้องสมุดประชาชน กทม. สวนเสรีไทย ห้องสมุดประชาชน มีนบุรี ห้องสมุดเสริมปัญญา อุทยานการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้วังจันทรเกษม ห้องสมุดประชาชนวัดไร่ขิง ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ สะพานสูง ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ บางขุนเทียน ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ลาดกระบัง

4. **ห้องสมุดเฉพาะ** ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลข่าว สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 ห้องสมุดรัฐสภา ห้องสมุดเรือเคลื่อนที่ หอสมุดกองทัพอากาศ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุธนาคารแห่งประเทศไทย ห้องสมุดสำนักราชเลขาธิการ พระบรมมหาราชวัง ห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ศูนย์ข้อมูลพระปกเกล้าศึกษาและจดหมายเหตุ ห้องสมุดกรมธนารักษ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ สยามสมาคม หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ หอภาพยนตร์แห่งชาติ ห้องสมุด ศ.สังเวียน อินทรวิชัย คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ หอสมุดกฎหมายมหาชน ศาลปกครอง ห้องสมุดสื่อสาธารณ (Thai PBS) ห้องสมุดการ์ตูน

5**.** **พิพิธภัณฑ์และสถานที่ประวัติศาสตร์** ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ พิพิธภัณฑ์อัยการไทย พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด พิพิธภัณฑ์หนังสือพิมพ์ไทย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกาญจนาภิเษา พิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ธนาคารพาณิชย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สุพรรณบุรี หอเกียรติยศ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปาอาชา พระที่นั่งวิมานเมฆ พิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ สวนศิลป์มีเซียม ยิบอินซอย นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กทม. เขตบางขุนเทียน พิพิธภัณฑ์ลูกหลานพันธุ์มังกร สุพรรณบุรี พิพิธภัณฑ์สะพานวงแหวนอุตสาหกรรม โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา โครงการประตูระบายน้ำคลองลัดโพธิ์

โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

สืบเนื่องจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ “ยูเนสโก” ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2515 เป็น “ปีหนังสือสากล” หรือ “ปีหนังสือระหว่างชาติ” โดยเหตุผลที่ว่าหนังสือมีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของสังคมและบุคคล เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติต่าง ๆ ยูเนสโกได้ขอความร่วมมือให้บรรดาประเทศสมาชิกร่วมฉลองปีหนังสือสากล ด้วยการจัดกิจกรรมอันเหมาะสม ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การยูเนสโก โดยมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Thailand National Commission for

Unesco) เป็นผู้ดำเนินงาน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเรียกว่า “คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ 2515” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และมีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ จัดโครงการทั้งหมด 19 โครงการ ในโครงการทั้ง 19 โครงการมีอยู่ 2 โครงการ คือ “โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” และ “โครงการประกวดหนังสือดีเด่น” ทั้งสองโครงการนี้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โครงการประกวดหนังสือดีเด่น เริ่มจัดเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2515 เป็นโครงการที่สมาคมห้องสมุดฯ เป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ได้เป็นผู้ดำเนินการต่อมา ตั้งแต่พ.ศ. 2516 จนถึงปัจจุบัน

โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เริ่มจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2515 ณ สังคีตศาลา บริเวณโรงละครแห่งชาติ และหอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสมาคมห้องสมุดฯ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีและพร้อมกันทุกแห่ง สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดให้เรื่อง “การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” เป็นหัวข้อในการประชุมใหญ่ประจำปี 2514 เพื่อร่วมกันพิจารณาการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดให้สำเร็จลุล่วง จากนั้นมีการย้ายสถานที่จัดงานไปหลายแห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี โรงเรียนหอวัง ท้องสนามหลวง คุรุสภา เป็นต้น ต่อมาในพ.ศ. 2546 ได้เพิ่มการจัดงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ (Bangkok International Book Fair) พร้อมกับการใช้สถานที่จัดงาน ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

ภาพประกอบที่ 62 ฯพณฯ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ประธานเปิดงานสัมมนาวิชาการ
เรื่อง เตรียมการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด พ.ศ. 2545

งานวิชาการ

สมาคมห้องสมุดฯ ได้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคมห้องสมุดฯ ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ การศึกษาและวัฒนธรรม และรับปรึกษาและให้คำแนะนำในการจัดห้องสมุดแก่บุคคล นิติบุคคล องค์การ หรือสถาบันต่าง ๆ การดำเนินงานวิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของกรรมการแผนกต่าง ๆ ของสมาคมห้องสมุดฯ บทบาททางวิชาการของสมาคมห้องสมุดฯ ที่มีความสำคัญต่อวิชาบรรณารักษศาสตร์ คือ การทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการทางวิชาการ เช่น การฝึกอบรม การเผยแพร่วิชาการทางวิทยุกระจายเสียง การสาธิตวิธีการทางบรรณารักษศาสตร์ การช่วยแก้ปัญหางานเทคนิค และการทำหน้าที่ในฐานะสำนักพิมพ์วิชาการ เช่น เป็นผู้นำในการจัดพิมพ์วารสารทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ผลิตหนังสือต่าง ๆ เป็นต้น

ตั้งแต่พ.ศ. 2499 สมาคมห้องสมุดฯ เป็นต้นมา หัวข้อและหลักสูตรการอบรมของสมาคมห้องสมุดฯ ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน รวม 16 รุ่น (พ.ศ. 2499-2538)
2. การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดประชาชน รวม 5 รุ่น (พ.ศ.2500-2503)
3. การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดเฉพาะวิชา (พ.ศ.2502)
4. การอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ ชุด ป.ม. รวม 2 รุ่น (พ.ศ.2510, 2512)
5. การอบรม อ.ศ.ร. วิชาบรรณารักษศาสตร์ ชุดครู ป.ม.ณ รวม 2 รุ่น (พ.ศ.2511-2512)
6. การสัมมนาวิทยากรผู้อบรม (พ.ศ. 2511)
7. การอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดเฉพาะ รวม 6 รุ่น (พ.ศ.2514-2525)
8. การสัมมนา เรื่อง วิธีให้บริการข่าวสารประชากรและการวางแผนครอบครัว (พ.ศ.2516)
9. การสัมมนาผู้บริหารห้องสมุด 1 รุ่น (พ.ศ. 2517)
10. การอบรมทำปกและเย็บเล่มหนังสือ รวม 9 รุ่น (พ.ศ.2518-2556)
11. การฝึกอบรมบรรณารักษ์ ภาคฤดูร้อน รวม 3 รุ่น (พ.ศ.2526-2540)
12. การบรรยาย เรื่อง Library Automation and Resource Sharing (พ.ศ.2526)
13. การบรรยาย เรื่อง หนังสือเด็ก (พ.ศ.2526)
14. การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุดเบื้องต้น : โปรแกรมสำเร็จรูป CDS/ISIS 5 รุ่น (พ.ศ. 2537-2544)
15. การบรรยาย เรื่อง ความต้องการใช้สารนิเทศทางวิชาการ : มุมมองของนักวิชาการและนักการเมือง สถานการณ์ ความต้องการใช้และให้บริการข้อมูลเศรษฐกิจในปัจจุบัน (พ.ศ.2538)
16. การบรรยาย เรื่อง เลิกบัตรรายการ วุ่นวายจริงหรือ (พ.ศ. 2538)
17. การบรรยาย เรื่อง ความรู้ทั่วไปทางบรรณารักษศาสตร์ ในการสัมมนาฝึกอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดประจำจังหวัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (พ.ศ.2539)

18. การบรรยาย เรื่อง Libraries in National Development : มุมมองผู้เข้าประชุม CONSAL (พ.ศ. 2539)
19. การอบรมบรรณารักษ์เชิงปฏิบัติการ เรื่อง Internet เพื่องานห้องสมุด (พ.ศ.2539)
20. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป MS Word for Window (พ.ศ.2539)
21. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างโปรแกรมช่วยสอน CAI โปรแกรมสำเร็จรูป Autoware 3.0 (พ.ศ. 2539)
22. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ระบบการจัดเก็บและสืบค้นสารนิเทศ (พ.ศ. 2539)
23. การเสวนาทางวิชาการ เรื่อง บทบาท ทิศทาง และฐานะทางวรรณกรรมสำหรับเด็กในยุคเงินบาทลอยตัว (พ.ศ. 2541)
24. การเสวนาทางวิชาการ เรื่อง บริการห้องสมุดอย่างไรให้ถูกใจผู้รับในยุคอินเทอร์เน็ต (พ.ศ. 2541)
25. การประชุมทางวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจและผลกระทบต่อการให้บริการสารสเนทศ (พ.ศ. 2541)
26. การอภิปราย เรื่อง หนังสือและหนังสือจุดประกายความคิด ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจ พาชีวิตสุขสดใส (พ.ศ. 2541)
27. การประชุมวิชาการ เรื่อง ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยห้องสมุดไร้พรมแดน (พ.ศ. 2541)
28. การเสวนาวิชาการ เรื่อง ปฏิรูปการศึกษากับผลกระทบต่อห้องสมุด (พ.ศ. 2544)
29. การอบรม เรื่อง การใช้โปรแกรม WEBISIS (พ.ศ. 2544)
30. การอบรม เรื่อง การสร้างเว็บไซค์ห้องสมุด รวม 13 รุ่น (พ.ศ. 2545-2551)
31. การอบรม เรื่อง วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ (พ.ศ. 2545)
32. การอบรม เรื่อง หลักการทำวิจัยและประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS สำหรับผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด รวม 2 รุ่น (พ.ศ. 2545)
33. การจัดแสดงหนังสือและสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (พ.ศ. 2546)
34. การอบรม เรื่อง การเขียนโครงการเป็นภาษาอังกฤษ (พ.ศ. 2549)
35. การอบรม เรื่อง การทำวิจัยเพื่อพัฒนางานห้องสมุด รวม 3 รุ่น (2549-2551)
36. การบรรยาย เรื่อง เทคนิคการเขียนบทความวิชาการ รวม 3 รุ่น (พ.ศ.2549-2551)
37. การบรรยาย เรื่อง การแบ่งหมวดหมู่หนังสือ การกำหนดหัวเรื่อง และการทำบัตรรายการ (พ.ศ. 2549)
38. การบรรยาย เรื่อง เทคนิคการเขียนเอกสารประกอบการสอน (พ.ศ. 2549)
39. การอบรม เรื่อง การจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้ 5 รุ่น (พ.ศ. 2549 -2553)

ภาพประกอบที่ 63 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต นายกสมาคมฯ และกรรมการบริหาร ต้อนรับ
Assistance Professor Barbara Stripling President-Elect, American Library Association

ภาพประกอบที่ 64 ศ. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต และคณะกรรมการ IFLA
IFLA Satellite Meeting in Bangkok

สถานะทางการเงินของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

วีระวรรณ วรรณโท

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ จดทะเบียนตั้งแต่ พ.ศ. 2497 มีสถานะทางการเงิน ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์กรต่างประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนหารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเอง ดังนี้

1. ความช่วยเหลือขององค์การต่างประเทศ

มูลนิธิเอเซีย

พ.ศ. 2498-2519 มูลนิธิเอเซียมอบทุนให้คณะกรรมการริเริ่มดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของสมาคมห้องสมุดฯ และได้สนับสนุนเรื่อยมาเป็นเวลา 6 ปี และเห็นชอบในข้อเสนอของสมาคมห้องสมุดฯ โดยให้มี "เลขานุการบริหาร" ปฏิบัติงานประจำที่สมาคมห้องสมุดฯ และทำสัญญาจ่ายเงินเดือนให้ตำแหน่งนี้เป็นเวลา 4 ปี และจัดพิมพ์หนังสือตำราบรรณารักษศาสตร์ จัดอบรมวิชาชุดบรรณารักษศาสตร์ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาให้กับบรรณารักษ์ ให้การสนับสนุนในด้านการเงินเป็นจำนวน 4,000,000 บาท เมื่อเห็นว่าสมาคมห้องสมุดฯ สามารถช่วยเหลือตัวเองและขยายกิจการออกไปได้อย่างกว้างขวางจึงค่อย ๆ ถอนตัวออก

ยูเนสโก

พ.ศ. 2498-2519 สนับสนุนโครงการจัดนิทรรศการหนังสือเด็กและผู้เยาว์ ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ให้ทุนไปแสดงหนังสือไทยในงานนิทรรศการหนังสือระหว่างชาติที่ยุโรปเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2521 ได้สนับสนุนโครงการพิเศษ เช่น งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ได้ร่วมกับรัฐบาลไทยในการจัดประชุมบรรณารักษ์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 4 (CONSAL IV) ในหัวข้อเรื่อง "Regional Co-operation for the Development of National Information Services"

พ.ศ. 2536 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯได้รับเป็นเจ้าภาพในการประชุมบรรณารักษ์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 9 (CONSAL IX) ในหัวข้อเรื่อง "Future Dimensions and Library Development" และสมาคมห้องสมุดฯ ได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพในการประชุมบรรณารักษ์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 16 (CONSAL XVI) ใน พ.ศ. 2558

มูลนิธิร้อกกี้เฟลเลอร์

ในพ.ศ. 2507 ได้มอบเงินให้สมาคมห้องสมุดฯ จำนวน 10,000 ดอลลล่าร์ เพื่อให้ทุนคณะกรรมการ 3 คน ไปศึกษาดูงานที่ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ให้บรรณารักษ์ศึกษาและดูงานที่ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

ห้องสมุดอเมริกัน (เอยูเอ) และห้องสมุดอังกฤษ (บริติชเคาน์ซิล) ในประเทศไทย ให้ทุนกรรมการของสมาคมห้องสมุดฯ ไปศึกษาต่อและทำงานระยะยาวในต่างประเทศหลายครั้งทำให้สมาคม

ห้องสมุดฯ ได้พัฒนากิจการเจริญก้าวหน้าทันกับวิทยาการ และเทคโนโลยีสารนิเทศ ทันสมัยเป็นลำดับมาจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานสหพันธ์สมาคมห้องสมุดและสถาบันบรรณารักษศาสตร์ระหว่างประเทศ สาขาเอเชียและโอเชียเนีย

พ.ศ. 2531 สมาคมห้องสมุดฯ ได้รับการอุปการะสำนักงานสหพันธ์สาขาเอเชียและโอเชียเนีย ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่สมาคมห้องสมุดฯ ทำให้สมาคมห้องสมุดฯ ได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศในด้านบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ทุกปี และเป็นศูนย์กลางการติดต่อและเผยแพร่เอกสารของสหพันธ์สมาคมห้องสมุดฯ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมบุคลากรห้องสมุดประชาชนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทุนการศึกษาวิชาบรรณารักษ์ในเอเชียและโอเชียเนีย โดยได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานพัฒนาความก้าวหน้าทางบรรณารักษศาสตร์ของสหพันธ์สมาคมห้องสมุด (IFLA/ALP Core Program) ซึ่งมีศูนย์ดำเนินงานอยู่ที่เมืองอับสารา ประเทศสวีเดน เป็นผู้จัดหาทุนสนับสนุนการดำเนินงาน

2. กิจกรรมและบริการเพื่อหารายได้

แผนกหาทุน

สมาคมห้องสมุดฯ ตระหนักดีว่าเมื่อมูลนิธีต่าง ๆ ยุติการให้การอุดหนุนแล้วต้องพยายามช่วยเหลือตัวเองทุกวิถีทางที่จะยืนหยัดต่อไป จึงได้คิดตั้งแผนกหาทุนเพื่อจะหาทุนมาจุนเจือ แต่การหาทุนของสมาคมห้องสมุดฯ เป็นเรื่องลำบากมาก จึงได้คิดหาทุนจากการจำหน่ายหนังสือทางวิชาการ เป็นตัวแทนสั่งหนังสือวารสารต่างประเทศ และการเป็นตัวแทนจัดหาอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ห้องสมุดให้แก่ห้องสมุดทุกแห่ง เพื่อจะได้เงินมาหมุนเวียนใช้จ่ายภายในสำนักงาน ซึ่งจะกล่าวในเงินรายได้จากสำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ

เงินรายได้จากสำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ (การจำหน่าย วารสารห้องสมุด วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดฯ หนังสือ วัสดุครุภัณฑ์ห้องสมุด การจัดอบรม)

เงินรายได้จากสำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ

จากการที่มีเลขานุการบริหารที่มีคุณวุฒิเข้ามาปฏิบัติงานเต็มเวลาได้ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถดำเนินกิจการในทางที่จะหารายได้ให้สมาคมห้องสมุดฯ เช่น การจัดทำครุภัณฑ์ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ห้องสมุดในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและต้องการของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ และส่วนราชการต่าง ๆ ทำให้ฐานะทางการเงินของสมาคมห้องสมุดฯ ดีขึ้น สามารถที่จะเก็บเงินเป็น "ทุนสะสมเพื่อสร้างสำนักงานของสมาคมห้องสมุดฯในอนาคต" ในวันที่ 1 มีนาคม 2519 ด้วยเงินทุนที่สะสมไว้สามารถทำสัญญาเช่าอาคารเป็นระยะเวลา 30 ปี ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ ได้ตัดสินใจซื้อที่ดินที่ตำบลคลองจั่น อำเภอบางกะปิ และวางศิลาฤกษ์ในการ

ก่อสร้างอาคาร 4 ชั้น โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เป็นองค์ประธาน เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2536 พ.ศ. 2554 คณะกรรมการบริหารสมาคมห้องสมุดฯ ได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่ง เลขานุการบริหาร มาเป็นตำแหน่ง ผู้จัดการสำนักงานสมาคมฯ ดูแลและดำเนินกิจการในทางที่จะหารายได้ให้สมาคมห้องสมุดฯ อย่างต่อเนื่อง มีเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้สมาคมห้องสมุดฯเพื่อให้กิจการของสมาคมห้องสมุดฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

วารสารห้องสมุด

เริ่มจัดทำ พ.ศ. 2500 เป็นวารสารราย 2 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ การศึกษาและวัฒนธรรม มีคณะกรรมการจัดทำเฉพาะและมีบรรณาธิการคนแรก คือ นายเอื้อ บุษปะเกษ หงสกุล ในระยะหลังออกล่าช้าและขาดระยะ เนื่องจากขาดบทความทางวิชาการ อย่างไรก็ตามการจัดทำ วารสารห้องสมุด เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสมาคมห้องสมุดฯ เพราะเป็นสมาคมวิชาการเกี่ยวกับวิชาการห้องสมุดโดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะต้องจัดทำวารสารออกมาเผยแพร่วิชาชีพบรรณารักษ์ แม้จะล่าช้า อย่างไรก็ตามที ปัจจุบันออกปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) จัดส่งให้กับสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ ทั่วประเทศ

สำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ จัดจำหน่ายวารสารห้องสมุดให้กับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯแต่ละฉบับตามที่ต้องการ และการบอกรับวารสารห้องสมุดเป็นรายปี

วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดฯ

จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความก้าวหน้าทางการวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของไทยสู่ระดับสากล มีบรรณาธิการคนแรกคือ ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ในระยะหลังออกล่าช้าและขาดระยะ เนื่องจากไม่มีผู้ส่งบทความทางวิชาการเช่นเดียวกับวารสารห้องสมุด ปัจจุบันออกปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) จำหน่ายให้กับสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ ที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกวารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดฯ ปีละ 250 บาท

หนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ วัสดุ ครุภัณฑ์ห้องสมุด

สำนักงานสมาคมห้องสมุดฯ จัดจำหน่าย หนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ วัสดุ ครุภัณฑ์ห้องสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบรรณารักษ์ห้องสมุด ในการจัดหาหนังสือที่เหมาะแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด จัดหาครุภัณฑ์ห้องสมุดที่ได้มาตรฐานและเหมาะกับการใช้สอย นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำในการจัดและบริหารงานห้องสมุด ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดอบรมทางวิชาการ

สมาคมห้องสมุดฯ มีวัตถุประสงค์ในการจัดอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์หลักสูตรระยะสั้น เพื่ออบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุดทั่วไป ซึ่งไม่มีโอกาสได้เรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในสถาบันการศึกษาระดับสูง เพราะหน่วยราชการหรือหน่วยงานที่ทำอยู่ยังไม่อนุญาตให้เรียน หรือเป็นเพราะไม่มีพื้นความรู้ในวิชาสามัญพอที่จะเข้าเรียนได้ สมาคมห้องสมุดฯจึงได้จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่าง ๆ คือ

การอบรมครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ วิชาบรรณารักษศาสตเบื้องต้น ประกอบด้วยวิชาการบริหาร การเลือกหนังสือ การจัดหมู่หนังสือ บริการตอบคำถาม หนังสืออ้างอิง การจัดนิทรรศการ หลักสูตรสำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ก็แตกต่างกันในวิชาที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดประเภท เช่น การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน การสอนวิชาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน การเล่านิทาน ส่วนการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ มีวิชาการทำดรรชนีหนังสือพิมพ์และการทำบรรณานุกรมด้วย

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

พ.ศ. 2499 -2522 มีผู้เข้าอบรม รวมทั้งสิ้น 5,856 คน มีรายละเอียดดังนี้

พ.ศ. 2499 เริ่มอบรมเป็นต้นมา เปิดอบรมปิดภาคเรียนภาคต้น รวม 10 วัน (รวมทั้งวันเสาร์และอาทิตย์) วิชาที่จัดอบรมแบ่งเป็น 3 หมวด คือ หมวดที่ 1 การเลือกหนังสือ และการใช้ประโยชน์จากหนังสือ หมวดที่ 2 การจำแนกหมู่หนังสือและการทำบัตรรายการ หมวดที่ 3 การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ผู้เข้าอบรมจะเลือกอบรมได้ครั้งละ 1 หมวด เมื่อเรียนจบและผ่านการสอบวัดผลจะได้รับวุฒิบัตรจากสมาคมห้องสมุดฯ

พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานห้องสมุดขึ้น เนื่องจากเห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาในปัจจุบัน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานห้องสมุดจึงร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดฯ ทำให้การอบรมนี้ขยายวงกว้างขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีการปรับปรุงหลักสูตรการอบรมใหม่ โดยเปิดอบรมในภาคฤดูร้อน ระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม รวม 40-45 วัน เรียนจบหลักสูตรในคราวเดียวกัน หลักสูตรในการอบรมมีการพิ่มจากเดิมอีก 3 หมวดวิชา รวมเป็น 6 หมวดวิชา คือ หมวดที่ 1 การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 การดำเนินงานห้องสมุด หมวดที่ 3 การเลือก หนังสือ หมวดที่ 4 การจัดหมู่และทำบัตรรายการ หมวดที่ 5 การบริการตอบคำถาม หมวดที่ 6 การสอนนักเรียนให้ใช้ห้องสมุด การอบรมมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติตลอดจนการนำชมห้องสมุด

การอบรมวิชาครูบรรณารักษศาสตร์ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

พ.ศ. 2506-2508 สมาคมห้องสมุดฯได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดอบรมวิชาชุดบรรณารักษศาสตร์ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา เพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ สมาคมห้องสมุดฯร่วมกับกรรมการฝึกหัดครูและคุรุสภา และได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิ

เอเซีย เริ่มจัดอบรมครั้งแรกเดือนสิงหาคม 2506 โดยใช้หลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรห้องสมุดโรงเรียน ผู้เข้ารับการอบรม เมื่อสอบได้ก็จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาไปด้วย เพราะถือว่าเป็นชุดสุดท้ายในวิชาชุดครูการศึกษา สมาคมห้องสมุดฯ จัดอบรมครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2508

ได้จัดมาเป็นเวลาเพียง 3 ปี มีผู้เข้าอบรม จำนวน 230 คน หลังจากนั้นก็ไม่ได้จัดอบรมอีก เนื่องจากมีผู้สมัครเข้าอบรมจำนวนน้อยไม่สมควรที่จะจัดอบรม

การอบรมวิชาครูบรรณารักษศาสตร์ประโยคครูมัธยม

พ.ศ. 2507 คุรุสภา กองส่งเสริมวิชาการ กรมการฝึกหัดครู กับสมาคมห้องสมุดฯ จัดอบรมวิชาครูบรรณารักษศาสตร์ประโยคครูมัธยม โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งยอมรับวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเลือกในหมวด ค. เพื่อให้ครูซึ่งมาอบรมในวันหยุดในภาคฤดูร้อนได้เข้ารับการอบรมและสอบเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมเป็นหลักสูตรว่าด้วยการสอนวิชาชุดครู พ.ศ. 2505 ประกอบด้วย 6 หมวดวิชา คือ หมวดที่ 1 การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน หมวดที่ 2 การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ หมวดที่ 3 หนังสืออ้างอิงและบริการตอบคำถาม หมวดที่ 4 การเลือกหนังสือและและจัดซื้อวัสดุห้องสมุด หมวดที่ 5 การแนะนำวิธีใช้หนังสือและห้องสมุด หมวดที่ 6 ห้องสมุดภาคปฏิบัติรวมเวลาอบรม 45 วัน หรือ 360 ชั่วโมง หลักสูตรนี้มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถปฏิบัติงานห้องสมุดได้

พ.ศ. 2511 ได้มีการประชุมปรับปรุงหลักสูตรการอบรมวิชาชุดบรรณารักษศาสตร์ประโยคครูมัธยมใหม่ จัดให้มี 6 หมวดวิชาดั้งเดิม คือ หมวดที่ 1 การบริหารงานห้องสมุด หมวดที่ 2การดำเนินงานห้องสมุด หมวดที่ 3 การเลือกหนังสือ หมวดที่ 4 การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการหมวดที่ 5 บริการตอบคำถาม หมวดที่ 6 วิธีสอนให้รู้จักใช้ห้องสมุด ระยะเวลาอบรม 360 ชั่วโมง

การอบรมวิชาครูบรรณารักษศาสตร์ประโยคครูมัธยมได้จัดมาเป็นเวลาเพียง 7 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2507-2513 มีผู้เข้ารับการอบรม 2,276 คน หลังจากนั้น กองส่งเสริมวิชาการ กรมการฝึกหัดครู และคุรุสภา นำไปจัดอบรมเอง

การอบรมในส่วนภูมิภาค

พ.ศ. 2503-2508 สมาคมห้องสมุดฯขยายการอบรมครูผู้ทำหน้าที่ ครูบรรณารักษ์ในส่วนภูมิภาค เริ่มจัดเป็นครั้งแรกเมื่อ จังหวัดต่าง ๆ ที่จัดให้มีการอบรม ได้แก่ จังหวัดราชบุรี ลำปาง นครศรีธรรมราช ขอนแก่น อุบลราชธานี จัดอบรมเรียงไปตามลำดับปี หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมคือหลักสูตรเดียวกับการอบรมห้องสมุดโรงเรียน

พ.ศ. 2522 สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความประสงค์จะให้อบรมบรรณารักษ์ภาคเหนือในฤดูร้อน ซึ่งใช้ช่วงเวลาเดียวกับการฝึกอบรมในกรุงเทพฯ หลักสูตรและวุฒิบัตรเป็นของสมาคมห้องสมุดฯ การอบรมภาคเหนือนี้ถือว่าเป็นงานสมาคมห้องสมุดฯที่ขยายการอบรมสู่ภาคเหนือ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้

เข้าอบรมโดยลดค่าใช้จ่ายลง สำหรับวิทยากร คือ กลุ่มบรรณารักษ์เชียงใหม่ และวิทยากรท้องถิ่น สถานที่อบรม คือ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การอบรมส่วนภูมิภาคนี้ ได้จัดมาเป็นเวลาเพียง 7 ปี มีผู้เข้ารับการอบรมตั้งแต่ พ.ศ. 2503-2508 พ.ศ. 2522 รวมทั้งสิ้น 448 คน

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน

พ.ศ. 2500 –2506 สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนโดยใช้หลักสูตรเดียวกับการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ได้จัดมาเป็นเวลาเพียง 7 ปี มีผู้เข้าอบรม 292 คน

การที่สมาคมห้องสมุดฯไม่ได้จัดให้มีการอบรมอีกเนื่องจากมีผู้สมัครเข้ารับการอบรมน้อย และกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ได้รับช่วงในการอบรมห้องสมุดประชาชนต่อไป

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ

พ.ศ. 2501- 2506 สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเฉพาะ ที่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์เข้ารับการอบรม

พ.ศ. 2509 พ.ศ. 2511-2512 พ.ศ. 2514-2522 สมาคมห้องสมุดฯได้กำหนดวุฒิผู้เข้าอบรมให้มีความรู้ขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อมาเพิ่มคุณสมบัติว่าต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษพอประมาณ เนื่องจากวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย จึงมีคำศัพท์เฉพาะต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้การเรียนการสอนต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก จึงมีปัญหาต่อผู้มีภาษาอังกฤษน้อย หลักสูตรการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ มีการปรับปรุงเรื่อยมา แบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุด หมวดที่ 2 การเลือกหนังสือและโสตทัศนูปกรณ์ หมวดที่ 3 การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ หมวดที่ 4 หนังสืออ้างอิงและบริการตอบคำถาม และนำชมห้องสมุด ใช้เวลาอบรมรวม 37 วัน มีผู้เข้าอบรม 819 คน สมาคมห้องสมุดฯ ได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ทางเทคโนโลยี จึงเพิ่มหลักสูตรการอบรมอีกวิชาหนึ่ง วิทยากรอบรม ได้แก่ สมาชิกของสมาคมห้องสมุดฯ

การจัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือวิชาชีพ

สมาคมห้องสมุดฯ ได้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือวิชาชีพ อาทิ หนังสือการจัดหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ เป็นต้น

3. เงินรายได้จากการสมัครเป็นสมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ และค่าลงทะเบียนการประชุม

การสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฯ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯเป็นสมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์สมาคมเดียวในประเทศไทย การสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมฯเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพของสมาชิก และเพื่อร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์สมาคมวิชาชีพและสังคมสืบไป สมาชิกจะได้ประโยชน์จากการได้รับข้อมูล

ข่าวสาร ความรู้ทางวิชาชีพที่ทันสมัย จากข่าวสมาคมฯ วารสารห้องสมุด ได้รับส่วนลดจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยสมาคมห้องสมุดฯและชมรมต่าง ๆ ที่สังกัดสมาคมห้องสมุดฯ ได้รับคำปรึกษาการจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุด มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ การบริการทางวิชาการแก่สังคม จัดซื้อเอกสารสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ของ ห้องสมุดจากสมาคมห้องสมุดในราคาพิเศษ

ค่าลงทะเบียนเข้าประชุมการเตรียมงานสัปดาห์ห้องสมุด

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯจัดประชุมเตรียมงานสัปดาห์ห้องสมุด ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2555 รวมทั้งหมด 36 ครั้ง

ค่าลงทะเบียนเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี และประชุมวิชาการ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี และประชุมวิชาการครั้งที่ 1 พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2555 รวมทั้งหมด 52 ครั้ง

การจัดศึกษา ดูงาน ในต่างประเทศ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯจัดศึกษา ดูงาน ในต่างประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2519 - ปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย

การจัดประชุมระหว่างประเทศ

พ.ศ. 2542 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นเจ้าภาพจัดประชุมบรรณารักษ์นานาชาติ ครั้งที่ 65 (IFLA 1999) เมื่อวันที่ 20-28 สิงหาคม 2542

พ.ศ. 2549 นำเงินไปซื้อบ้านจัดทำ "ศูนย์เรียนรู้ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต" ปัจจุบัน เงินเหลือฝากในบัญชีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ – วิชาการ ประเภทฝากประจำ 3 เดือน ธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่

การจัดทำกองทุนวิชาชีพ

สมาคมห้องสมุดฯ จัดทำกองทุนวิชาชีพ จำนวน 6 กองทุน เป็นเงิน 129,978 บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นเก้าพันเก้าร้อยเจ็ดสิบแปดบาทถ้วน

1. กองทุนศาสตราจารย์ ดร. ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน 32,000 บาท
2. กองทุนศาสตราจารย์ สุทธิลักษณ์ อำพันวงษ์ 20,000 บาท
3. กองทุนศาสตราจารย์ ชุติมา สัจจานันท์ 12,000 บาท
4. กองทุนศาสตราจารย์ สอางค์ศรี พรสุวรรณ 20,000 บาท
5. กองทุนรองศาสตราจารย์ สุภัทรา วันทายนต์ 10,000 บาท
6. กองทุนศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต 35,978 บาท

การสนับสนุนงบประมาณจากบริษัท ซีพี. ออลล์ จำกัด (มหาชน)

ในวโรกาสมหามงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชสมบัติ ครบ 60 ปี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

ได้รับการสนับสนุนจาก บริษัท ซีพี ฮอลล์ จำกัด (มหาชน) จัดพิมพ์หนังสือลิลิตกระบวนพยุหยาตรา ลิลิตกระบวนแห่พระกบินพยุหยาตราทางสถลมารคและทางชลมารค ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส ซึ่งทรงนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2387 วัดพระเชตุพน จัดพิมพ์เผยแพร่ตรั้งล่าสุด เมื่อ พ.ศ. 2528 จำนวน 1,000 เล่ม เป็นเงิน 3 ล้านบาท

การสนับสนุนงบประมาณจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2549 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนกิจการของสมาคมห้องสมุดฯ โดยปรับปรุงอาคารสมาคมห้องสมุดฯ ให้เป็น "ห้องสมุดเสริมปัญญา" ในวงเงิน 6.5 ล้านบาท และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุดเสริมปัญญาต่อเนื่องเป็นเวลา 10 ปี ปีละ 5 แสนบาท

ภาพประกอบที่ 65 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มอบเงินสนับสนุน
การปรับปรุงอาคารสมาคมห้องสมุดฯ และ ห้องสมุดเสริมปัญญา

มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เลือกให้สมาคมห้องสมุดฯ เป็นผู้คัดเลือกผู้ทำความดีในสาขา **"การพัฒนาห้องสมุด: รางวัลศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต"** เพื่อเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม โดยมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง และสมควรส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ปีละ 1 ล้านบาท

พ.ศ. 2550 **ศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต**

นายกสมาคมห้องสมุดฯ ในฐานะผู้หนึ่งที่ได้ก่อตั้งสมาคมห้องสมุดฯมากว่า 50 ปี มีความมุ่งมั่นและส่งเสริมงานด้านห้องสมุดในประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องกว่า 53 ปี ให้เป็นมาตรฐาน

ทันสมัย ทั้งด้านการบริหารและการบริการให้มีความทัดเทียมกับนานาประเทศ ตลอดจนสร้างบรรณารักษ์ที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นในประเทศไทย

พ.ศ. 2551 **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**

ในฐานะองค์อุปถัมภ์สมาคมห้องสมุดฯ ทรงอุทิศพระองค์ในการส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุดตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกว่า 190 แห่ง ห้องสมุดพร้อมปัญญาในเรือนจำและทัณฑสถานรวมทั้งห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศกว่า 200 แห่ง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้กับเยาวชนและประชาชนทุกระดับ ให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีพ

ภาพประกอบที่ 66 มูลนิธิตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มอบเงินสนับสนุน
โครงการเชิดชูผู้ทำความดีเพื่อสังคม ประจำปี 2551

พ.ศ. 2552 **นางเฉลิมศรี กลประณีต**

หัวหน้าห้องสมุดประชาชน จังหวัดพิษณุโลก เป็นบรรณารักษ์ที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนในการพัฒนางานด้านห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง และยาวนาน ทั้งการคิดริเริ่มนำนวัตกรรมใหม่มาพัฒนาห้องสมุด จนได้รับการยอมรับให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิต เป็นแหล่งการเรียนรู้ของประชาชน และเป็นต้นแบบให้แก่ห้องสมุดอื่น ๆในจังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2553 **นางจิณัฐดา ชูช่วย**

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตูลวิทยา จังหวัดสตูล เป็นบรรณารักษ์ที่มีผลงานด้านการพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ในฐานะผู้ริเริ่มนำนวัตกรรม E-Library มาใช้พัฒนาห้องสมุดจนได้รับการ

ยอมรับและเป็นต้นแบบให้กับห้องสมุดอื่น ๆ ในจังหวัดสตูลและพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังอุทิศตนเป็นพี่เลี้ยงในการช่วยเหลือโรงเรียนประถมที่ขาดแคลนครูบรรณารักษ์ และให้ความรู้ในการบริหารจัดการห้องสมุดอีกด้วย

พ.ศ. 2554 ผู้สมควรได้รับรางวัล 2 ราย

นางสาวเอมอร ตันเถียร

ข้าราชการบำนาญ สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ริเริ่มโครงการห้องสมุดกฎหมายไทย และพิพิธภัณฑ์อัยการไทย ทุ่มเทพัฒนาห้องสมุดอัยการทั่วประเทศ สร้างแหล่งเรียนรู้ตลอดชีพ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางกฎหมายของไทย ที่นับเป็นพื้นฐานสำคัญของการยกระดับ และพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายแก่บุคลากรที่ทรงเกียรติซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของชาติไทย

นางราศรี แสงจักร

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดถนน จังหวัดอ่างทอง เป็นครูบรรณารักษ์ที่มุ่งมั่น เสียสละอุทิศตนในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดอ่างทอง เสียสละเวลาส่วนตัวและทุนทรัพย์ร่วมมือกับเพื่อนครูเพื่อนำมาบูรณะปรับปรุงห้องสมุดมี่มีสภาพทรุดโทรม ขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ จนทำให้ห้องสมุดของโรงเรียนวัดถนน ได้รับการคัดเลือก 1 ใน 9 แห่งของห้องสมุดในโครงการห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน ทำหน้าที่ช่วยเหลือเป็นพี่เลี้ยงในการให้ความรู้ด้านบริหารจัดการห้องสมุดและช่วยเหลือพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง อีกทั้งเป็นผู้มีคุณธรรมในการทำงานจนได้รับรางวัลครูจริยศึกษาทั้งในระดับอำเภอ และจังหวัด

พ.ศ. 2555 ผู้สมควรได้รับรางวัล 2 ราย

รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

บรรณารักษ์วิชาชีพ เสียสละเวลา อุทิศตนและทุนทรัพย์ส่วนตัวพัมนาห้องสมุดและการรู้หนังสืออย่างต่อเนื่อง โดยอุทิศตนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างโอกาสและสร้างพัฒนาการของเด็กและเยาวชนให้รักการอ่าน และสร้างทักษะการอ่านผ่านโรงเรียนไทยรัฐวิทยาทั่วประเทศกว่า 101 แห่ง และจัดทำห้องสมุดพุทธศาสนา ได้แก่ ห้องสมุดสวนโมกขพลาราม และสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม 84 แห่ง เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 84 พรรษา

นางยุพาพร ชุมแสง

ครูบรรณารักษ์ ผู้มุ่งมั่นและอุทิศตนในการพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องกว่า 26 ปี ผลักดันกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาเยาวชนและชุมชน ปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน เป็นห้องสมุดแกนนำการใช้เทคโนโลยี เป็นห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบโรงเรียนเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่นักเรียนมีส่วนร่วมนำทรัพยากรที่มีอยู่ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

พ.ศ. 2556 ผู้สมควรได้รับรางวัล 2 ราย

นางนิตยา ต่อประสิทธิ์กุล

ปฏิบัติหน้าที่ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มุ่งมั่น พัฒนาห้องสมุดโดยเข้าร่วมห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ ผลักดันกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนประถมศึกษารักการอ่านระดับดีเด่น ผู้บริหารรักการอ่านระดับดีเด่น ครูรักการอ่านระดับดีเด่น และนักเรียนรักการอ่านระดับชมเชย ได้รับคัดเลือกในโครงการห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน ทำให้ได้แนวคิดในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตจนห้องสมุดโรงเรียนประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง ถอดประสบการณ์การพัฒนาห้องสมุดต้นแบบมีชีวิต กิจกรรมการใช้หนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา จัดโครงการวิเคราะห์สารานุกรมไทยสู่การเรียนรู้ เพื่อบูรณาการทุกกลุ่มสาระวิชา ส่งผลให้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ระดับประถมศึกษา ถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเครือข่าย โดยได้ปฏิบัติก่อนเวลาทำงานและหลังทำงาน ตลอดจนวันหยุดไปช่วยพัฒนาและจัดห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดใกล้เคียง

นางจุรี สังขภิญโญ

หัวหน้างานห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา มีผลงานห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยของนักเรียนและประชาชนทุกเพศ ทุกวัย เปิดให้บริการสัปดาห์ละ 6 วัน มีผู้ใช้เฉลี่ยวันละ 350 คน มีสมาชิกห้องสมุดกว่า 12,000 คน ผลักดันบริการและกิจกรรมหลากหลายของห้องสมุดไปสู่เวทีสาธารณะของจังหวัดสงขลา อาทิ งานกาชาด งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ งานวันเด็ก รวมทั้งกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่สู่ชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้สำหรับเด็กเร่รอน และผู้ต้องขังในเรือนจำ ทัณฑสถาน และสถานพินิจฯ เพื่อสร้างโอกาสและสร้างความรู้แก่ผู้ขาดโอกาสทางสังคมอย่างต่อเนื่อง จัดนวัตกรรมสร้างนิสัยรักการอ่าน สร้างและส่งเสริมการอ่าน การคิดนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม โดยเฉพาะโครงการพัฒนาเด็กเร่ร่อน โดยจัดพื้นที่สำหรับพัฒนาตนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังสนับสนุนทุนงบประมาณ ปีละ 1 ล้านบาท แก่สมาคมห้องสมุดฯ ในการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาบรรณารักษ์และวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์แก่สังคม ดังนี้

พ.ศ. 2552 โครงการวิจัยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคลองเตย เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้และสถานที่สำคัญทั้งภาครัฐและเอกชนในเขตคลองเตย ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ การรู้หนังสือ การแสวงหาสารสนเทศ และความต้องการสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนเขตคลองเตย ตลอดจนวิเคราะห์ความต้องการ และรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนเขตคลองเตย รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้แทนโรงเรียนและผู้นำชุมชน รวมทั้งประเมินความ สามารถของชุมชน เพื่อต่อยอดหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้นแบบสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้

ต้นแบบสำหรับประชาชนในชุมชนเขตคลองเตย เพื่อประสาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการบริหารทักษะความรู้ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ รายได้ และคุณภาพอื่น ๆ ที่ดีต่อสังคม

พ.ศ. 2553 โครงการพัฒนา "ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำบางขวาง" ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อสร้างห้องสมุดต้นแบบห้องสมุด 3 ดี มีระบบจัดการตามมาตรฐานห้องสมุดสากล เพื่อให้บริการด้านการศึกษา การพัฒนาความรู้และผ่อนคลายความเครียดแก่ผู้ต้องขัง จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังในการใช้ห้องสมุด และฝึกวิชาชีพการซ่อมแซมหนังสือ เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พ.ศ. 2554 โครงการ "ฟื้นฟูและพัฒนาห้องสมุดที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ในจังหวัดภาคกลาง 10 โรงเรียน" ปรับปรุงห้องสมุด จัดหาชั้นวางหนังสือ หนังสือ คอมพิวเตอร์ สื่อเพื่อการเรียนรู้ ทดแทนสิ่งที่เสียหาย ได้แก่ โรงเรียนบ้านดอนกลาง (กิดารีศึกษาคาร) นครนายก โรงเรียนวัดศิวาราม โรงเรียนมหาราช "ประชานิมิต" พระนครศรีอยุธยา โรงเรียนบ้านคลองฝรั่ง (บัวเอี่ยวพิทยากร) และโรงเรียนบ้านคลองพิมล นนทบุรี โรงเรียนบ้านคลองพระมอพิสัย และโรงเรียนคลองนกกระทุง นครปฐม และโรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ ปทุมธานี

พ.ศ. 2555 โครงการพัฒนาองค์ความรู้ : ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ประกอบด้วย การจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุด งานเทคนิคห้องสมุด งานบริการและกิจกรรมห้องสมุด งานเทคโนโลยีห้องสมุด แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับห้องสมุด รวมทั้งจัดอบรมผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ อาทิ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดพร้อมปัญญา เรือนจำ/ทัณฑสถาน ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น

พ.ศ. 2556 โครงการพัฒนาฐานข้อมูลห้องสมุดในประเทศไทยและสร้างเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบประจำภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำเนียบนามห้องสมุดแต่ละประเภทในประเทศไทย ดำเนินการสร้างฐานข้อมูลห้องสมุดในประเทศไทย เพื่อการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่กระจายตามชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาห้องสมุดที่ขาดแคลน โดยการให้คำปรึกษา การให้ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาผู้ให้บริการห้องสมุด ให้เป็นบรรณารักษ์มืออาชีพ สร้างบุคลากรด้านบรรณารักษ์สายพันธุ์ใหม่ ให้แก่ห้องสมุดมีชีวิตในแต่ละภูมิภาค สร้างเครือข่ายแกนนำห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบประจำภูมิภาค กระจายในชุมชนและสังคมไทย

8. ความช่วยเหลือจากสมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งญี่ปุ่น

ได้รับเงินช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ประเทศญี่ปุ่นที่รวบรวมมาช่วยเหลือห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยที่ประสบอุทกภัยเมื่อ พ.ศ. 2554 เป็นเงินจำนวน 221,161.50 บาท

ทำเนียบนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

นางสาวสุจิตร สุวภาพ นางสาวเอมอร ตันเถียร

ตั้งแต่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ จัดตั้งและจดทะเบียนในพ.ศ. 2497 จนปัจจุบันกว่า 60 ปี ด้วยพันธกิจสำคัญในฐานะผู้ประสานงานบรรณารักษ์และห้องสมุด ให้คำปรึกษาจัดตั้งห้องสมุด การนิเทศงานห้องสมุด การดูงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การอบรม สัมมนาและประชุมสามัญประจำปี เพื่อให้สมาชิกสมาคมห้องสมุดฯ มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมพัฒนาห้องสมุด ตามพันธกิจของสมาคมห้องสมุดฯ ในการเสริมสร้างสามัคคี พัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสมาชิก ส่งเสริมวิชาชีพและวิชาการห้องสมุดทั่วประเทศ สร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายห้องสมุด ตลอดจนจัดบริการและพัฒนานวัตกรรมห้องสมุดร่วมกัน

วิวัฒนาการและการเติบโตทุกย่างก้าว เนื่องจากนายกสมาคมห้องสมุดฯ มีความเข้มแข็ง อุทิศตนเสียสละ เวลาอันมีค่า ผลักดันสมาคมห้องสมุดฯ ให้เจริญรุดหน้า จนมีสถานะการเงินที่มั่นคง มีสมาชิกเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายและเอื้อต่อบรรณารักษ์และห้องสมุดในประเทศไทย และยังได้ขยายความร่วมมือไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

นายกสมาคมห้องสมุดฯ เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล กล้าตัดสินใจและชี้นำสังคม ประกอบด้วยนายกสมาคมฯ 14 ท่าน จากคณะกรรมการบริหารสมาคมฯ 35 ชุด ได้แก่

1. ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 1, 9, 10, 14, 15, 21, 22, 25, 26, 28, 30, 31, 33, 34 และ ปัจจุบัน ชุดที่ 35
2. นายเล็ก ไชยวสุ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 2
3. นางสาวนิลวรรณ ปิ่นทอง ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 3, 4
4. นายฉุน ประภาวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 5, 6
5. คุณรัญจวน อินทรกำแหง ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 7, 8, 11 12, 16
6. นางนิตยา จูฑามาตย์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 13
7. ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 17
8. ดร.นวนิตย์ อินทรามะ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 18
9. ดร.ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 19
10. นางสาวนิตยา พีรานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 20
11. คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 23
12. ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 24
13. ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 27, 32
14. นางสุวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 29

นายเล็ก ไชยวสุ นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ชุดที่ 2 พ.ศ. 2500

เกิดเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2452 (ถึงแก่กรรม)

การศึกษา

พ.ศ. 2470 มัธยมปีที่ 8 โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์

พศ.ศ 2478 D.M.V. มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์

การทำงาน

พ.ศ. 2473 - 2477 สัตวแพทย์ผู้ช่วย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร

พ.ศ 2478 - 2485 ประจำแผนก

พ.ศ.2486 นายสัตวแพทย์โท และนายสัตวแพทย์เอก กรมปศุสัตว์

คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ชุดที่ 3, 4 (พ.ศ. 2501-2502)

เกิดเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2458

การศึกษา

พ.ศ.2474 มัธยม 6 โรงเรียนเบญจมาราชาลัย

พ.ศ.2476 มัธยม 8 และ ประกาศนียบัตรครูประถมโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

พ.ศ.2477 อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2517 ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงาน

พ.ศ.2481 อาจารย์พิเศษ โรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2482 - 2491 ประจำแผนก และหัวหน้าแผนกเอกสาร กองเผยแพร่ความรู้ กรม โฆษณาการ บรรณารักษ์ห้องสมุดของกรม หัวหน้าแผนกหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ กองการต่างประเทศ และรักษาการแทนหัวหน้าแผนกแปล

พ.ศ.2506 เลขานุการสำนักเลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี

พ.ศ.2506 - 2525 ประจำสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ช่วยงานด้านองค์การเอกชนและการ สังคมสงเคราะห์งานอาชีพและอาสามัคร

พ.ศ.2490 ที่ปรึกษาคณะผู้จัดทำหนังสือนิตยสารรายปักษ์ สตรีสาร

พ.ศ.2492 ก่อตั้งบริษัทการพิมพ์ สตรีสาร จำกัด และเป็นบรรณาธิการนิตยสาร สตรีสาร บรรณาธิการ ดรุณสาร บรรณานธิการนิตยสารข่าว สัปดาห์สาร

พ.ศ.2519 ร่วมก่อตั้งสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย และเป็นบรรณารักษ์ของสมาคม ดำเนินงานพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก ต่อมาเป็นเลขานุการสมาคม และนายกสมาคม

พ.ศ.2519 ประธานมูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษา ประธานร่วมโครงการศิลปะประดิษฐ์และ

สื่อการสอนของมูลนิธิฯ

พ.ศ.2499 – 2507 ร่วมงานคณะร่างธรรมนูญสภาสตรีแห่งชาติ และประธานกรรมการบริหาร

พ.ศ.2501 ร่วมก่อตั้งสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย

พ.ศ.2503 กรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ

คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง "**ครู**" ผู้ประสาทวิชาการเขียนและการอ่าน ครูผู้สร้างนักอ่าน หลังจากจบแล้วเป็นครู 1 ปี ต่อมารับราชการในกรมโฆษณาการ 9 ปี จึงลาออกมาทำงานด้านบรรณาธิการ พ.ศ. 2491 เป็นบรรณาธิการนิตยสาร *สตรีสาร* ต่อมา พ.ศ. 2492 เป็นบรรณาธิกา *ดรุณสาร* สำหรับเยาวชน และ *สัปดาห์สาร* สำหรับเรื่องข่าวสาร นิตยสารสตรีสาร ได้รับรางวัลพระเกี้ยวทองคำ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะนิตยสารส่งเสริมภาษาไทยดีเด่น มีผลงานอีกมากมายทั้งงานแปล บทความ สารคดี และคอลัมน์ ในนามแฝง "มอด" "ม.ณ." "ครูเก่า" "น.เสน่ห์วงศ์" และ ในนามจริง

นอกจากดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ แล้ว ยังดำรง นายกสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูถัมภ์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการประชาชน จากมูลนิธิแมกไซไซ ประเทศฟิลิปปินส์ ในพ.ศ. 2505 และพ.ศ. 2517 ได้รับปริญญา อักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) ได้รับการโปรดเกล้าฯ รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เปลี่ยนคำหน้านามเป็น "คุณ" ปัจจุบันยังทำงานให้สมาคมสตรีอุดมศึกษา โดยก่อตั้งกลุ่มนักอ่านคัดเลือกหนังสือเพื่อพัฒนาตนขึ้น

คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง

ดร.ฉุน ประภาวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 5, 6 (พ.ศ.2503-2504)

เกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2449 ถึงแก่กรรมวันที่ 12 เมษายน 2527

การศึกษา

พ.ศ.2483 B.A. in Library Science จาก มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์

พ.ศ.2486 M.A. in Library Science จาก มหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา

การทำงาน

พ.ศ.2466 ข้าราชการกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงธรรมการ

พ.ศ.2474 ผู้ช่วยบรรณารักษ์ หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ.2496-2505 หัวหน้าสำนักแถลงข่าวไทย ประจำกรุงวอชิงตัน

พ.ศ.2504 หัวหน้ากองแปลและการต่างประเทศ

พ.ศ.2505-2509 ผู้อำนวยการศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย

ผลงานด้านวรรณกรรมและงานแปล อาทิ

- **มาแต่กระยาหงัน** แปลจาก Little Lord Fauntleroy ของ Frances Hodgson Burnett พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือประชาธิปไตยประมาณ พ.ศ. 2481
- **เรื่องสั้นดี ๆ ของโลก** หนังสือแปลรวมเรื่อง โอเดียนสโตร์ 2515
- **เดมิอัน** แพร่พิทยา 2515 432 หน้า
- **บุคคลผู้สร้างความดีมีคุณค่าไว้แก่โลก** ประพันธ์สาส์น 2616
- **จดหมายของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์** แพร่พิทยา 2506 587 หน้า 39 บาท
- **วันสำคัญทางพุทธศาสนา แพร่พิทยา**
- **หัวใจของพระพุทธศาสนา** พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย 2511
- **สิทธารถะ (Siddhartha)** แพร่พิทยา 2510 326 หน้า
- **มหาอุปรากรยิ่งใหญ่ของโลก 12 เรื่อง** แพร่พิทยา 2511 375 หน้า 30 บาท
- **เสียงพิณเสนาะใสในพม่า** (Harp of Burma) แพร่พิทยา 2510 214 หน้า
- **เหมันตคาม** (Snow Country) แพร่พิทยา 2515
- **เสียงคลื่นที่รื่นรมย์ใจ** (The Sound of Wave) แพร่พิทยา, 2517 286 หน้า
- **ราโชมอน และเรื่องอื่น ๆ** โอเดียนสโตร์ 2514
- **รวมเรื่องสั้นของ "นวนาค"** องค์การค้าของคุรุสภา 2510

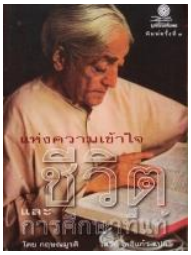

ศาสตราจารย์ คุณรัญจวน อินทรกำแหง ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 7, 8, 11 12, 16 (พ.ศ.

อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง เกิดวันที่ 28 พฤษภาคม 2464 ที่บ้านบางรัก อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร บุตรี พันเอกพระศรีพิชัยบริบูรณ์ (เหมือน) และนางเชย อินทรกำแหง พี่ชายร่วมบิดา นายอมร อินทรกำแหง น้องชายร่วมบิดาและมารดา นายสาทิส อินทรกำแหง

การศึกษา

พ.ศ.2481 มัธยมศึกษาปีที่ 8 โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย

พ.ศ.2482 ประกาศนียบัตรครูประถม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ.2496 ประกาศนียบัตร ประโยคครูมัธยม

พ.ศ.2498 B.A. in Library Science, Florida State University

พ.ศ.2499 M.A. in Library Science, Florida State University

เริ่มรับราชการ โดยเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ครูโรงเรียนสตรีกัลยาณวัตร (ขอนแก่น) โรงเรียนสุรนารีวิทยา (นครราชสีมา) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (กรุงเทพฯ)

ศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียน เลขานุการกรมวิสามัญศึกษา ผู้อำนวยการกองการสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ ศาสตราจารย์พิเศษ ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หลังจากลาออกจากราชการใน พ.ศ. 2515 เป็นอาจารย์พิเศษประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประธานสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ.2517-2519)

อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง เป็นนายกสมาคมห้องสมุด 5 สมัย กรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 7 สมัย กรรมการสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย กรรมการสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย เลขานุการคณะกรรมการการประสานงานห้องสมุด กระทรวงศึกษาธิการ ประธานศูนย์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ กรรมการมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน ประธานศูนย์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ กรรมการอำนวยการโสสะมูลนิธิฯ ประธานกรรมการหมู่บ้านของโสสะมูลนิธิฯ

ผลงานด้านวิชาการ (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์) ประกอบด้วย

- การบริหารงานห้องสมุด
- ห้องสมุดโรงเรียน
- การเลือกหนังสือ
- การเลือกวารสารและหนังสือพิมพ์
- วรรณกรรมสำหรับเด็ก
- วรรณกรรมผู้ใหญ่
- ภาพชีวิตจากนวนิยาย

- วรรณกรรมวิจารณ์
- การวิจัย เรื่อง การสำรวจความสนใจการอ่านของชาวมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้

ผลงานด้านธรรมะ ประกอบด้วย

- ลอยธรรมะมาลัย
- สวนโมกข์ทำไม? ทำไมสวนโมกข์? ภาคแรกและภาคสอง
- ก่อนหยุด – หยุดก่อน
- การบริหารจิตเพื่อพิชิตปัญหา ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีธรรมะเล่มเล็กจากการบรรยายในที่ต่าง ๆ พิมพ์ออกมาเป็นระยะ ๆ พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โดยพิมพ์มาแล้ว 15 เรื่อง เช่น ธรรม, การปฏิบัติที่ใจ, ไตรลักษณ์, สติและอนุสติ, ปัจจเวกขณ์, นกอินทรีเลี้ยงลูก, จิตศีลธรรม – จิตปรมัตถธรรม, อุปสรรคของการปฏิบัติธรรม, การสร้างจิตเงียบและการสร้างสรรค์มุมสงบ, เป็นอยู่อย่างไรไม่เป็นทุกข์, ฆ่าตัวตายทำไม? เป็นต้น

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2524
- รางวัลวรรณกรรมไทยชมเชย มูลนิธิธนาคารกรุงเทพ เรื่อง“สวนโมกข์ทำไม? ทำไมสวนโมกข์?” ภาคสอง พ.ศ. 2537
- รางวัลและประกาศเชิดชูเกียรติในฐานะบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุขในสังคมไทย จากคณะกรรมการกองทุนการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) พ.ศ. 2542
- รางวัล “ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์” เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- รางวัล “นราธิป” วรรณกรรมดีเด่นสำหรับนักเขียนอาวุโส สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546
- รางวัล “Outstanding Woman in Buddhism” เนื่องในวาระวันสตรีสากลโลกขององค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2548

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จตุตถจุลจอมเกล้า และ ตติยจุลจอมเกล้า

ศาสตราจารย์ คุณรัญจวน อินทรกำแหง

นางนิตยา จูฑามาตย์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 13 (พ.ศ.2512 - 2513)

เกิดเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2462

การศึกษา

พ.ศ. 2484 ประโยคครูมัธยม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2486 อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2502 M.S. (Library Science) Florida State University

การทำงาน

พ.ศ.2477-2505 อาจารย์โท โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

พ.ศ.2501-2517 ศึกษานิเทศก์เอก

พ.ศ.2518-2520 ผู้อำนวยการ โรงเรียนนนทรีวิทยา

พ.ศ.2520-2523 ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางกะปิ

นอกจากดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย คนที่ 6 ชุดที่ 13 ระหว่างพ.ศ. 2512-2513 แล้ว ยังเป็นกรรมการสมาคมฯ โดยดำรงตำแหน่งปฏิคม นายทะเบียน ประธานแผนกนิเทศห้องสมุด ประธานแผนกเผยแพร่วิชาการ ประธานแผนกห้องสมุดโรงเรียน อุปนายก และเลขานุการ รวมระหว่างเวลากว่า 22 ปี ที่เป็นกรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 17 (พ.ศ.2520-2521)

ศ.ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2468 ที่กรุงเทพมหานคร ศึกษาชั้นอนุบาลที่ โรงเรียนเย็นเฮส์เม็มโมเรียล (สาขาวัฒนาวิทยาลัย) ในพ.ศ. 2474 ต่อมาใน พ.ศ. 2475 ได้ศึกษาที่โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนด์ จนจบหลักสูตรมัธยมศึกษา (ม.6) เมื่อพ.ศ. 2484 และได้ลาออกเพื่อไปสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในสาขาอักษรศาสตร์ ในสมัยก่อนเมื่อผ่านการสอบชั้นเตรียมปีที่ 2 ของโรงเรียนเตรียอุดมศึกษาแล้ว เข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องสอบเตรียมมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2486 แต่เนื่องจากช่วงนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง มหาวิทยาลัยงดการสอน 1 ปี จึงสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2490

ชีวิตการทำงาน เริ่มเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2492 ฐานะลูกจ้าง รับเงินรายได้ สังกัดสำนักงานเลขานุการ กรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ต่อมาได้รับทุนจากองค์การไชน่าเมดิคัลบอร์ด ไปศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในระดับปริญญาโท ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2496 หลังจากสำเร็จการศึกษาได้รับการบรรจุให้เป็นข้าราชการประจำ ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยมหิดล) ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

- พ.ศ. 2498 - 2508 บรรณารักษ์ แผนกห้องสมุด กองบริการการศึกษา
- พ.ศ. 2516 – 2519 อาจารย์เอก ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล – อาจารย์ ระดับ 7 แผนกห้องสมุด
- พ.ศ.2520-2522 ผู้อำนวยการ กองห้องสมุด สำนักงานอธิการบดี
- พ.ศ. 2526 ดำรงตำแหน่ง บรรณารักษ์ ระดับ 10 (ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ) สำนักงานอธิการบดี
- พ.ศ. 2528 เกษียณอายุราชการ
- พ.ศ. 2529 – 2540 ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2526
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2530
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2531
- โล่จารึกขอบคุณและชมเชยจากผู้ใช้บริการหอสมุดศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2509
- รางวัลเงินสด 6,300 บาท จากคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ในฐานะผู้สร้างความเป็นปึกแผ่นแก่ห้องสมุดทางการแพทย์และบริการดีเด่น
- รางวัล “ปาฐกถา สุด แสงวิเชียร” เงินจำนวน 2,600 บาท และเหรียญทองของศิริราชมูลนิธิ ในฐานะผู้บุกเบิกวิชาการ “ห้องสมุดทางการแพทย์”

- โล่จารึกขอบคุณจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในฐานะผู้ริเริ่มก่อตั้งและพัฒนากิจการของสมาคมฯ พ.ศ. 2528
- โล่จารึกของคุณจากสภาอาจารย์ศิริราช เนื่องในวาระครบเกษียณอายุราชการ พ.ศ.2528
- โล่จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2529
- เหรียญกาชาดสมนาคุณ ชั้นที่ 1 สภากาชาด ในฐานะผู้ทำประโยชน์แก่สังคม พ.ศ. 2532
- โล่เกียรติคุณจากมูลนิธิอนุสรณ์ หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร พ.ศ. 2535
- โล่เกียรติคุณจากสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2537
- โล่เกียรติคุณจากมหาวิทยาลัยรังสิต ในฐานะบุคลากรดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2537
- โล่เกียรติคุณจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในฐานะบุคคลดีเด่นด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ พ.ศ. 2538
- โล่สามศร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ.2539

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ปช)

ดำรงตำแหน่ง บรรณารักษ์ ระดับ 10 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ นับเป็นบรรณารักษ์คนแรก ที่ได้รับเกียรตินี้ นับเป็นความปลื้มปิติของวงการวิชาชีพ และเป็นปูชนียบุคคลสำคัญของวงการบรรณารักษ์ไทย

ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ

รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทรามะ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 18 (พ.ศ.2522-2523)

รองศาสตราจารย์ ดร.นวนิตย์ อินทรามะ เกิดวันที่ 1 สิงหาคม 2465

การศึกษา

- Ph.D. Library and Information Science, Indiana University
- M.A. Library Science, Indiana University
- Certificate in Public Administration, Indiana University
- M.A. (Government) Indiana University
- ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการบัญชี (เทียบเท่าปริญญาโท) ม.ธรรมศาสตร์

การทำงาน

- ผู้อำนวยการ หอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- รองศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ม.รามคำแหง
- ผู้อำนวยการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- หัวหน้าฝ่ายห้องสมุด คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
- ประจำแผนกเงินทดแทนพนักงานเทศบาล กรมมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

กรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ รวม 24 ชุด อาทิ

- ประธานกรรมการพิจารณาหลักสูตรสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- ประธานอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
- อนุกรรมการบัญญัติศัพท์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
- กรรมการคณะกรรมการระบบสารนิเทศสากล
- ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์
- ประธานอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
- ประธานกรรมการพิจารณาหลักสูตรสารนิเทศศาสตร์ ม.สุโขทัยธรรมาธิราช
- ประธานพิจารณาผลงานวิชาการ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กรรมการพิจารณาผลงานวิจัย รางวัลดีเด่นสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ม.รามคำแหง
- กรรมการประจำสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
- กรรมการประเมินคุณภาพผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผลงานวิชาการ รวม 54 เรื่อง อาทิ

- การบริหารงานห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารสนเทศ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2517
- การบริหารงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2517
- การบริหารงานบุคคลในห้องสมุด สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2516
- คู่มือวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2518
- 25 ปีที่ก้าวมั่น สู่ปณิธานอันยิ่งใหญ่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พ.ศ. 2536
- ปัญหาของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2515
- ระบบสนเทศทางการบริหาร พ.ศ.2523
- ลักษณะของภาวะผู้นำ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2522
- สนเทศศาสตร์เบื้องต้น สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2521
- Social Science Publication on Thailand สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2515

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- บุคคลดีเด่น ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ พ.ศ. 2538
- ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2534
- โล่เกียรติคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2528
- รางวัลเกียรติยศ บุคคลดีเด่น สถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
- บรรณารักษ์ดีเด่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รองศาสตราจารย์ ดร.นวนิตย์ อินทรามะ

ผศ. ดร. ม.ล.จ้อย (งอนรถ) นันทิวัชรินทร์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 19 (พ.ศ. 2524-2525)

เกิดวันที่ 19 มกราคม 2478 ธิดาคนโตของ พันเอกหม่อมราชวงศ์ เล็ก งอนรถ และ นางเฉลา

การศึกษา

พ.ศ. 2499 อักษรศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2500 อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์

พ.ศ. 2501 พ.ม. (สอบเทียบวิชาครู)

พ.ศ. 2506 M.S. (L.S) จาก Graduate School of Library Science, University of Illionis

พ.ศ. 2519 D.L.S. จาก University of Southern California.

การทำงาน

พ.ศ. 2500 อาจารย์ตรี แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2502 อาจารย์โท

พ.ศ. 2510 อาจารย์เอก

พ.ศ. 2516 ผู้ช่วยศาสตราจารย์

พ.ศ. 2521 - 2525 หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

พ.ศ. 2525 - 2528 อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สอนทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท รวมทั้งระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรชั้นสูง

พ.ศ. 2529 - 2537 ผู้อำนวยการห้องสมุดเอยูเอ

อาจารย์พิเศษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานสอน

- สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี ได้แก่ การบริหารงานห้องสมุด หนังสือสำหรับเด็ก บริการห้องสมุด บริการโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด การทำบัตรรายการภาษาอังกฤษ ระเบียบวิธีวิจัย
- สอนระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับบรรณารักษ์
- สอนระดับปริญญาโทในวิชา โสตทัศนวัสดุในห้องสมุด สื่อสารมวลชนและห้องสมุดการบริหารงานห้องสมุดชั้นสูง วิธีสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น วิธีวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ สอนวิชาทางด้านสารนิเทศ 3 วิชา คือ สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น การ

จัดเก็บและค้นคืนสารนิเทศและระบบสารนิเทศในการบริหาร ช่วยเป็นคณะผู้สอนในวิชาการศึกษาอิสระ

- อาจารย์พิเศษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ให้แก่ สถาบันหลายแห่ง

ผลงานด้านวรรณกรรม

- การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น บรรณกิจ 2524
- เจ้าเบิ้ม สุมิตรา ทรงสัตย์ วาดภาพประกอบ บรรณกิจ 2528
- ฤทธิ์ราหู บรรณกิจ 2525
- บุคคลสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดของไทย วารสารสำนักวิทยบริการ 2541
- แบบบรรณานุกรมและเชิงอรรถ ไทยวัฒนาพานิช
- ร่มขายขำ พีระ นาคจีน วาดภาพประกอบ
- รู้ไว้ใช่ว่า พึงสังวรสำหรับหนอนหนังสือ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523
- สารนิเทศศาสตร์ฉบับปฐมบท บรรณกิจ 2522
- เอ้ กับ ระหัสมดแดง โรงพิมพ์กรุงธน 2533
- โอ๊คจอมอึด บรรณกิจ 2523
- หอยทากของลูกเต๋า วาดภาพโดย อิทธิพล วาทะวัฒนะ 2538

ผศ. ดร. ม.ล.จ้อย (งอนรถ) นันทิวัชรินทร์

นางสาวนิตยา พีรานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 20

เกิดเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2480

การศึกษา

- ปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ M.S. in L.S., Florida State University, Florida 2509
- พ.ม.ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม กระทรวงศึกษาธิการ 2506
- อนุปริญญา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2505
- ปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504

การทำงาน

- ผู้อำนวยการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รองผู้อำนวยการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่เอกสารและบรรณานุกรม สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อาจารย์ประจำสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- อาจารย์ที่ปรึกษา คณะอักษรศาสตร์ และบรรณารักษ์ห้องสมุด วิทยาลัยทับแก้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม
- บรรณารักษ์ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
- ครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนราชินีบน

ผลงานวิชาการ

- โครงการวิจัยสมบูรณ์แบบ เรื่อง ผู้รับงานไปทำที่บ้าน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2532
- บริการและข้อเสนอสำหรับโครงการให้บริการข้อสนเทศตามความสนใจของอาจารย์และนักวิชาการผู้ใช้ห้องสมุดของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2523
- ผลงานวิจัยและสิ่งพิมพ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2509-2520 สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2520
- สตรีศึกษาในด้านการเมือง การปกครอง และกฎหมาย : บรรณานุกรมและสาระสังเขป สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2540
- สนเทศศาสตร์เบื้องต้น สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2521
- ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา วัตถุประสงค์และลักษณะทั่วไป สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2536

- แหล่งสารสนเทศทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิกราช 2533

กรรมการและคณะทำงานอื่น ๆ

- กรรมการประจำสำนักบรรณสารการพัฒนา
- กรรมการบริหาร สภาคณาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- กรรมการสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประธานคณะทำงานกลุ่มวารสารและเอกสาร ในโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
- ประธานคณะอนุกรรมการ ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาสังคมศาสตร์
- กรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารนิเทศ สาขาวิชาศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คณะทำงาน ฐานข้อมูลสาขาสังคมศาสตร์ สำนักบรรณสารการพัฒนา ร่วมกับคณะอนุกรรมการ ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ สาขาสังคมศาสตร์

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- เครื่องราชอิสริยากรณ์ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย พ.ศ.2537
- โล่ประกาศเกียรติคุณ ศิษย์เก่าดีเด่น โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์

คุณหญิงกุลทรัพย์ (ชื่นรุ่งโรจน์) เกษแม่นกิจ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 23 (พ.ศ. 2532-2533)

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ เกิดเมื่อวันที่ 9 มี.ค. พ.ศ. 2474 สามเสน กรุงเทพมหานคร

ด้านการศึกษา

- มัธยมศึกษา โรงเรียนเขมะสิริอนุสรณ์
- อักษรศาสตรบัณฑิตและอนุปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกาศนียบัตรบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ ออสเตรเลีย
- ประกาศนียบัตรหลักสูตรการผลิตหนังสือ ประเทศญี่ปุ่น

ด้านการทำงาน

- รับราชการ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
- อดีตอธิบดีกรมศิลปากร
- เกษียณอายุราชการในตำแหน่ง อธิบดีกรมศิลปากร
- ประธานสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน สำนักศิลปกรรม สาขาวรรณศิลป์ ประเภทวิชาวรรณกรรมร้อยกรอง
- สมาชิกวุฒิสภาเมื่อ 1 ม.ค.2538-21 มี.ค.2539
- อาจารย์คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลงานด้านวรรณกรรม

ในสมัยเด็กถูกเกณฑ์ให้อ่านบทกวีนิพนธ์ และร้อยแก้วให้ผู้ใหญ่ในครอบครัวฟังอยู่เสมอ จนรู้สึกผูกพันกับตัวหนังสือ หัดเขียนโคลง กลอน ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ม.6 ได้เริ่มเขียนหนังสือเมื่อปี 2497 ด้วยงานประเภทร้อยกรอง นามปากกากุลทรัพย์ รุ่งฤดี (ร้อยกรอง เรื่องสั้น เรื่องยาว) ปถพีรดี (บทความสารคดี บทวิจารณ์ ร้องกรอง) มลฤดี (ตอบปัญหาทางหนังสือ นิตยสาร)

มีความมุ่งมั่น และตั้งใจสร้างสรรค์งานร้อยแก้วร้อยกรองมาเกือบ 60 ปี เป็นกวีที่ประกาศตัวเสมอว่าเป็นผู้อนุรักษ์ฉันทลักษณ์ งานร้อยกรองแบบกลอนสุภาพจึงแฝงด้วยลีลาครูกลอนสุนทรภู่สมบูรณ์แบบ

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ สร้างสรรค์ผลงานด้านวรรณกรรม อันประกอบด้วย บทกวีนิพนธ์และสารคดี กว่า 1,000 บท ผลงานส่วนใหญ่เป็นร้อยกรองอาศิรวาทราชสดุดี และสารคดีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระราชวงศ์ทุกพระองค์ ในโอกาสมหามงคลต่าง ๆ มีความสามารถในการแต่งฉันทลักษณ์ทุกประเภท และรักษาขนบในการประพันธ์อย่างเคร่งครัด เพื่อสืบทอด รักษา มรดกวัฒนธรรมทางวรรณศิลป์ของชาติสืบไป

ผลงานด้านร้อยแก้วและร้อยกรอง อาทิ

- แด่รัก (รวมเรื่องสั้น)
- ลำนำแห่งเจ้าพระยา (บทกลอน
- น้ำค้าง (บทกลอน)
- บทนิราศกรุงเก่า
- ร่วมอุทร (เรื่องยาวขนาดสั้น)
- บทความเกี่ยวกับพระนครศรีอยุธยา
- บันทึกของอุมา (เรื่องยาว)
- เกียรติคุณของประเทศไทยในการดำเนินงานด้านคนพิการ : รางวัลนานาชาติด้านคนพิการ แฟรงคลิน เดลาโน โรสเวลท์ บรรณาธิการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2546
- พลังแห่งแผ่นดิน นวมินทรมหาราชา บรรณาธิการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ 2548
- เดชะพระบารมีปกเกล้าฯ กรมศิลปากร 2555

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- เครื่องราชอิสริยากรณ์ชั้นจตุตถจุลจอมเกล้า พ.ศ.2530
- ตติยจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2534
- The Order of the Precious Crown, Butterfly ประเทศญี่ปุ่น
- รางวัลเกียรติคุณ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2555

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 24

รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ เกิดเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2485 อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การศึกษา

- Cert.in Epidem (Anim. Dis. Monitoring), FAO/University of Guelph 2520
- M.L.Biol. Institure of Biology, UK 2517
- Ph.D (Tropical Animal Health) University of Edinburgh 2517
- D.T.V.M., University of Edinburgh 2513
- สพ.บ. คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510
- เตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กทม. 2504
- มัธยมศึกษา โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จ.นนทบุรี 2502
- มัธยมศึกษา โรงเรียนสุราษฎณ์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี 2501
- ประถมศึกษา โรงเรียนอินทรพิชัย จ.สุราษฎร์ธานี 2499

การทำงาน

- อธิการบดี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 คณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรมการการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สำนักหอสมุดกลาง ม.ศรีนครินทรวิโรฒ
- กรรมการบริหาร สำนักหอสมุด ม.มหิดล
- กรรมการที่ปรึกษา ชมรมห้องสมุดเฉพาะ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- กรรมการอำนวยการ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
- อนุกรรมการปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย
- อนุกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารโทรคมนาคม หอการค้าแห่งประเทศไทย
- ประธานอนุกรรมการวิชาการ โครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- กรรมการบริหาร ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- กรรมการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประธานคณะทำงาน เครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางทบวงมหาวิทยาลัย (Thailinet)
- นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
- กรรมการนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผู้อำนวยการโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประธานกรรมการผู้ชำนาญการโรคเฉพาะสัตว์กลุ่มโรคสัตว์ปีก (กรมปศุสัตว์)
- หัวหน้าภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หัวหน้าโครงการสัตวแพทย์อาสาเพื่อพัฒนาชนบท จุฬาฯ-รพช.
- รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หัวหน้าห้องสมุดและศูนย์เอกสารการสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

- ผู้นำและผลักดันให้เกิด Internet Gateway แห่งแรกในประเทศไทยที่สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นการนำประเทศไทยเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์ 2534-38
- ผู้นำพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง (Thailinet) เป็นผลให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เช่น มหิดล, เกษตรศาสตร์, ธรรมศาสตร์ ศิลปากร, นิด้า, ศรีนครินทรวิโรฒ, รามคำแหง, สุโขทัยธรรมาธิราช และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง พระนครเหนือ และธนบุรี มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน และเป็นผู้ตั้งชื่อเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศ เช่น Chulainet, Thailinet, ThaiLIS 2535-38
- พัฒนาศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นห้องสมุดชั้นนำ โดยเชื่อมโยงห้องสมุดคณะและสถาบันต่าง ๆ 25 แห่ง ด้วยระบบอัตโนมัติแห่งแรกของประเทศ/ภูมิภาค 2530-38
- พัฒนาห้องสมุดและศูนย์เอกสารการสัตว์ 2518-23

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ม.ว.ม 2540 * เหรียญจักรพรรดิมาลา 2536
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ป.ช. 2535 * เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ป.ม. 2532
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.ช. 2529 * เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น 4 2527
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.ม. 2526 * เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต.ช. 2524
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต.ม. 2519 * เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จ.ช. 2517

รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ พุ่มวิเศษ

ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 27, 32

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ เกิดเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2494

การศึกษา

- อักษรศาสตรบัณฑิต 2515 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต 2518 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Master of Library Science 2527 University of the Philippines,ฟิลิปปินส์
- Doctor of Education (EdD) 2546 Charles Sturt University, ออสเตรเลีย

การทำงาน

- ศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยนครพนม
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พ.ศ. 2554
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2554
- นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2552
- ที่ปรึกษาโครงการวิจัยสถาบัน สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ.2546 – ปัจจุบัน)
- ที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อการวางแผนและพัฒนาบุคลากรระดับปฏิบัติการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2546- 2547)
- ที่ปรึกษาเพื่อสังเคราะห์การวิจัยเรื่อง รูปแบบยุทธศาสตร์และแนวทางการบูรณาการการศาสนากับการศึกษาของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกของ Charles Sturt University, Australia
- กรรมการการประกวดตำรา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.หอการค้าไทย
- กรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2547 จัดโดย สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ ร่วมกับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย และโรงแรมโอเรียนเต็ล
- กรรมการบริหาร สภาบรรณารักษ์ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Congress of Southeast Asian Executive Board-CONSAL) (ค.ศ.1997 - 2000)
- กรรมการถาวรแผนกทฤษฎีและวิจัย สหพันธ์นานาชาติ ว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (Standing Committee, Theory and Research Section, International Federation of Library Associations and Institutions) (ค.ศ.1997 - 2000

ผลงานวิชาการด้านการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์ การศึกษา การอบรม การศึกษาผู้ใช้ การเขียนผลงานทางวิชาการ การแผยพร่สารสนเทศ โดยประกอบด้วย

- หนังสือ/ตำราวิชาการกว่า 20 ชื่อเรื่อง
- หน่วยการสอนกว่า 50 เรื่อง
- บทความทางวิชาการในหนังสือ กว่า 55 บทความ
- บทความทางวิชาการในวารสาร กว่า 90 บทความ
- สิ่งพิมพ์อื่น ๆ บทแนะนำและวิจารณ์หนังสือ 45 เรื่อง

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

- ข้าราชการพลเรือนดีเด่น กรมการฝึกหัดครู (พ.ศ. 2529)
- บุคคลดีเด่นในวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ พ.ศ. 2535
- บุคลากรดีเด่น ระดับ 9 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2540
- รางวัลพระราชทานการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี ประเภทสารคดีของคณะกรรมการพัฒนา หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เรื่อง ว.ณ.ประมวญมารค และ พ.ศ. 2525 เรื่อง ปกิณกะเรื่องหนังสือในสมัยรัตนโกสินทร์ (ผลงานร่วมกับนวลจันทร์ รัตนากร และมารศรี ศิวรักษ์)
- ศิษย์เก่าดีเด่นของ Institute of Library Science, University of the Philippines เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 50 ปีของสถาบัน ค.ศ.2001
- Women of the Year 2000 ของ American Biographical Institute ค.ศ. 2000
- รางวัลงานวิจัยดีเด่น ประเภทภาษาและวรรณกรรม ของคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 254
- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก 5 ธันวาคม 2551

ศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา สัจจานันท์

ศาสตรเมธีสุวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์ ดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ชุดที่ 29 (พ.ศ. 2544-2545)

การศึกษา

- 2516 ปริญญาโท M.S. สาขาบรรณารักษศาสตร์ (Master of Science in Library Sciences) University of Wisconsin Madison, U.S.A.
- 2509 ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2508 ปริญญาตรี กศ.บ. (ภาษาไทย-อังกฤษ) วิทยาลัยวิชาการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนคริทรวิโรฒ ประสานมิตร)
- 2504 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาขั้นต้น (ป.กศ.) วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

การทำงาน

- ผู้อำนวยการ ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (2544 - ปัจจุบัน)
- ผู้อำนวยการ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร (2540-2544)
- รองผู้อำนวยการ หอสมุดแห่งชาติ ผู้ตรวจราชการกรม กรมศิลปากร (2536-2540)
- หัวหน้าฝ่ายระบบข้อมูลห้องสมุด (2532-2536)
- หัวหน้าโครงการบรรณานุกรมแห่งชาติ (2525-2532)
- บรรณารักษ์ กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร (2517-2540)
- อาจารย์โท วิทยาลัยครูนครสวรรค์ กรมการฝึกหัดครู (2511-13)
- อาจารย์ตรี โรงเรียนฝึกหัดครูนครสวรรค์ กรมการฝึกหัดครู (2509)

ผลงานวิชาการ

- ตำราวิชาการ คู่มือปฏิบัติงาน บทความวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารนิเทศ และเอกสารรายงานทางวิชาการในการประชุมระหว่างประเทศจำนวนรวม 36 เรื่อง ภาษาอังกฤษ 14 เรื่องภาษาไทย 22 เรื่อง เช่น
    - The National Library of Thailand. (2000)
    - Use of ICT in Thai Libraries : An Overview. (2003)
    - Report of the Training Course on ISBN for Asian Perticiants (1991)
    - การสำรวจบุคลากรด้านห้องสมุด ศูนย์สารนิเทศและจดหมายเหตุในประเทศไทย (A National Survey on Manpower in Libraries, Information Centers and Archives in Thailand. (2532)

○ เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ International Standard Book Number. (2528)

เกียรติคุณและรางวัลที่ได้รับ

1. เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ทวีติยาภรณ์มกุฎไทย (ท.ม.) 2530
- ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ส.) 2531
- เหรียญจักรพรรดิมาลา 2534

ชั้นสายสะพาน

- ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม) 2541
- ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.) 2544

เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ประจำปี 2553

- เบญจมดิเรกคุณาภรณ์ 2553

2. ทุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ให้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน แมดิสันน รัฐวิสคอนซิ่น สหรัฐอเมริกา (2513-2517)

3. พัฒนาระบบการทำงานของหอสมุดแห่งชาติ จากระบบมือมาเป็นระบบคอมพิวเตอร์

4. จัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนา ระดับชาติและนานาชาติ เช่น ประชุมฝึกอบรมระดับภูมิภาคเอเซีย เรื่อง เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ จัดสัมมนาระดับประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการส่งเอกสารในประเทศไทย (Document Delivery System in Thailand)

5. ผู้แทนของประเทศและผู้แทนจากหน่วยงาน เข้าร่วมประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และระดับชาติ ในการเสนอรายงานการประชุม สัมมนา อาทิ Consultative Meeting of Experts of UNESCO Countries of South and Sourth East Asia Region for Networking of Specialised Information Systems on Cultural Heritage เมืองนิวเดลี ประเทศอินเดีย

6. ประกาศเกียรติคุณ ข้าราชการดีเด่น กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (2538)

7. ประกาศเกียรติคุณ “นักบริหารดีเด่น” ประจำปี 2541 สาขาส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการอำนวยการจัดงานนักบริหารดีเด่น และมูลนิธิเพื่อสังคมไทย

8. พระราชทานรางวัลศาสตรเมธี สาขามนุษยศาสตร์ ด้านห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ จาก มูลนิธิศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ในพระราชูปถัภม์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2544)

9. บุคลากรดีเด่นด้านสนับสนุนวิชาการ จาก สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ประจำปี 2551

10. ดวงดาวศิษย์เก่าเกียรติคุณ (ใน 100 ดวงดาว) ของโรงเรียนสตูลวิทยา อ.เมือง จ.สตูล (2553)

11. กรรมการบริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ตั้งแต่ พ.ศ.2534 – ปัจจุบัน

ศาสตรเมธีสุวคนธ์ ศิริวงศ์วรวัฒน์

เกี่ยวกับผู้เขียน

ชื่อ ดร.ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์

วุฒิ ศ.บ. (โบราณคดี) ศศบ. (สารนิเทศศาสตร์)

M.A. (A.I.H.C. & Arch.)

Ph.D. Magadh Uniurny, India

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ชื่อ ศาสตราจารย์พิเศษ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต

วุฒิ อบ. MA (Library Science) ป.วิธีสอนวิชาห้องสมุด

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ชื่อ นางวีระวรรณ วรรณโท

วุฒิ ศศ.บ (บรรณารักษศาสตร์)

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษาธิการ

รักษาการ ผู้จัดการ สำนักงานสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

เหรัญญิก คนที่ 2 สมาคมห้องสมุดฯ

ชื่อ นางสาวสุจิตร สุวภาพ

การศึกษา คบ. (ภาษาอังกฤษ) ศศ.บ., ศศ.ม. (บรรณารักษ์ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) วท.ม. (การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ)

ตำแหน่ง อดีตหัวหน้าห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ปรึกษาห้องสมุดนวัตกรรม สวทน.
กรรมการและเลขานุการ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ชื่อ นางอัจฉรา จารุวรรรณ

การศึกษา ปริญญาตรี (บรรณารักษ์ศาสตร์)

ตำแหน่ง บรรณารักษ์ ชำนาญการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

ชื่อ นางสาวเอมอร ตันเถียร

การศึกษา ศศ.บ (บรรณารักษ์ศาสตร์)

ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ สำนักงานอัยการสูงสุด
อุปนายก คนที่ 2 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ